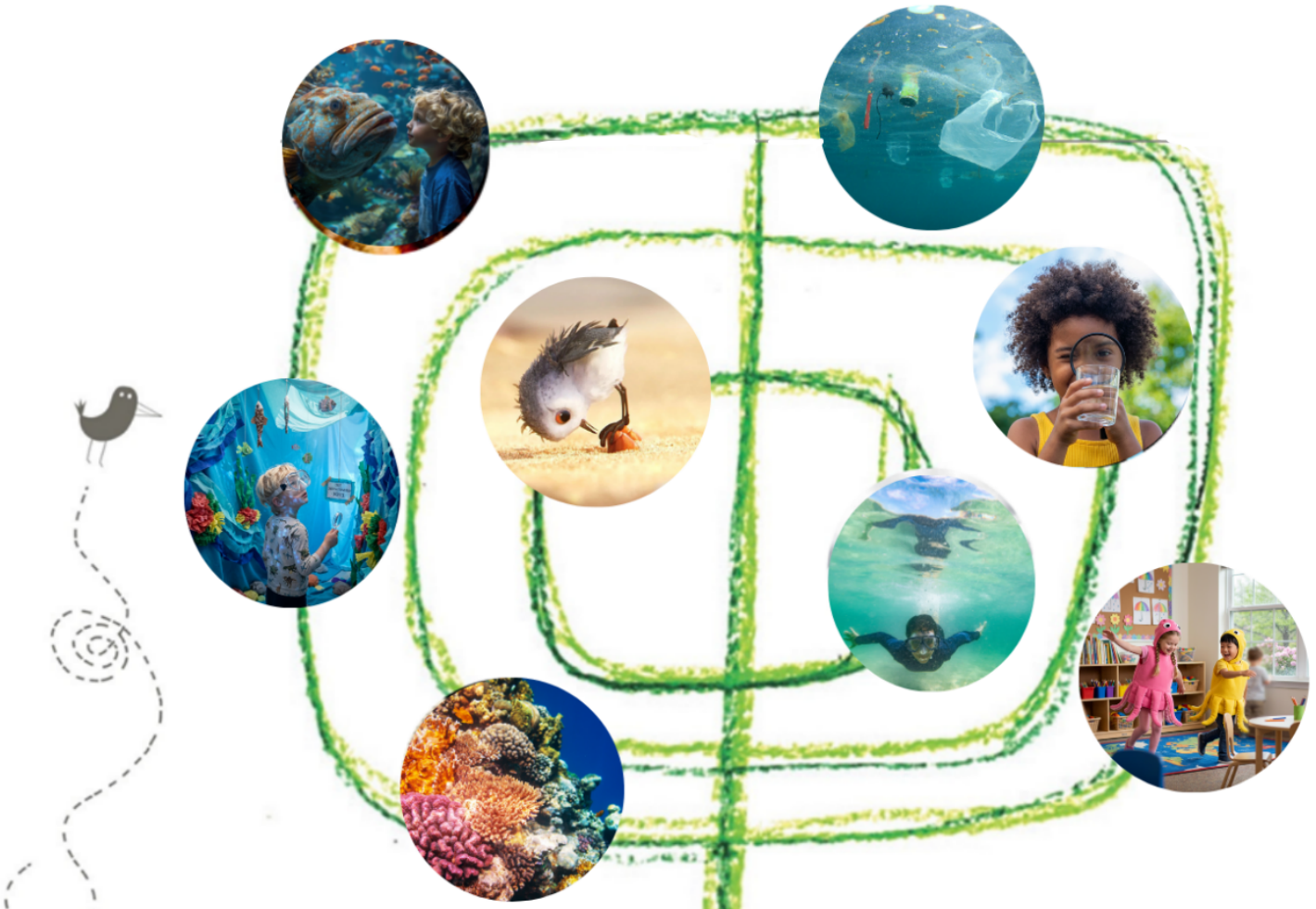
DE NOORDWIJKSE METHODE

Inspiratieboekje Onderbouw

Thema Oceanen

Inhoudsopgave

Themaplanning ... **3**
Brainstormformulier zelfstandige ateliers ... **4**
Checklist voor het thema: ... **5**
Kerndoelen en onderwerpen behorend bij dit thema ... **6**
Startweek en introductie deelthema 1 ... **8**
Leesatelier deelthema 1 ... *12*
Muziekatelier deelthema 1 ... *17*
Buiten-/beweegatelier deelthema 1 ... *19*
Sociale vaardigheden atelier deelthema 1: Blob duikt op (jezelf zijn) ... *22*
Versjes deelthema 1 ... *24*
Spellentips deelthema 1 ... *25*
Deelthema 1: Wat leeft er in de oceanen? Overzicht ateliers van de week ... **27**
Atelier van de week 1: Puzzel-/rekenatelier – Zeedieren ... **28**
Introductie van het onderwerp aan het begin van de week ... *28*
Begeleide activiteit bij het atelier van de week: Puzzelatelier ... *31*
Leerlijnen bij de activiteit van de week ... *33*
Werkvormen beginnende geletterdheid en gecijferdheid bij het onderwerp van de week ... *36*
Extra ideeën om het onderwerp van de week door te pakken in zelfstandige ateliers ... *37*
Atelier van de week 2: Ontdekatelier – Onderwaterlaboratorium ... **40**
Introductie van het onderwerp aan het begin van de week ... *40*
Begeleide activiteit bij het atelier van de week: Ontdekatelier ... *44*
Leerlijnen bij de activiteit van de week ... *46*
Werkvormen beginnende geletterdheid en gecijferdheid bij het onderwerp van de week ... *49*
Extra ideeën om het onderwerp van de week door te pakken in zelfstandige ateliers ... *50*
Atelier van de week 3: Kunstatelier – Gekke dieren ... **53**
Introductie van het onderwerp aan het begin van de week ... *53*
Begeleide activiteit bij het atelier van de week: Kunstatelier ... *56*
Leerlijnen bij de activiteit van de week ... *58*
Werkvormen beginnende geletterdheid en gecijferdheid bij het onderwerp van de week ... *61*
Extra ideeën om het onderwerp van de week door te pakken in zelfstandige ateliers ... *62*
Atelier van de week 4: Bouwatelier – Octopus ... **65**
Introductie van het onderwerp aan het begin van de week ... *65*
Begeleide activiteit bij het atelier van de week: Bouwatelier ... *69*
Leerlijnen bij de activiteit van de week ... *71*
Werkvormen beginnende geletterdheid en gecijferdheid bij het onderwerp van de week ... *74*
Extra ideeën om het onderwerp van de week door te pakken in zelfstandige ateliers ... *75*
Weektaak ... **78**
Weektaak ... **79**
Weektaak ... **80**
Overgangsweek en introductie deelthema 2 ... **81**
Deelthema 2: We redden de oceaan! Overzicht ateliers die het hele thema worden aangeboden ... **83**
Leesatelier deelthema 2 ... *84*
Muziekatelier deelthema 2 ... *89*
Buiten-/beweegatelier deelthema 2 ... *90*
Sociale vaardigheden atelier deelthema 2: Afval opruimen (aandacht voor je omgeving) ... *92*
Versjes deelthema 2 ... *94*
Spellentips deelthema 2 ... *95*
Deelthema 2: We redden de oceaan! Overzicht ateliers van de week ... **97**
Atelier van de week 5: Thema-atelier – Zeevogelopvang ... **98**
Introductie van het onderwerp aan het begin van de week ... *99*
Begeleide activiteit bij het atelier van de week: Thema-atelier ... *103*
Leerlijnen bij de activiteit van de week ... *106*
Werkvormen beginnende geletterdheid en gecijferdheid bij het onderwerp van de week ... *109*
Extra ideeën om het onderwerp van de week door te pakken in zelfstandige ateliers ... *110*
Atelier van de week 6: Ontdekatelier – Onderwaterlaboratorium ... **113**
Introductie van het onderwerp aan het begin van de week ... *113*
Begeleide activiteit bij het atelier van de week: Ontdekatelier ... *117*

Leerlijnen bij de activiteit van de week *119*
Werkvormen beginnende geletterdheid en gecijferdheid bij het onderwerp van de week *122*
Extra ideeën om het onderwerp van de week door te pakken in zelfstandige ateliers *123*
Atelier van de week 7: Kunstatelier – Het koraal **126**
Introductie van het onderwerp aan het begin van de week *126*
Begeleide activiteit bij het atelier van de week: Kunstatelier *130*
Leerlijnen bij de activiteit van de week *132*
Werkvormen beginnende geletterdheid en gecijferdheid bij het onderwerp van de week *135*
Extra ideeën om het onderwerp van de week door te pakken in zelfstandige ateliers *136*
Atelier van de week 8: Puzzelatelier – Plastic soep **139**
Introductie van het onderwerp aan het begin van de week *140*
Begeleide activiteit bij het atelier van de week: Puzzelatelier *144*
Leerlijnen bij de activiteit van de week *146*
Werkvormen beginnende geletterdheid en gecijferdheid bij het onderwerp van de week *149*
Extra ideeën om het onderwerp van de week door te pakken in zelfstandige ateliers *150*
Weektaak **153**
Weektaak **154**
Weektaak **155**
Afsluitende week: doel en activiteiten **156**
Overzicht ontwikkellijnen onderbouw thema Oceanen **158**

Themaplanning

Week		Atelier van de week	Te observeren doel	Wie bereid voor?	Onderzoekend leesles	Liedje van de week	Aanpassing in zelfstandige ateliers	Letter van de week
1	**Startweek**							
2	**Deelthema 1 Wat leeft er in de oceanen?**	Puzzel/rekenatellier Zeedieren						
3		Ontdekatelier Onderwaterlaboratorium						
4		Kunstatelier Gekke dieren						
5		Bouwatelier Octopus						
6	**Tussenweek**							
7	**Deelthema 2 We redden de oceaan!**	Thema-atelier Zeevogelopvang						
8		Ontdekatelier Onderwaterlaboratorium						
9		Kunstatelier Het koraal						
10		Puzzelatelier Plastic soep						
11	**Afsluitende week**							

Brainstormformulier zelfstandige ateliers

Kunst atelier (wie): teken, boetseer, knip, plak, creativiteit staat centraal

Schrijf atelier (wie): fijne motoriek op allerlei manieren, lezen, letters, schrijven, stempelen.

Rekenatelier (wie): tellen, sorteren, ordenen, stapelen, vergelijken etc.

Bouw atelier (wie): constructie, bouw, stapel, vormen, ruimtelijke oriëntatie

Deelthema:

Thuis atelier en thema atelier (wie): naast een vaste thuisplek, per thema wisselend voor rollenspel, naspelen en fantasie.

Puzzel atelier (wie): puzzels, kralenplanken, loose parts etc.

Ontdek atelier (wie): techniek, onderzoek, experimenteer, watertafel, zandtafel,

Buiten atelier (wie): zagen en timmeren, buitenspellen, buitenkeuken, spellen, sporten, bewegend leren.

NB. Denk na over de verandering in de hoeken over de weken.

DE NOORDWIJKSE METHODE

Checklist voor het thema

Voorbereiding thema:

- Kies per (deel)thema ongeveer 8 ateliers, afhankelijk van het aantal kinderen dat je in je groep hebt.
- Bereid voor iedere week een begeleide activiteit voor die je dagelijks met kleine groepjes doet in een van de onderbouw ateliers.
- Kies elke week ook voor een letter en een liedje van de week. Laat dit in je kringen aan bod komen. Tip: zie het document beginnende geletterdheid
- Zorg voor afwisselende ateliers en werkvormen zodat alle leerlijnen aan bod komen.
- Voeg tijdens het thema nieuwe spel- en leermogelijkheden toe in de zelfstandige ateliers.

Zichtbaarheid thema in de onderbouw:

- Maak een thematafel met relevante voorwerpen. Zet kaartjes bij de voorwerpen met het woord of de letter.
- Maak een themamuur met afbeeldingen en woorden, zodat de kinderen zien wat ze geleerd hebben. Dit vul je aan met voorbeeldwerk van de kinderen. Deze groeit tijdens het thema (je begint met een bijna leeg prikbord en aan het einde kijk je samen met de kinderen terug naar wat er allemaal geleerd is).

Startweek:

- Ontwerp waar mogelijk de inrichting van de ateliers met de kinderen samen.
- Doe een rondje langs alle ateliers om de spelmogelijkheden en regels door te nemen met alle kinderen. Hierdoor kunnen ze de komende weken zelfstandig in de ateliers spelen en werken. Ondersteun dit eventueel met pictogrammen per atelier.
- Geef een huiswerkopdracht waardoor de kinderen met hun ouders alvast thuis ook over het thema gaan praten en je thuis en school bij elkaar betrekt.
- Maak een themabrief voor de ouders.

Kerndoelen

Burgerschap	
Democratische oefenplaats	*19A: Aanbieden van kennis en vaardigheden ten aanzien van basiswaarden van de democratische rechtsstaat en de diverse samenleving, gericht op respectvolle omgang.* 1. Stimuleren van sociale vaardigheden en kritische denkvaardigheden.
SDG Doelen	 SDG 14: Leven in het water: duurzaam gebruik van oceanen en zeeën
Digitale geletterdheid	
Ontwerpen en maken	*23A: De leerling gebruikt passende werkwijzen bij het creëren en gebruiken van verschillende typen digitale producten.* 3. Gebruiken van computationele denkstrategieën bij het ontwerpen van een digitaal product.
Mens en natuur	
Natuur-wetenschappen en technologie	*29A: De leerling verkent de leefomgeving en onderzoekt vraagstukken uit de leefomgeving.* 1. Ervaringen in de leefomgeving opdoen met het waarnemen en waarderen van natuur en technologie. 2. Onderzoeken van vraagstukken over natuurwetenschappelijke verschijnselen, technische systemen, gezondheid, natuurbeheer, veiligheid, duurzaamheid en ruimtelijke inrichting. *29B: De leerling gebruikt natuurwetenschappelijke en technologische denkwijzen bij het ontdekken en verklaren van de wereld.* 1. Redeneren met patronen en oorzaak-gevolgrelaties. *29C: De leerling gebruikt natuurwetenschappelijke en technologische werkwijzen bij het ontdekken en begrijpen van de wereld.* 2. Toepassen van onderzoeks- en ontwerpstappen op een systematische en iteratieve wijze. 3. Gebruiken van instrumenten, gereedschappen en materialen op doelmatige, veilige en duurzame wijze.
Natuurkundige en scheikundige verschijnselen en technische systemen	*30A: De leerling toont inzicht in en experimenteert met voorwerpen en technische systemen uit de leefomgeving.* 4. Experimenteren met overbrengingsprincipes van beweging en energie, verbindingsprincipes, constructies en profielen.
Systeem aarde	*32C: De leerling verkent verschillende ecosystemen en verklaart interacties binnen het systeem.* 1. Verkennen op welke plek in een biotoop planten, dieren en schimmels zich bevinden. 2. Benoemen van soortnamen van planten en dieren in verschillende soorten ecosystemen en deze planten en dieren indelen in een taxonomie.
Kunst en cultuur	
Artistiek creatief vermogen	*35A: De leerling gebruikt creatieve maak- en denkstrategieën in een iteratief kunstzinnig proces.* 1. Omgaan met speelruimte: experimenteren, improviseren en spelen met materialen, technieken, beweging, klank en instrumenten. 2. Verkennen van eigen en gezamenlijke ideeën bij het maakproces. *35B: De leerling onderzoekt het eigen artistiek creatief vermogen.* 1. Oriënteren op diverse technieken, materialen, middelen, vormen en processen. 2. Bespreken van getoonde eigen of gezamenlijke kunstzinnige uitingen.

Maken en betekenis geven	*36A: De leerling drukt zich individueel en samen met anderen uit in vormen van kunst.* 2. Verbeelden van verhalen, ideeën, gedachten, ervaringen en gevoelens. 4. Ontwerpen en realiseren van toegepaste vormen van kunst. *36B: De leerling gebruikt technieken en vaardigheden bij het maken van individueel en gezamenlijk werk.* 1. Beeldende materialen, technieken en gereedschappen.

Startweek en introductie deelthema 1

Introductie in het thema: leergesprek en verhalend ontwerp

Verhalend ontwerp

Introductieweek – Welkom Pip!
Bekijk samen met de kinderen het filmpje: https://www.youtube.com/watch?v=KCf56Tb0CP8 [6.36 min].

Lees daarna het prentenboek ***Gewoon een gat*** van Mathilde Stein.

	Gewoon een gat, *Mathilde Stein* Soof moet afzwemmen voor haar diploma, maar durft niet door het angstaanjagende gat te zwemmen, tot oud-zeeman Oops haar een spannend verhaal vertelt. Met kleurenillustraties.

Na het voorlezen ontdekken de kinderen dat er, net als in het boek, ineens een gat in de klas is verschenen. (Maak hiervoor bijvoorbeeld een gat van karton of stof waar de kinderen echt doorheen kunnen kruipen.)

Naast het gat zit Pip, het strandlopertje uit het filmpje. (Je kunt hiervoor een afbeelding van een strandlopertje lamineren en op een stokje plakken, een knuffeltje gebruiken of een poppetje.)

Als de kinderen Pip hebben gevonden, begint hij meteen enthousiast te vertellen over alles wat hij heeft ontdekt sinds zijn avontuur in de zee.

Vertel heel snel:
Wisten jullie dat een zeekomkommer zichzelf kan verdedigen door zijn binnenkant eruit te gooien? En dat sommige vissen kunnen slapen met hun ogen open? En dat een zeepaardje rechtop zwemt? En dat een inktvis een wolk van inkt kan spuiten als hij schrikt? En dat een heremietkreeft steeds een nieuw huisje zoekt als hij groeit? En dat...

Opeens stopt Pip.
Oei... nu ben ik zelf vergeten wat ik allemaal wilde vertellen. Ik weet zóveel over de zee dat alles door elkaar gaat. Misschien kan ik beter elke week één bijzonder zeeweetje vertellen. Dan kunnen we dat samen goed bekijken en onderzoeken!

Samen bedenken de kinderen een oplossing. Pip gaat voortaan iedere week één bijzonder zeeweetje delen. Hiervoor krijgt hij een vaste plek in de klas: de Zeeweetjesplek van Pip. Hier verschijnt iedere week een nieuw zeeweetje.

Dan kijkt Pip nieuwsgierig naar het gat.

Hij vertelt dat hij al even door het gat heeft gekeken. Het is geen gewoon gat, maar een doorgang naar allerlei bijzondere plekken in en rond de oceaan. Achter het gat valt steeds

iets nieuws te ontdekken. Pip durft er alleen niet in zijn eentje doorheen. Daarom vraagt hij de kinderen of zij iedere week met hem mee op ontdekkingstocht willen gaan.
Pip wil natuurlijk ook graag in de klas blijven tijdens alle avonturen. Alleen heeft hij nog geen fijn plekje om te wonen. Daarom maken de kinderen samen een nestje voor Pip, zodat hij zich helemaal thuis voelt in de klas.

Aan het einde van de week verhuist Pip naar zijn nieuwe nest. Vanaf nu begint iedere nieuwe themaweek met een bezoek aan het gat. Samen met Pip kruipen de kinderen erdoorheen en ontdekken ze wat hen die week in de oceaan te wachten staat.

Daarna deelt Pip zijn eerste zeeweetje van de week.

Zeeweetje van de week
Wist je dat een blauwe vinvis een tong heeft die net zo zwaar kan zijn als een olifant?

Een blauwe vinvis kan wel 30 meter lang worden. Dat is ongeveer net zo lang als een hele gymzaal. Ondanks dat hij zo groot is, eet hij vooral piepkleine diertjes uit de zee.

Vraag van Pip:
Denk jij dat de tong van een blauwe vinvis groter of kleiner is dan jijzelf?
De tong van een blauwe vinvis is veel groter dan een kind.
Een volwassen blauwe vinvis heeft een tong die 2.000 tot 3.000 kilo kan wegen. Dat is zwaarder dan een auto en veel zwaarder dan een kleuter.

Achtergrondinformatie voor de leerkracht

- Allerlei informatie over zeedieren: https://natuurwijzer.naturalis.nl/themas/dieren-in-het-water
- Onderwaterrobot helpt bij ontdekken nieuwe zeedieren: https://jeugdjournaal.nl/artikel/2617115-onderwaterrobot-ontdekt-31-nieuwe-diersoorten-diep-in-zee
- Weetjes over de octopus: https://www.zapp.nl/programmas/waku-waku/nieuws/28510-weetjes-over-de-octupus

Lesideeën

1. Loop samen met de kinderen door de wijk. Welk water is er allemaal dichtbij school/huis?
2. De kinderen gaan op excursie naar zee.
3. De kinderen bekijken allemaal knuffels of plasticdieren. Welk dier leeft er in de zee?
4. Luister met de kinderen naar oceaangeluiden. De kinderen bewegen mee op het geluid met blauwe linten.
5. De kinderen doen een zee-meditatie, zoals bijvoorbeeld: https://www.youtube.com/watch?v=fF51UMUoWss

Huiswerkopdracht

- Neem een knuffel mee van een zeedier.
- Neem een foto mee van jezelf in de zee.
- Neem een voorwerp of afbeelding mee die met de oceaan te maken heeft.

De vragenmuur

Stimuleer de kinderen om veel vragen te stellen over de thema onderwerpen. Tip: doe dit dagelijks. Dus na het introduceren van het onderwerp van de week, vraag je wat de kinderen over dit onderwerp zouden willen weten. Schrijf deze vragen op en probeer alle vragen deze week te behandelen. TIP: Kleuters vinden het vaak nog moeilijk om vragen te verzinnen. Doe dit voor als leerkracht (modellen): Jij vertelt de kinderen wat jij wel zou willen weten…Vraag de kinderen of zij dit ook willen weten.

Onderbouw ateliers inrichten samen met je klas

Gebruik de startweek om je groepsruimtes in te richten samen met de kinderen. Voeg materialen toe aan de verschillende onderbouwateliers (hoeken en spelplekken). Bied de kinderen ook de mogelijkheid om mee te denken over materialen en spelmogelijkheden. Tijdens het neerleggen van de materialen kun je met de kinderen onderzoeken wat je kunt doen met de materialen, hoe je ermee om moet gaan, hoe ze opgeruimd kunnen worden en wat de spelregels zijn. Hiermee stimuleer je de zelfstandigheid, het eigenaarschap en de eigen verantwoordelijkheid van de kinderen.

Rondje langs de ateliers

Als de onderbouwateliers zijn ingericht, loop ze dan met je groep langs. Bespreek de spelmogelijkheden en de regels. Hierdoor zien ze wat er op de verschillende speel- en werkplekken gedaan kan worden en kunnen ze zelfsturend en zelfstandig aan de slag.

Startactiviteit

1. Tableau vivant oceaan: knutsel vissen met de leerlingen en laat ze in het blauw gekleed naar school komen. Iedereen staat op het plein met zijn of haar vis in het blauw gekleed, terwijl je een liedje zingt over vissen of een ander oceaan onderwerp.
2. Breng een bezoek aan Sea Life of Aqua Zoo.
3. Oceanenparade: Iedere groep maakt vooraf een groot zeedier of een decorstuk dat past bij het thema oceanen. Tijdens de opening lopen alle groepen in een kleurrijke oceaanparade over het schoolplein.
4. Er staat een bellenblaasmachine bij de ingang en muziek in thema oceanen. De kinderen komen binnen in een hal met blauwe doeken en het lijkt net of ze onderwater zijn.
5. leerkrachten voeren een kort toneelstuk op waarin verschillende onderwaterdieren ontdekken dat hun leefomgeving steeds meer vervuild raakt door plastic afval. Samen bedenken de dieren hoe ze de oceaan kunnen beschermen en roepen ze de hulp van de leerlingen in.

Deelthema 1: Wat leeft er in de oceanen?
Doorlopende ateliers

Leesatelier

Muziekatelier

Buiten-/beweegatelier

Sociale vaardighedenatelier

Leesatelier deelthema 1

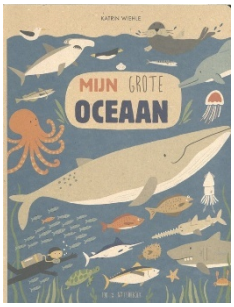
Verteltafel of vertelkast:
Maak samen met de kinderen een verteltafel, naar aanleiding van een prentenboek of jullie zelfverzonnen verhaal. Tijdens het spelen met de verteltafel, vertellen de kinderen het verhaal na. Of ze bedenken met elkaar een nieuw verhaal.

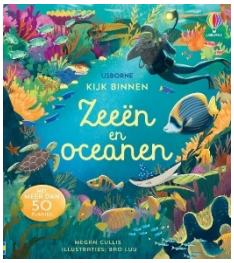
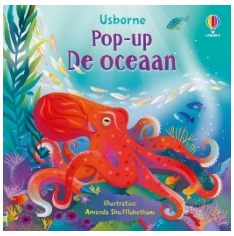

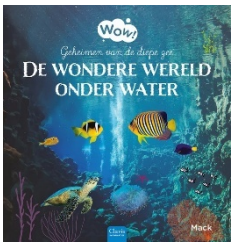
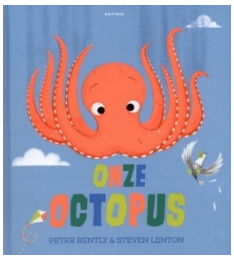
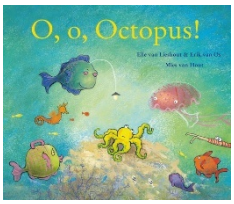
Boeken nodig bij dit deelthema

	Gewoon een gat, *Mathilde Stein* Soof moet afzwemmen voor haar diploma, maar durft niet door het angstaanjagende gat te zwemmen, tot oud-zeeman Oops haar een spannend verhaal vertelt. Met kleurenillustraties.

Extra boeken

		Het zinderdende zee boek, *Yuval Zommer* Zommer duikt het grote blauw in en laat ons op zijn onnavolgbare wijze kennismaken met alles wat daar glibbert en glijdt, wappert en wiert, siddert en stroomt. Hij legt eerst uit hoe het kan dat dieren onder water ademen en introduceert allerlei dierenfamilies: van haaien en walvissen tot roggen en zeepaardjes. Hij toont ons de verschillende leefgebieden van de zeedieren: van het koraalrif tot de diepzee. En we blijven niet alleen in de zee: hij leert ons ook wat we in de poeltjes op het strand kunnen ontdekken…
		Dieren aan zee, *Lucas Arnodussen & Marja Baeten* Welke dieren leven er aan zee? Via een spannend of grappig verhaal maken de kinderen kennis met een bruinvis, een stern, een kwal, een zeehond … Je ziet ze allemaal in het water, op het strand of zwevend in de lucht. Na elk verhaal zijn er pagina's met foto's, illustraties en interessante weetjes over het gedrag van de dieren, wat ze eten en hun jonkies. Kinderen weten vaak meer over leeuwen of chimpansees dan over dieren dichtbij. Deze boeiende biotopenserie stelt je voor aan vrienden met vleugels of zwemvliezen aan onze kust.
		Mijn grote oceaan, *Katrin Wiehle* In de oceaan wonen heel erg veel verschillende soorten dieren. Aan de kust vind je kleine krabbetjes en verderop zwemmen grote scholen vissen rond. Walvissen doorkruisen de open zee en in het tropische koraalrif wemelt het van de kleurijkste vissen. En zelfs in het duister van de diepzee en onder het ijs van de Noordpool leven dieren.
		Duik in de zee, *Ferry Piekart* Houd jij ook zo van de zee? Lees dan dit toffe AVI M3-boek, bomvol boeiende informatie en fijne beelden. Van kwal tot alg, van vis tot schip … Het staat allemaal in duik in de zee. En de eigenwijze zalm Sop loodst je langs de leukste weetjes.

		Boe! Een onderwater mysterie, *Kate Read* Een kleine actie heeft grote gevolgen… Een kleurenboek. Het kleine, roze visje zet een kettingreactie in gang, die groter en chaotischer wordt, tot HAP! ze opeens helemaal alleen is in de oceaan. Waar is iedereen gebleven? Volg alle kleurige zeewezens van de rode octopus en de oranje krab tot de groene schildpad en de paarse kogelvis in dit onderwatermysterie. En ontdek achterin hoe een kleurencirkel werkt en je je eigen kleuren kunt mengen.
		Zeeën en oceanen, *Megan Cullis* Duik onder de golven en ontdek de onderwaterwereld in dit prachtig geïllustreerde, informatieve boek. Kinderen maken kennis met de kust, het koraalrif en mangrovebossen en komen erachter wat er gebeurt in de diepste, donkerste delen van de oceaan. Met meer dan 50 flapjes, die onder meer een koraalrif en de ijskoude Noordelijke IJszee laten zien. De fijne illustraties van Bao Luu brengen de zee en zeebewoners tot leven.
		Pop-up oceaan, *Lizzie Cope* Maak je klaar voor een duik onder water! Maak tijdens een ongelofelijke onderzeese reis kennis met een glanzende schildpad, een creatieve octopus, een hongerige haai en nog meer zeewezens.
		Zeepaardje zoekt een vriendje, *Ingrid en Dieter Schubert* Eindelijk is Zeepaardje groot genoeg om papa's buidel te verlaten. ‘Zoek maar een vriendje.’ Zeepaardje kijkt nieuwsgierig om zich heen. Hij begroet iedereen enthousiast maar Keizersvis en Koningsvis zijn niet zo aardig terug. Ook de andere vissen scheppen op. Ze roepen: ‘Jij bent geen vis!’ en laten hem alleen achter in de grote zee. Zeepaardje vindt een onverwachte vriend en samen gaan ze op avontuur uit. Loopt dat goed af? Zeepaardje is een echte vis. En uiteindelijk willen alle vissen wél vriendjes met hem zijn.

		De wondere wereld onder water, *Mack van Gageldonk* Wow! Onder het oppervlak van zeeën en oceanen bevindt zich een mysterieuze wereld van kleurrijke koralen, vissen in allerlei vormen en een heleboel andere spectaculaire waterdieren. Heb je ooit bloemen met glibberige tentakels gezien? Wist je dat er haaien van wel honderden jaar oud rondzwemmen? En heb je al gehoord van vissen die licht geven als een disco of verdwijnen als een tovenaar? Duik mee naar de diepzee en laat je onderweg verrassen door levensvormen die je je nauwelijks kunt voorstellen. Een boeiend boek vol schitterende beelden en leerzame info, waarin je de wondere wereld onder water ontdekt. Voor diepzeeduikers vanaf 5 jaar tot veel ouder!
		Onze octopus, *Peter Bently* Ineens hangt een enorme octopus over een huis in een rustig kustplaatsje. De dorpsbewoners proberen de vreemdeling te verjagen, maar de kinderen sluiten al gauw vriendschap met Okkie. En dan blijkt een behulpzame octopus met acht armen best handig te zijn. Prentenboek met grappige kleurenillustraties met fluorescerende details en tekst op rijm. Vanaf ca. 4 jaar.
		O, o, Octopus, *Elle van Lieshout & Erik van Os* Als Octopus terugkomt van een 'zwommetje', steekt er een enorme staart uit zijn huisje. Hij vraagt al zijn zeevrienden wat hij moet doen, maar krijgt van iedereen een ander advies. Oblong prentenboek met gedetailleerde, kleurrijke illustraties. Vanaf ca. 4 jaar.
		Octopus droomt van een lief, *Lyn Pinsart* Octopus heeft drie harten. Maar sinds hij een blauwtje liep, zijn die alle drie gebroken. Genoeg vissen in de zee, denk je? Wie weet helpen Piranha, Krab of Zwaan 'm aan een lief. Het wordt een spetterend liefdesavontuur!

Thema-woordenlijst deelthema 1

Zeedieren		
de schildpad	de krokodil	de oceaan
de vis	de dolfijn	de hengel
de haai	de meeuw	de zee
de zeehond	de walvis	
Onderwater laboratorium		
de octopus	het zeepaardje	de kieuwen
de kwal	de krab	de vleugel
de zeester	de rog	de staart
de garnaal	de pinguïn	de vin
de albatros	de pelikaan	de bek
de anemoonvis	de inktvis	de poten
	de tentakels	de schubben
Gekke dieren		
de oceaan	de vin	de bek
de klei	de tentakel	het lijf
rond	de kieuw	de ogen
lang	de schubben	de staart
	de stekel	
De octopus		
de octopus	de armen	het lijf

Muziekatelier deelthema 1

Kleuterwijs

Schipper mag ik overvaren
Wij kikkertjes — Zing in plaats van ‘kikkertjes’ over zeedieren
Visje, visje in het water

Eigenwijs

De krokodil
Wat hoor ik toch? — Zet geluiden op van een zeedier, zing daarna het lied
Walvis
Blub

Liedjes met een hoepeltje er om

Krokodil ligt in het water
Pinguïns
Op een houten bruggetje
Ze, ken jij de mosselman?

Overig

Kleine schildpad	https://www.kinderliedjes.info/kleine-schildpad/
Zeedieren	https://www.zappelin.nl/kinderfilmpjes/programmas/zin-in-zappelin/gemist/AT_2141636
De krokodillen rock ’n roll	https://youtu.be/eoVxl6AWEfA?si=7eMzBi0mJj5L2v8U
In de onderwaterwereld	https://www.youtube.com/watch?v=BQNR8AzXyao
Mama walvis	https://youtu.be/kGt720K2rEw
De krokodillenbrug	https://youtu.be/7awLtoM6adY
Diep in de zee	https://www.zappelin.nl/kinderfilmpjes/programmas/zin-in-zappelin/gemist/AT_2141636
Zeedieren	https://www.youtube.com/watch?v=EdFpWQRL6x0
Eén klein zeepaardje	https://www.youtube.com/watch?v=Hq52QU_Pm_A
Wie krabt er op de krab zijn rug?	https://www.youtube.com/watch?v=WuKgLooj04E
Mijnheer Octopus	https://www.youtube.com/watch?v=NPz3iUOgSCU

Liedjes voor beweeg-/buitenatelier

Muziekles met sjaaltjes	https://www.youtube.com/watch?v=FtHfkSCxaQU
Vissen, walvissen en krabben	https://www.youtube.com/watch?v=_L297A1ZUkY
Blub ik ben een vis	https://youtu.be/KBdqPPO6eK8?si=49jGWO84-B8dJdak
The jellyfish dance	https://www.youtube.com/watch?v=gFLJSITYf-8&list=PLPewYrG3rfz9n_mc7Bx04qYZwrFzYLNqF&index=19
Dans mee onder water	https://www.youtube.com/watch?v=FMvoP1B3Aj4
Vier kleine visjes	https://youtu.be/Bpokzq0FmYc
Freeze dance	https://www.youtube.com/watch?v=GdZmAdqJVA0
Krabben stopdans	https://www.youtube.com/watch?v=hsWX9SWcDHk

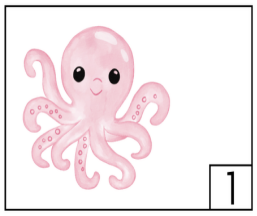
Engels

1, 2, 3, 4, 5 I caught a fish alive	https://youtu.be/jK4INpkKECI?si=LFTR7qxK9gu0pKY2
Leafy sea dragon	https://youtu.be/eyjYo7ljNI4?si=FNXsWQMKaOnhrbqo
Blue whale	https://youtu.be/KQQ9MjKo-qc?si=wYvOQC6zUO5VNrIE
Blobfish	https://www.youtube.com/watch?v=xp6AbcoFa3E
Onyx the octopus	https://www.youtube.com/watch?v=3yYsYarx97I
An octopus	https://www.youtube.com/watch?v=uG8uI1WGkO8

Lesideeën:

- Maak woordkaarten om het liedje te onthouden.
- Bedenk bewegingen bij het liedje.
- Zing het liedje eerst heel zacht en daarna heel hard.
- Klap of stamp mee het liedje.
- Maak extra geluidjes bij het liedje met eenvoudige instrumenten zoals een triangel of een sambabal.
- Maak samen een eigen versie van een refrein van een bestaand liedje, door bijvoorbeeld de naam van een kind te gebruiken in het lied of een situatie die past bij het onderwerp.

Buiten-/beweegatelier deelthema 1

			
Tikspel: Octopus, ben je thuis? Leg een mat in een hoek van het speellokaal. Dat is het appartementje van octopus. Je kunt octopus helemaal echt maken door een t shirt van onderen in te knippen waardoor er stroken ontstaan. Tijdens het spel ligt octopus op de mat en zodra iemand aan de tentakels trekt, mag octopus gaan tikken.	Concentratiespel de vis in de zee; maak een grote cirkel in het midden van het lokaal: met krijt, touw of iets dergelijks. De kinderen zijn de vissen en de cirkel is de zee. Roep: de vissen zitten in het water. Dan blijven ze zitten. Roep daarna: de vissen gaan uit het water, dan springen ze eruit. Herhaal deze opdrachten en roep eens een paar keer achter elkaar de vissen zitten in het water. Wie er dan uit springt, is af.	De kinderen maken vissen (https://www.youtube.com/watch?v=Wsjm2v2Kcb8) of octopussen (https://www.youtube.com/watch?v=cC2pmhmglw4) door samen te werken.	De kinderen doen een speurtocht met cijfers en zeedieren: https://juf-chantal.jouwweb.nl/thema-s/onderwaterwereld
			
Diepzee verstoppertje. De kinderen verstoppen zich als vreemde diepzeevissen achter bomen en struiken. Of de klas kan verduisterd worden. Eén kind met een zaklamp of een fluitje zoekt ze in het "donkere water".	De kinderen bewegen als een krab (op handen en voeten met de buik omhoog) naar de overkant. Je kunt er een estafette van maken door twee teams tegen elkaar te laten racen.	Leg hoepels of stippen neer als golven. De kinderen springen met twee voeten van golf naar golf zonder de "zee" te raken.	Bij muziek bewegen de kinderen vrij door de ruimte. Wanneer de muziek stopt, gaan ze als een grote zeester op de grond liggen met armen en benen wijd.

			
De kinderen wapperen met een blauw doek om de (knuffel)zeedieren te laten zwemmen in de oceaan. (rustige zee, wilde zee, eventueel met liedje zingen: langzaam en snel).	De kinderen maken met verkruimeld stoepkrijt en water verf om buiten op het schoolplein zeedieren te verven.		

Leerlijn: Grote motoriek

3,5 – 4 jaar	**4 – 4,5 jaar**	**4,5 – 5 jaar**	**5 – 5,5 jaar**	**5,5 – 6 jaar**	**6 – 6,5 jaar**	**6,5 – 7 jaar**
Rent en springt op. Vangt grote bal in de handen. Trapt tegen een bal. Vangt kleine bal door met handen een schaaltje te vormen. Staat op tenen.	Evenwicht: loopt over een lijn. Vangt met twee handen kleine bal. Klimt, hinkelt, springt en huppelt. Staat 5 seconden op één been. Vaak is nog sprake van een massaal bewegingspatroon.	Vangt. Springt over iets dat op de grond ligt. Schat situaties in.	Evenwicht: op één been staan (± 10 sec.), 5 keer hinkelen op voorkeursbeen. Vangt stuitende bal. Toenemende coördinatie en verfijning van de bewegingspatronen.	Gecoördineerde fijne bewegingspatronen. Loopt over balk. Gooit kleine bal omhoog en vangt deze. Springt touwtje.	Soepel bewegingspatroon. Werpt met voorkeurshand. Springt lang touwtje (minstens 12 sec.).	Gecomplice erde bewegingen als: zwaaien, huppelen, springen vanaf een hoogte, hazensprong, koprol, duikelen en klimmen in klimrek. Bron: KIJK

Sociale vaardigheden atelier deelthema 1: Blob duikt op (jezelf zijn)

Inspiratie deel 1 Voorkennis activeren en nieuwsgierigheid prikkelen

- De praatvis: Ga in de kring zitten met een knuffelvis. Wie de knuffel vasthoudt mag iets vertellen.
    - Ik speel graag...
    - Ik eet graag...
    - Ik word blij van...
    - Ik woon met...
- Leg allerlei voorwerpen neer, zoals een bal, boek, verfkwast, blokken, knuffel, muziekinstrument (het kunnen ook plaatjes van voorwerpen zijn). Alle kinderen kiezen een voorwerp uit. Vervolgens kunnen ze aan elkaar vertellen waarom ze het voorwerp hebben gekozen.

Inspiratie deel 2 Nieuwe kennis aanbieden

Boeken:

Blop duikt op, *Derek Otte*
Blop is geen vis zoals alle anderen. Terwijl de rest ‘blup’ zegt, zegt hij vrolijk ‘blop’. Juist door anders te zijn, ontdekt hij hoe mooi het leven kan zijn. Met ritme, rijm en een flinke dosis gevoel vertelt Derek Otte een liefdevol verhaal over moed, jezelf durven blijven en de kracht van eigenzinnigheid. Soms kon de zee gemeen zijn en had Blop verdriet maar huil je onder water, zien ze je tranen niet Blop duikt op is een ode aan iedereen die nét even anders is en daarmee precies goed.

Filmpjes:

- Korte filmpjes over kleuters die vertellen wat ze leuk vinden om te doen: https://www.youtube.com/playlist?list=PLtDiYIqEN_uS8En1s0iGoF6NkAGHKxU_-
- Er staan ook vergelijkbare filmpjes op schooltv: https://schooltv.nl/programma/kindertijd-mijn-hobby/afleveringen?offset=0

Liedjes:

- Juf Roos – ik ben ik: https://www.youtube.com/watch?v=bIMYYuAANY8

Werkvormen:

- Zelfportret: De kinderen maken een zelfportret en hieromheen tekeningetjes maken die ze bij zichzelf vinden passen. Je kunt de kinderen ook plaatjes om hun tekening heen laten plakken of als leerkracht woordjes schijven die ze bij zichzelf vinden passen.
- Ik hou van: Je doet een uitspraak. Als kinderen het eens zijn met je uitspraak dan mogen ze gaan staan. Twijfelen ze over de uitspraak of zijn ze het niet helemaal eens met je uitspraak dan gaan ze half staan, dus met de knieën gebogen. Als ze het helemaal niet eens zijn met je uitspraak dan blijven ze zitten. De spelleider zegt bijvoorbeeld: “Ik hou van voetballen, spelletjes spelen, pizza.”
  Laat de kinderen vervolgens zelf de spelleider zijn.
- Lijk jij op mij? In duo’s zoeken de kinderen gemeenschappelijke dingen zoeken. Bijvoorbeeld: We hebben allebei een blauwe broek aan.
- Bij wie hoort het voorwerp? Je legt een kleed op de grond. Elk kind moet er een voorwerp(je) van zichzelf onderleggen. Bijvoorbeeld een haarknipje, kettinkje. Als ieder kind iets onder het kleed heeft gelegd (jij zelf ook) pakt het eerste kind zonder te kijken een voorwerp onder het kleed vandaan. Het kind moet iets vertellen zegt/ raad van wie het is. Degene van wie het voorwerp is, vertelt een aantal dingen over zichzelf zoals: 1. Naam 2. Woonplaats 3. Gezinssituatie 4. Hobby's 5. En iets over het voorwerp dat hij of zij onder het kleed gelegd heeft.

Versjes deelthema 1

Onder de golven, diep in de zee,
zwemmen de vissen vrolijk mee.

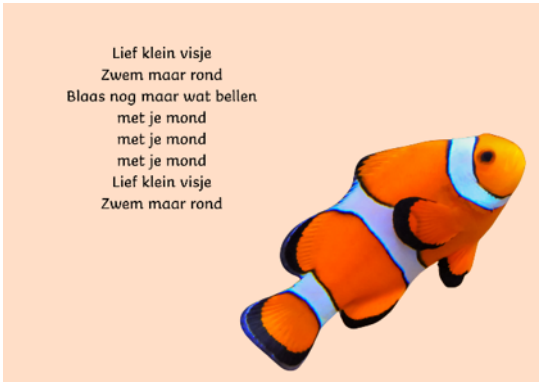
De krab loopt zijwaarts, tik tik tik,
de inktvis geeft je met inkt schrik.

De zeester ligt op de zanderige grond,
de dolfijn springt in het rond.

De schildpad zwemt heel langzaam door,
wat een wereld, kom maar langs hoor!

Knipperdeknip, ik ben een krab,
Ik loop zijwaarts, heel erg knap.
Met mijn scharen knip ik in het rond,
Tot ik een schelp vond op de grond

Lief klein visje
Zwem maar rond
Blaas nog maar wat bellen
met je mond
met je mond
met je mond
Lief klein visje
Zwem maar rond

Wil je met een inktvis praten
Zeg eens blup
Wil je met een zeester praten
Zeg eens blup
Het is zomaar een idee,
maar probeer het eens, want weet je
je kunt echt praten met vissen in de zee

Blub blub blub blub blub blub
vinnen onder water
blub blub blub blub blub blub
vinnen weer omhoog
plets plets plets plets plets plets
spetter in het water
drup drup drup drup drup drup
schud je nu maar droog.

Diep in de zee waar het helemaal donker is,
Woont een hele gekke vis

De vis zegt geen blub, blub maar blob
En heeft een grote roze kop.

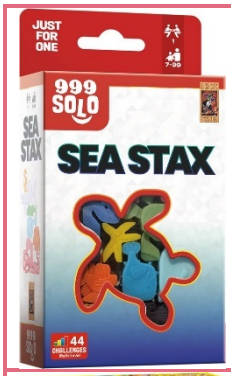
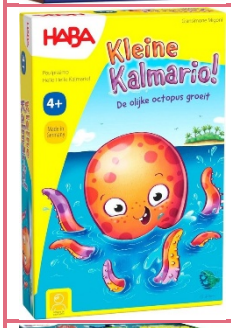
Wie gaat er mee, diep in de zee,
Met meneer octopus mee.
Let op dat je acht handen gedag schudt,
Want alle acht zijn armen hebben nut!

Ik heb acht armen zo lang,
Met zuignappen zodat ik vis vang.
Mijn bloed is blauw als de diepste zee,
en drie harten kloppen vrolijk mee!
Negen hersenen heb ik in mijn lijf
één groot en acht klein, zonder dat ik overdrijf.
Van schrik verander ik van kleur,
en puzzels los ik op zonder gezeur
De slimste bewoner van de oceaan,
De octopus, dat is mijn naam.

Spellentips deelthema 1

	Zeebastiaan Zeester, HABA Zeebastiaan Zeester is op zoek naar zijn onderwatervriendjes! Help jij hem ze te vinden? In dit grappige spel ga je hengelen om zo veel mogelijk fiches te verdienen. Je gebruikt wel een heel bijzondere hengel, want aan het uiteinde van de lijn hangt Zeebastiaan, als houten figuur met zijn tentakels gespreid. Rol de dobbelsteen om te zien welke kleur fiches je moet proberen te vangen. Daarna probeer je Zeebastiaan zoveel mogelijk fiches in die kleur aan te laten raken. Laat hem voorzichtig naar beneden, en plaats hem zo strategisch mogelijk. Voor elk fiche in de juiste kleur krijg je een schelp, en de gevangen zeevriendjes draai je om. Wie als eerste 9 fiches heeft verdient is de winnaar! Zeebastiaan Zeester is een leuk spel voor kinderen vanaf 3 jaar, maar is leuk om met het hele gezin te spelen. Je traint de concentratie en de fijne motoriek, maar het is vooral gewoon een erg grappig spelletje om te spelen!
	DJECO Samenwerkingsspel Octopus Leuk samenwerkingsspelletje voor kinderen vanaf 3 jaar. Magnetisch visspel, in de ene kant van de doos zitten de visjes bij de octopus, maar de octopus laat zijn inkt vrij, want hij is boos! Verplaats daarom zo snel mogelijk de visjes naar de andere kant van de baai, waar ze veilig zijn. Een spannend magnetisch visspel waarbij je moet samenwerken en je bewegingen moet coördineren om de visjes van het ene naar het andere spelbord te krijgen. Het Octopus spel kan gespeld worden met 2-4 spelers, en duurt ca. 5 minuten.
	Spel Ik zie je wel! Oceaan 300 oceaandieren hebben zich verstopt op dit speelbord. Kun jij de barracuda of de walvishaai vinden? En de papegaaiduiker of de draakvis? Pak een kaartje uit de doos en ontdek wie de dieren als eerste kan vinden! Eenvoudig te begrijpen maar verslavend leuk om te spelen. Ik zie je wel! is geschikt voor kinderen én volwassenen en zorgt voor uren speelplezier. Op elke zijde van het spelbord staan dezelfde dieren maar dan op een andere plek. Hoe vaak je dit spel dus ook speelt, je kunt op deze manier nooit onthouden waar alle dieren verstopt zijn!
	Diep in de zee, memory en bingo Terwijl kinderen bingo en memory spelen, leren ze van alles over de zeewezens in deze spelletjes. Met boekje dat boordevol interessante weetjes staat. Met 36 kaartjes, 4 bingokaarten en een boek. Voor het ontwikkelen van het geheugen en de cognitieve en communicatieve vaardigheden.
	Let's go fishin', Goliath Let's Go Fishing is een leuk hengelspel voor kinderen. Zet het spel aan en zie hoe de vissen al ronddraaiend naar boven komen en weer terugzakken. Pak nu je vishengel en probeer een van de vissen aan de haak te slaan.

	Sea stax Zet de zeedieren zo op het raster dat ze perfect passen. Soms moet je de zeedieren zelfs in 2 of 3 lagen verdelen. Het spel bevat 48 uitdagingen in verschillende moeilijkheidsgradaties!
	Kleine Kalamario! HABA Kleine Kalmario is nog maar een kleine inktvis. Help jij hem groter worden? Met een klein beetje geluk en een goed geheugen kan je de tentakelkaartjes van de juiste kleur aan elkaar maken. Zo krijgt die kleine Kalmario lange tentakels en groeit hij tot een grote inktvis.
	Crazy Fish Deze gekke vis heeft het op je benen gemunt! Hop snel van steen naar steen en zorg ervoor dat hij je niet kan bijten! Maar let op, enkel je eigen stenen kan je gebruiken. Kom je op een steen van je tegenstander terecht, of zelfs in het water, dan verlies je één van je stenen. Op die manier wordt het nog moeilijker om de Crazy Fish te ontlopen. Wie als laatste overblijft wint het spel. Crazy Fish laat je bewegen! Voor 2 tot 4 spelers.
	Expeditie diepzee, HABA Tijdens dit spel gaan kinderen op zoek naar bijzondere onderwaterwezens en proberen ze slim kaarten te verzamelen. Concentratie en een goed geheugen zijn belangrijk om de juiste keuzes te maken en de meeste punten te scoren. De kleurrijke illustraties maken het extra leuk om telkens weer te spelen. Een ideaal spel voor gezinnen en kinderen die houden van avontuur en snelle spelrondes.
	Fish Tricks Voel je als een vis in het water met FishTricks, het slimme denkspel voor jong en oud! Rangschik de kleurrijke vissen van groot naar klein en zorg dat elke vis zijn kleinere vriendje volgt. Met 48 unieke uitdagingen wordt jouw brein elke keer op

Deelthema 1: Wat leeft er in de oceanen?
Overzicht ateliers van de week

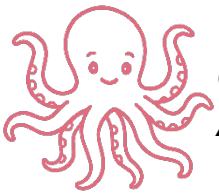
Puzzel-/rekenatelier
Zeedieren
Aansluitend op tekst…

Ontdekatelier
Onderwaterlaboratorium
Aansluitend op tekst…

Kunstatelier
Gekke dieren
Aansluitend op tekst…

Bouwatelier
Octopus
Aansluitend op tekst…

Atelier van de week 1: Puzzel-/rekenatelier – Zeedieren

Onderwerpen en kerndoelen

- Mens en natuur: systeem aarde
  - Benoemen van soortnamen van planten en dieren in verschillende soorten ecosystemen en deze planten en dieren indelen in een taxonomie.

Introductie van het onderwerp aan het begin van de week

Klassikaal in de kring

Inspiratie deel 1 Voorkennis activeren en nieuwsgierigheid prikkelen

Pip zit trots in zijn nieuwe nest. Zodra alle kinderen in de kring zitten, begint hij te vertellen.

Pip vertelt:
Ik ben gisteren weer door het gat gekropen. Aan de andere kant kwam ik op de bodem van de oceaan. Ik keek mijn ogen uit! Overal zag ik zeedieren: grote, kleine, snelle en langzame. Er waren dieren met vinnen, dieren met scharen, dieren met heel veel armen en zelfs dieren die konden vliegen boven de zee.

Ik wilde alle zeedieren netjes bij elkaar leggen, maar toen raakte ik helemaal in de war. Ik wist niet meer welke dieren bij elkaar hoorden. Horen walvissen en vissen eigenlijk bij elkaar? En waar moet een krab? En een dolfijn? Ik weet het echt niet meer!

Willen jullie met mij mee door het gat? Misschien kunnen jullie mij helpen om alle zeedieren te ordenen. Jullie mogen zelf bedenken welke dieren bij elkaar horen en waarom. Ik ben benieuwd of jullie dezelfde groepjes maken als ik!

Samen kruipen de kinderen met Pip door het gat. In hun fantasie komen ze terecht op de bodem van de oceaan, waar alle zeedieren door elkaar liggen.

De kinderen helpen Pip door de dieren te sorteren en te ordenen. Ze bedenken zelf categorieën, zoals grote en kleine zeedieren, dieren met of zonder vinnen, dieren die zwemmen, lopen of vliegen en dieren met schubben of een schild.

Zeeweetje van de week

Vandaag heb ik weer iets bijzonders geleerd! Wist je dat dolfijnen elkaar herkennen aan hun eigen fluitsignaal? Dat is eigenlijk een beetje zoals mensen een eigen naam hebben. Als een dolfijn fluit, weten de andere dolfijnen meteen wie er roept.

Vragen voor de vragenmuur

Vraag aan de kinderen wat ze allemaal zouden willen weten over het onderwerp van deze week.

Inspiratie deel 2 Nieuwe kennis aanbieden

- Kringactiviteit: Zeedieren vissen
  De leerkracht legt een blauw laken met allerlei zeedieren ✎ erop in de kring. Plak eventueel magneettape aan de achterkant van de kaartjes. De leerkracht vertelt de kinderen: “Vandaag gaan we zeedieren vissen, ik zal jullie meer over de dieren vertellen”. Om de beurt mag een kind een zeedier vissen. Gebruik eventueel een magneethengel of visnetje voor het vissen. De leerkracht vertelt de naam van het zeedier en vertelt kort een feitje over het dier, bijvoorbeeld: een schildpad leeft in het water en op land. De kinderen herhalen hardop de naam van het zeedier.
  Tip: gebruik in plaats van afbeeldingen speelgoed zeedieren.

  Benodigdheden
  - Kaartjes met zeedieren ✎ of speelgoed zeedieren
  - Magneettape
  - Magneethengel of visnetje

Denkbubbel onthouden en begrijpen bij inspiratie deel 2

Verwerk meteen de nieuwe kennis met de kinderen, zodat ze goed onthouden en begrijpen wat ze zojuist hebben gezien, gehoord of gedaan.
Kies een van de onderstaande opties:

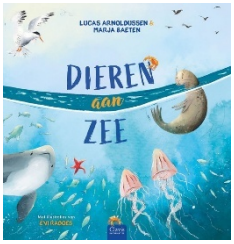
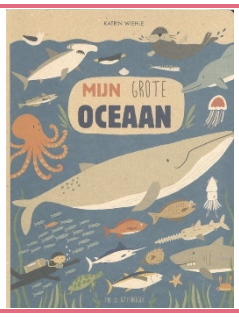
- De leerkracht omschrijft een zeedier, de kinderen raden de naam van het zeedier. Doe deze opdracht een aantal keer voor. Laat daarna een kind een dier in zijn hoofd nemen en omschrijven.
- De leerkracht laat een plaatje van een zeedier zien ✎. De kinderen beelden uit of dit dier kan zwemmen (door met hun handen tegen elkaar een beweging als een vis te maken), of dit dier kan lopen (door zachtjes met hun voeten te stappen), of dat dit dier kan vliegen (door met hun armen de beweging van vleugels te maken)
- De leerkracht legt 3 zeedieren ✎ neer in de kring. De kinderen doen hun ogen dicht. De leerkracht haalt één van de zeedieren weg. De kinderen vertellen welk dier er weg is. Herhaal dit spel een aantal keer met verschillende dieren.
- De leerkracht stopt een speelgoed zeedier in een zak of legt het onder een laken. Een van de kinderen mag voelen en het zeedier omschrijven. De andere kinderen raden welk dier het kan zijn. Haal dan het zeedier uit de zak en controleer het antwoord van de kinderen.

Suggesties voor aansluitende boeken, filmpjes en liedjes

Boeken

Het zinderdende zee boek, *Yuval Zommer*
Zommer duikt het grote blauw in en laat ons op zijn onnavolgbare wijze kennismaken met alles wat daar glibbert en glijdt, wappert en wiert, siddert en stroomt. Hij legt eerst uit hoe het kan dat dieren onder water ademen en introduceert allerlei dierenfamilies: van haaien en walvissen tot roggen en zeepaardjes. Hij toont ons de verschillende leefgebieden van de zeedieren: van het koraalrif tot de diepzee. En we blijven niet alleen in de zee: hij leert ons ook wat we in de poeltjes op het strand kunnen ontdekken…

	Dieren aan zee, *Lucas Arnodussen & Marja Baeten* Welke dieren leven er aan zee? Via een spannend of grappig verhaal maken de kinderen kennis met een bruinvis, een stern, een kwal, een zeehond … Je ziet ze allemaal in het water, op het strand of zwevend in de lucht. Na elk verhaal zijn er pagina's met foto's, illustraties en interessante weetjes over het gedrag van de dieren, wat ze eten en hun jonkies. Kinderen weten vaak meer over leeuwen of chimpansees dan over dieren dichtbij. Deze boeiende biotopenserie stelt je voor aan vrienden met vleugels of zwemvliezen aan onze kust.
	Mijn grote oceaan, *Katrin Wiehle* In de oceaan wonen heel erg veel verschillende soorten dieren. Aan de kust vind je kleine krabbetjes en verderop zwemmen grote scholen vissen rond. Walvissen doorkruisen de open zee en in het tropische koraalrif wemelt het van de kleurijkste vissen. En zelfs in het duister van de diepzee en onder het ijs van de Noordpool leven dieren.

Filmpjes

- Huisje Boompje Beestje – Zeedieren: https://schooltv.nl/video-item/huisje-boompje-beestje-zeedieren (14:31 min)
- Zin in Zappelin – Zeedieren: https://www.youtube.com/watch?v=LmEXRnNvp74 (16:52 min)
- Beestenbrigade – Zeehond: https://schooltv.nl/video-item/beestenbrigade-wilde-dieren-zeehond (10:51 min)
- Beestenbrigade - Zeester: https://schooltv.nl/video-item/beestenbrigade-wilde-dieren-zeester (08:58min)
- Hoe groot is een walvis? https://schooltv.nl/video-item/hoe-groot-is-een-walvis-zo-groot-dat-je-er-rondjes-op-kunt-rennen (02:30 min)
- De rog: https://schooltv.nl/video-item/de-rog-platvissen-op-de-bodem-van-de-zee (02:59min)

Liedjes

Diep in de zee	https://www.zappelin.nl/kinderfilmpjes/programmas/zin-in-zappelin/gemist/AT_2141636
Zeedieren	https://www.youtube.com/watch?v=EdFpWQRL6x0

Versjes

Begeleide activiteit bij het atelier van de week: Puzzelatelier

Dagelijks en in kleine groepjes

Deze begeleide activiteit wordt gedurende de week in het puzzelatelier gedaan door alle kinderen in kleine groepjes. De leerkracht differentieert naar niveau van de leerlijnen, observeert en registreert.

Activiteit van de week: Zeedieren ordenen en sorteren

De kinderen ordenen en sorteren zeedieren ✎. Ze bedenken categorieën waarin zij de dieren kunnen ordenen. Bijvoorbeeld: grote en kleine zeedieren, zeedieren met en zonder vinnen, zeedieren die kunnen zwemmen/lopen/vliegen, zeedieren met schubben etc. Ze stoppen de dieren van een categorie bij elkaar in een emmertje of een visnetje. Tijdens het ordenen en sorteren voert de leerkracht een gesprek met de kinderen, waarin de kinderen vertellen waarom zij bepaalde keuzes voor het sorteren maken. Waarom passen deze zeedieren bij elkaar?

Telmogelijkheden:

- De kinderen tellen hoeveel dieren per categorie zij hebben neergelegd.
- De kinderen vergelijken de maat van de dieren met elkaar.
- De kinderen vergelijken de categorieën. Welke groep heeft de minste dieren en welke de meeste?
- De kinderen tellen of er twee categorieën evenveel dieren hebben.
- De kinderen tellen hoeveel dieren vinnen/schubben/kieuwen/tentakels/vleugels/een schild hebben.
- De kinderen tellen hoeveel dieren kunnen zwemmen/lopen/vliegen.

Benodigdheden:

- Zeedieren ✎ of plastic zeedieren
- Emmertjes of visnetjes

Groep 3 / Plusopdracht

- De kinderen bedenken hoeveel dieren ergens bij moeten om even grote groepen te maken.
- De kinderen maken een double bubble map van twee categorieën. Ze schrijven de namen van de dieren in de double bubble map. In het midden zetten ze de dieren die in allebei de categorieën thuishoren.
- De kinderen maken een categorie met zoogdieren, gewervelde dieren (vissen), weekdieren, gevleugelde dieren en een overige categorie.
- De kinderen meten de speelgoed zeedieren met een meetlint of liniaal en schrijven per dier op hoe lang het zeedier is.
- De kinderen maken een grafiek die laat zien hoeveel dieren er in elke categorie zitten.

Leerlijnen bij de activiteit van de week

Leerlijnen taal en woordenschat

Taal en woordenschat koppel je altijd aan de begeleide activiteit door in gesprek te gaan met de kinderen. De denkbubbelvragen stimuleren nadenken, hersenontwikkeling en taalontwikkeling.

Denkbubbelvragen:

Persoonlijke relevantie: Waarom zitten deze dieren in een groep?

Kritisch denken: Kan een dier in meerdere groepen passen?

Creatief denken: Kun je een categorie bedenken waar maar één dier in past?

Woordenschat	De schildpad, de krokodil, de vis, de dolfijn, de haai, de meeuw, de oceaan, de zeehond, de walvis, de hengel, de zee

Leerlijn: Mondelinge taalontwikkeling

Observeer de taalontwikkeling aan de hand van de observatiecategorieën van het volgsysteem dat jouw school gebruikt.

3,5 – 4 jaar	4 – 4,5 jaar	4,5 – 5 jaar	5 – 5,5 jaar	5,5 – 6 jaar	6 – 6,5 jaar	6,5 – 7 jaar
Spreekt in zinnen van vier zinsdelen/woorden. Spreekt vrijwel alle klanken goed uit (behalve de 'r' en sommige medeklinkercombinaties). Houdt van verhalen, rijmpjes en versjes. Stelt wie-, wat-, waar-, hoe-vragen.	Spreekt in uitgebreide enkelvoudige zinnen en samengestelde zinnen ("en toen…, en dan…"). Gebruikt vraagzinnen ("wie heeft…, waar is…?"). Praat over onderwerpen buiten het hier en nu ("Bij de bakker…"). Probeert na te vertellen wat een ander heeft verteld. Kent enkele gespreksregels zoals 'vinger voor de mond'. Verbuiging van woorden is dikwijls juist maar nog niet bij werkwoorden.	Spreekt in samengestelde zinnen met een eenvoudige structuur. Vertelt verhaal/gebeurtenis in enkele zinnen.	Spreekt in goed gevormde, ook samengestelde zinnen met voegwoorden (als, omdat, etc.). Concreet taalgebruik. Eenvoudige werkwoordvervoegingen zijn goed (bijvoorbeeld wij liepen).	Vertelt een samenhangend verhaal van meerdere zinnen. Chronologie: logische ordening, gevarieerde woordkeus. Roept op gepaste wijze hulp van anderen in.	Verbuigt al veel woorden op de juiste manier. Praat in goede zinnen en woorden. Verwerkt informatie en brengt mondeling verslag uit. Kijkt de ander aan als die iets vertelt, wacht tot de ander is uitgepraat, geeft complimentje. Gebruikt "ik vind"-zinnen.	Neemt deel aan gesprekken. Vertelt een eigen verhaal. Luister en vat samen. Articuleert goed. Correcte zinsbouw. Complexe samengestelde zinnen. Gebruikt en begrijpt uitdrukkingen. (Bron: KIJK)

Leerlijn: Beginnende gecijferdheid

Observeer de beginnende gecijferdheid aan de hand van de observatiecategorieën van het volgsysteem dat jouw school gebruikt.

3,5 – 4 jaar	4 – 4,5 jaar	4,5 – 5 jaar	5 – 5,5 jaar	5,5 – 6 jaar	6 – 6,5 jaar	6,5 – 7 jaar
Begint hardop te tellen, nog foutief (akoestisch tellen). Telt zonder betekenis en noemt de telrij in willekeurige volgorde of slaat getallen over. Vergelijkt grotere hoeveelheden op het oog op: meer, minder, meeste, minste. Denkt na over begrippen als (heel) veel en (heel) weinig.	Overziet hoeveelheden van 2 en 3 zonder te tellen. Telt voorwerpen, aanvankelijk asynchroon (voorwerpen overslaan of meerdere voorwerpen aanwijzen bij een telwoord). Telt later synchroon.	Telt 5 tot 10 voorwerpen synchroon. Telt handig door voorwerpen op een rij te leggen.	Zegt getallen tot 10 goed op. Telt resultatief: weet dat het bij 1 moet beginnen, dat alle voorwerpen slechts één keer geteld mogen worden en dat het laatste telwoord de hoeveelheid aangeeft. Begrijpt dat opeenvolgende getallen steeds grotere hoeveelheden aangeven.	Telt minimaal 10 voorwerpen verkort resultatief door te starten bij een groepje dat direct wordt herkend. Lost eenvoudige erbij- en eraf-vragen t/m 5 op. Herkent de rangtelwoorden t/m 6. Telt vooruit tot 10 vanuit verschillende vertrekpunten. Telt terug vanaf 6. Vergelijkt hoeveelheden tot 10 op 'meer', 'evenveel', 'meeste', 'minste'.	Telt tot 20. Telt gestructureerde en ongestructureerde hoeveelheden resultatief. Leest en schrijft getallen tot 10. Herkent en gebruikt rangtelwoorden t/m 10. Koppelt hoeveelheden tot 10 aan getalsymbolen.	Telt vooruit tot 20 vanuit verschillende vertrekpunten. Leest en schrijft getallen tot en met 10 en 20. Overziet hoeveelheden tot en met 5 zonder te tellen. (Bron: KIJK)

Leerlijn: Logisch denken

Niveau 1: Ordent naar groot-klein. [3,5 – 4 jaar]
De kinderen sorteren de zeedieren op groot en klein.
De kinderen vertellen waarom een dier volgens hen bij de grote of kleine dieren hoort.

Niveau 2: Vergelijkt concrete hoeveelheden t/m 8 met behulp van evenveel, meer, minder op basis van één-op-één relaties. [5 – 5,5 jaar]
De kinderen vergelijken de verschillende groepen zeedieren met elkaar.
De kinderen gebruiken begrippen als meer, minder en evenveel tijdens hun uitleg.

Niveau 3: Ordent voorwerpen volgens twee criteria. [5,5 – 6 jaar]
De kinderen ordenen de zeedieren op twee kenmerken tegelijk, bijvoorbeeld groot én met vinnen.
De kinderen leggen uit waarom een dier aan beide kenmerken voldoet.

Groep 3: Ordent voorwerpen op het oog naar lengte en oppervlakte. [6 – 6,5 jaar]
De kinderen vergelijken zeedieren op lengte of grootte en maken een logische volgorde.
De kinderen leggen uit waarom zij de dieren op deze manier hebben geordend.

Leerlijn: Beginnende geletterdheid

Niveau 1: Vergelijkt grotere hoeveelheden op het oog op: meer, minder, meeste, minste. [3,5 – 4 jaar]
De kinderen wijzen aan of vertellen in welke groep de meeste of de minste dieren liggen.
De kinderen kiezen zonder te tellen welke groep zeedieren volgens hen de meeste of de minste dieren bevat en vertellen hoe zij dat kunnen zien.

Niveau 2: Telt resultatief: weet dat het bij 1 moet beginnen, dat alle voorwerpen slechts één keer geteld mogen worden en dat het laatste telwoord de hoeveelheid aangeeft. [5 – 5,5 jaar]
De kinderen tellen de dieren nauwkeurig en zonder dieren over te slaan.
De kinderen benoemen hoeveel dieren er in een categorie liggen aan de hand van het laatste telwoord.

Niveau 3: Vergelijkt hoeveelheden tot 10 op ‘meer’, ‘evenveel’, ‘meeste’, ‘minste’. [5,5 – 6 jaar]
De kinderen vergelijken de aantallen in verschillende categorieën.
De kinderen gebruiken begrippen als meer, evenveel, meeste en minste om hun vergelijking toe te lichten.

Groep 3: Vergelijkt hoeveelheden tot 12 en lost simpele optel- en aftrekproblemen op. [6 – 6,5 jaar]
De kinderen vergelijken de aantallen dieren in verschillende categorieën.
De kinderen berekenen hoeveel dieren er samen zijn of hoeveel dieren het verschil vormt tussen twee groepen.

Werkvormen beginnende geletterdheid en gecijferdheid bij het onderwerp van de week

Beginnende geletterdheid

- De leerkracht legt zeedieren met letters in een hoepel en verspreidt de emmers met letters over het plein of door de gymzaal. De kinderen pakken een zeedier, bekijken de letter en brengen het zeedier naar het juiste emmertje.
- De leerkracht noemt de beginletter van een zeedier uit de les. De kinderen zoeken het zeedier dat met deze klank begint. Ze noemen de naam van het zeedier.
- De leerkracht verstopt letterkaarten in een bak met zand en schelpen. De kinderen vissen een letter op en bedenken een zeedier dat met deze letter begint.
- De leerkracht noemt een zeedier. De kinderen bedenken een rijmwoord bij de naam van het zeedier. Bijvoorbeeld: vis – mis, haai – saai, krab – grap. Bespreek of het rijmwoord een echt woord is of een onzinwoord.
- De leerkracht noemt de naam van een zeedier. De kinderen klappen de namen van zeedieren in klankgroepen. Bijvoorbeeld
  - Zee-hond
  - O-ce-aan
  - Zee
  - Dol-fijn

Beginnende gecijferdheid

- De kinderen meten de lengte van verschillende zeedieren eerst met stappen. Ze zetten een pion waar het dier begint, en een pion waar het dier eindigt. Daarna meten de kinderen het zeedier ook met met voeten en blokken.
- De kinderen leggen een patroon met zeedieren.
- De kinderen leggen zeedieren op volgorde van groot naar klein.
- De leerkracht zorgt voor gelamineerde visjes met getallen. De kinderen vissen met een netje de visjes uit een emmer met water. Daarna leggen ze het juiste aantal blokjes bij het getal op de vis.
- De leerkracht zorgt voor gelamineerde visjes met getallen. De kinderen vissen met een netje de visjes uit een emmer met water. Daarna leggen ze de getallen op de juiste volgorde. De kinderen zwemmen lang de getallen alsof ze door een school vissen zwemmen.
- De kinderen werken in tweetallen. Eén kind legt een aantal fiches (alsof het vissen zijn) voor zich neer. Het andere kind legt daarna evenveel fiches op tafel.
- De kinderen maken na het sorteren een grafiek. Hoeveel dieren met vinnen/schubben zijn er? Hoeveel dieren kunnen zwemmen? Hoeveel dieren kunnen vliegen? Etc.

Extra ideeën om het onderwerp van de week door te pakken in zelfstandige ateliers

Thema atelier

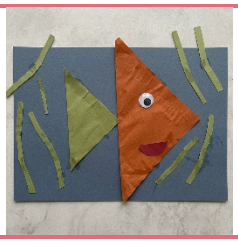
De kinderen verzorgen een (neppe) vis.

Theateratelier

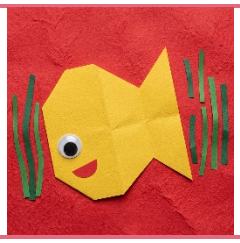

De kinderen spelen met zeedieren in de poppenkast.

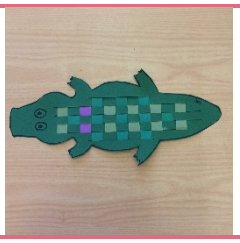
Kunstatelier

De kinderen vouwen vissen. Door twee vierkantjes in de schuinte te vouwen.

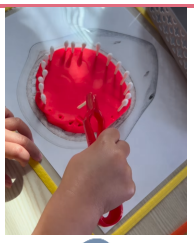
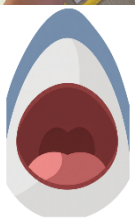

De kinderen vouwen een vis met 16 vierkantjes.

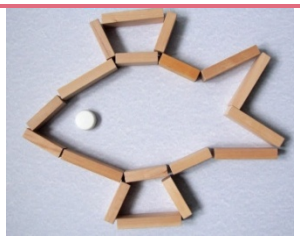

De kinderen vlechten een krokodil of ander zeedier.

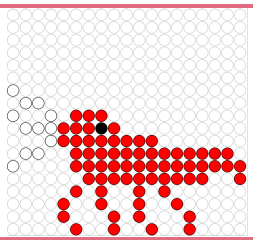
Ontdekatelier

		 	
De kinderen versieren een vis op de lichttafel.	De kinderen spelen met zeedieren in de watertafel. Ze laten een dolfijn springen door een hoepel.	De kinderen prikken halve wattenstaafjes in een stuk klei in de bek van de haai. Met een pincet gaan ze haaientanden trekken.	De kinderen maken kwallen met stiften en keukenrol. Bron: https://www.instagram.com/reel/DaRjZfPRIlY/?igsh=MW4yNno5anpvaGNtMw==

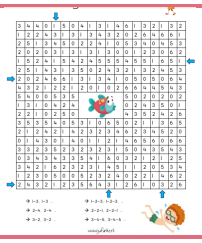
Bouwatelier

	
De kinderen bouwen zeedieren van blokken.	De schildpad wil naar de overkant, maar de stroming is te sterk. De kinderen bouwen een oplossing.

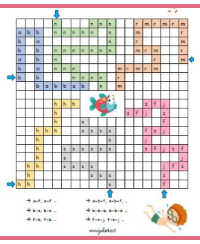
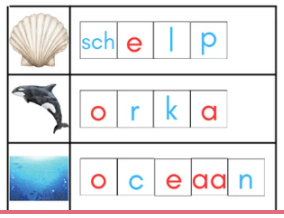
Puzzelatelier

	
De kinderen maken zeedieren op de kralenplank: https://www.juf-milou.nl/index.php?g=Groep%201/2&m=Thema s&t=Dieren&ts=Zeedieren&o=Kralenplank	De kinderen maken vissen van magneten.

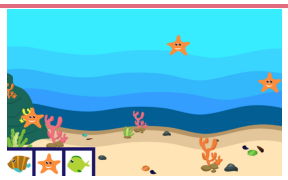
Rekenatelier

	
De kinderen maken een rekendoolhof: https://jufanke.nl/wp-content/uploads/2025/06/Cijferdoolhof-onder-water.pdf	De kinderen kijken naar het cijfer. Ze leggen aan de ene kant het getal +1 neer en aan de andere kant het getal -1.

Schrijfatelier

		
De kinderen schrijven letters of woordjes in blauw speelzand.	De kinderen maken een letterdoolhof: https://jufanke.nl/wp-content/uploads/2025/07/Letterdoolhof-onder-water.pdf	De kinderen leggen woordjes met letterblokjes: https://juf-chantal.jouwweb.nl/thema-s/onderwaterwereld

ICT atelier

		
De kinderen tellen vissen op het digibord. https://basisonderwijs.online/digibordtools/vissentellen.html	De kinderen spelen op de beebotmat.	De kinderen spelen het spel: onderwaterwereld zeedieren: https://www.tinytap.com/activities/g3mdb/play/onderwaterwereld-zeedieren

Atelier van de week 2: Ontdekatelier – Onderwaterlaboratorium

Onderwerpen en kerndoelen

- Mens en natuur: natuurwetenschappen en technologie
  - Ervaringen in de leefomgeving opdoen met het waarnemen en waarderen van natuur en technologie.
  - Toepassen van onderzoeks- en ontwerpstappen op een systematische en iteratieve wijze.
  - Gebruiken van instrumenten, gereedschappen en materialen op doelmatige, veilige en duurzame wijze.
- Mens en natuur: systeem aarde
  - Benoemen van soortnamen van planten en dieren in verschillende soorten ecosystemen en deze planten en dieren indelen in een taxonomie.

Introductie van het onderwerp aan het begin van de week

Klassikaal in de kring

Inspiratie deel 1 Voorkennis activeren en nieuwsgierigheid prikkelen

Pip zit deze week al ongeduldig in zijn nest te wachten. Zodra de kinderen in de kring zitten, begint hij enthousiast te vertellen.

Pip vertelt:
Ik ben weer door het gat gekropen! Deze keer kwam ik op een héél bijzondere plek. Het leek wel een echt onderwaterlaboratorium! Overal stonden loepen, meetlinten en potjes. Op de tafels lagen allemaal zeedieren. Ik wilde heel graag weten hoe ze heetten, maar dat wist ik helemaal niet. Ik zag een dier met stekels, eentje met vinnen en zelfs een dier met heel veel armen. Ik dacht steeds: "Hoe weten onderzoekers nou welk dier ze gevonden hebben?" Willen jullie met mij mee door het gat? Misschien kunnen we samen echte oceaanonderzoekers worden! Dan kunnen we de zeedieren goed bekijken, opmeten, natekenen en opzoeken hoe ze heten. Ik ben zó benieuwd wat we allemaal gaan ontdekken!

De kinderen kruipen samen met Pip door het gat en stappen in hun fantasie het onderwaterlaboratorium binnen. Daar gaan zij als echte oceaanonderzoekers aan de slag met het onderzoeken van verschillende zeedieren, zoals een zeester.

Zeeweetje van de week

Pip vertelt:
Vandaag heb ik weer iets nieuws geleerd! Wist je dat wetenschappers een dier eerst heel goed bekijken voordat ze weten hoe het heet? Ze kijken bijvoorbeeld hoeveel armen of poten

een dier heeft, of het vinnen, schubben of stekels heeft en hoe groot het is. Daarom lagen er in het onderwaterlaboratorium zoveel loepen en meetlinten!

Waar zouden jullie als eerste naar kijken als je een zeedier vindt dat je nog nooit hebt gezien?

Vragen voor de vragenmuur
Vraag aan de kinderen wat ze allemaal zouden willen weten over het onderwerp van deze week.

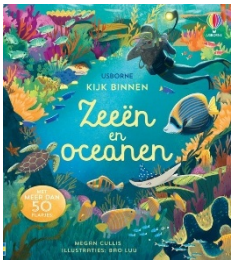
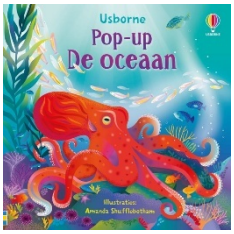
Inspiratie deel 2 Nieuwe kennis aanbieden
- De kinderen bekijken de kijkplaat met verschillende zeedieren 📎. De leerkracht geeft een omschrijving van hoe een van de zeedieren eruitziet. De kinderen wijzen het dier aan. Weet een van de kinderen ook hoe dit dier heet? De leerkracht noemt de naam van het zeedier. En vertelt over de kenmerken van het dier, bijvoorbeeld: het heeft schubben, armen, kieuwen, tentakels, een pantser, vleugels. De kinderen herhalen de naam.

Denkbubbel onthouden en begrijpen bij inspiratie deel 2
Verwerk meteen de nieuwe kennis met de kinderen, zodat ze goed onthouden en begrijpen wat ze zojuist hebben gezien, gehoord of gedaan.
Kies een van de onderstaande opties:
- De leerkracht noemt een categorie. De kinderen noemen de dieren die bij deze categorie horen. Bijvoorbeeld:
  - Zeedieren met kieuwen: de anemoonvis, de rog, het zeepaardje
  - Zeedieren met vleugels: de albatros, de pinguïn, de pelikaan
  - Zeedieren met tentakels: de kwal, de inktvis
  - Zeedieren met armen: de octopus, de zeester
  - Zeedieren met schubben: de anemoonvis
  - Zeedieren met vinnen: de anemoonvis, de rog
- De leerkracht noemt een stelling over één van de zeedieren. De kinderen laten zien of de stelling goed of fout is. Ze doen dit door hun duim omhoog of duim omlaag te houden of naar een kant van het lokaal te lopen.
  Tip: zet op het bord bij het kiezen van een kant een rood kruis en een groen vinkje naast elkaar op het bord, zo weten de kinderen naar welke kant van het lokaal zij moeten lopen.
  Voorbeeldstellingen:
  - Een kwal kan steken.
  - Een inktvis heeft geen inkt.
  - Een anemoonvis heeft tentakels.
  - Een vis heeft kieuwen.
  - Een octopus kan op het land.
  - Een pelikaan kan niet vliegen.
- De kinderen sorteren kaartjes van zeedieren 📎. Ze leggen ze bij de pictogrammen met de kenmerken 📎 die een zeedier kan hebben. Sommige dieren kunnen bij meerdere pictogrammen liggen. Print dus de kaartjes van de zeedieren meerdere keren. Voeg eventueel de zeedieren uit week 1 📎 toe om de opdracht uitdagender te maken.
- De kinderen spelen *Ik zie, ik zie wat jij niet ziet* met kenmerken van de zeedieren. Ze kiezen een dier van de kijkplaat en zeggen bijvoorbeeld ‘ik zie, ik zie wat jij niet ziet en het heeft kieuwen’. De andere kinderen raden om welk zeedier het gaat.
- De leerkracht noemt een zin over een zeedier van 7-10 woorden. De kinderen zeggen de zin na. Voorbeeldzinnen:
  - De octopus heeft acht armen om te zwemmen.
  - De anemoonvis heeft oranje en witte schubben.
  - Het zeepaardje laat zijn kindjes in zijn buidel zitten.
  - De rog heeft een scherpe staart.

- De vinnen van een rog zitten aan de zijkant.
- De inktvis spuit inkt als hij schrikt.
- De pelikaan schept vissen op met zijn bek.

Suggesties voor aansluitende boeken, filmpjes en liedjes

Boek

	Duik in de zee, *Ferry Piekart* Houd jij ook zo van de zee? Lees dan dit toffe AVI M3-boek, bomvol boeiende informatie en fijne beelden. Van kwal tot alg, van vis tot schip … Het staat allemaal in duik in de zee. En de eigenwijze zalm Sop loodst je langs de leukste weetjes.
	Boe! Een onderwater mysterie, *Kate Read* Een kleine actie heeft grote gevolgen… Een kleurenboek. Het kleine, roze visje zet een kettingreactie in gang, die groter en chaotischer wordt, tot HAP! ze opeens helemaal alleen is in de oceaan. Waar is iedereen gebleven? Volg alle kleurige zeewezens van de rode octopus en de oranje krab tot de groene schildpad en de paarse kogelvis in dit onderwatermysterie. En ontdek achterin hoe een kleurencirkel werkt en je je eigen kleuren kunt mengen.
	Zeeën en oceanen, *Megan Cullis* Duik onder de golven en ontdek de onderwaterwereld in dit prachtig geïllustreerde, informatieve boek. Kinderen maken kennis met de kust, het koraalrif en mangrovebossen en komen erachter wat er gebeurt in de diepste, donkerste delen van de oceaan. Met meer dan 50 flapjes, die onder meer een koraalrif en de ijskoude Noordelijke IJszee laten zien. De fijne illustraties van Bao Luu brengen de zee en zeebewoners tot leven.
	Pop-up oceaan, *Lizzie Cope* Maak je klaar voor een duik onder water! Maak tijdens een ongelofelijke onderzeese reis kennis met een glanzende schildpad, een creatieve octopus, een hongerige haai en nog meer zeewezens.
	Zeepaardje zoekt een vriendje, *Ingrid en Dieter Schubert* Eindelijk is Zeepaardje groot genoeg om papa's buidel te verlaten. ‘Zoek maar een vriendje.’ Zeepaardje kijkt nieuwsgierig om zich heen. Hij begroet iedereen enthousiast maar Keizersvis en Koningsvis zijn niet zo aardig terug. Ook de andere vissen scheppen op. Ze roepen: ‘Jij bent geen vis!’ en laten hem alleen achter in de grote zee. Zeepaardje vindt een onverwachte vriend en samen gaan ze op

	avontuur uit. Loopt dat goed af? Zeepaardje is een echte vis. En uiteindelijk willen alle vissen wél vriendjes met hem zijn.

Filmpjes

- Welk zeedier heeft acht poten? https://schooltv.nl/video-item/welk-zeedier-heeft-acht-poten-een-krab-uit-de-zee (01:12 min)
- Hoe overleeft een clownvis? https://schooltv.nl/video-item/hoe-overleeft-een-clownvis-nemo-in-het-echt (01:47 min)
- De kwal https://schooltv.nl/video-item/de-kwal-lange-tentakels-en-een-glibberig-lijf (01:57 min)

Liedjes

Eén klein zeepaardje	https://www.youtube.com/watch?v=Hq52QU_Pm_A
Wie krabt er op de krab zijn rug?	https://www.youtube.com/watch?v=WuKgLooj04E

Versjes

Begeleide activiteit bij het atelier van de week: Ontdekatelier

Dagelijks en in kleine groepjes

Deze begeleide activiteit wordt gedurende de week in het ontdekatelier gedaan door alle kinderen in kleine groepjes. De leerkracht differentieert naar niveau van de leerlijnen, observeert en registreert.

Activiteit van de week: Onderwaterlaboratorium

De leerkracht legt gelamineerde zeedieren of kunststof zeedieren in de watertafel of een emmer. De kinderen vissen een zeedier uit de watertafel. Ze bekijken met een vergrootglas het zeedier nauwkeurig. Ze meten het zeedier met blokjes. Op het onderzoeksblad schrijven de kinderen op hoe lang het zeedier is en tekenen ze het dier na. Ze kruisen de belangrijkste kenmerken aan. Ze zoeken de naam van het dier op in het zeedieren opzoekboekje. Ze schrijven de naam van het zeedier over op het onderzoeksblad. De kinderen kunnen eventueel de opdracht herhalen.

Telmogelijkheden:

- De kinderen tellen het aantal kieuwen.
- De kinderen tellen het aantal dieren met vinnen.
- De kinderen tellen het aantal dieren met vleugels.
- De kinderen tellen de vinnen van dieren.
- De kinderen tellen de tentakels van dieren.

Benodigdheden:

- Vergrootglazen
- Gelamineerde plaatjes van zeedieren
- Watertafel of emmer
- Onderzoekswerkblad
- Zeedieren opzoekboekje
- Potloden
- Kleine blokjes
- Linialen

Groep 3 / Plusopdracht

- De kinderen tekenen duidelijk kieuwen of schubben als het zeedier dit heeft.
- De kinderen meten met een liniaal hoe groot het dier is.
- De kinderen schrijven op hun onderzoeksblad duidelijk hoeveel kieuwen, vinnen of tentakels hun dier heeft.
- De kinderen schrijven 1 zin met een feitje over het dier.

Leerlijnen bij de activiteit van de week

Leerlijnen taal en woordenschat

Taal en woordenschat koppel je altijd aan de begeleide activiteit door in gesprek te gaan met de kinderen. De denkbubbelvragen stimuleren nadenken, hersenontwikkeling en taalontwikkeling.

Denkbubbelvragen:

Verbanden leggen: Zie je iets wat meerdere dieren hetzelfde hebben? Waarvoor gebruikt het dier zijn kieuwen/vinnen/tentakels/armen? Lijkt jouw zeedier op een ander zeedier?

Kritisch denken: Is jouw tekening hetzelfde als het echte dier? Hoe weet je zeker dat het een … is?

Persoonlijke relevantie: Welk zeedier zou je graag in het echt willen zien?

Creatief denken: Hoe zou het dier kunnen heten?

Woordenschat	De octopus, de kwal, het zeepaardje, de krab, de zeester, de rog, de garnaal, de pinguïn, de albatros, de pelikaan, de anemoonvis, de inktvis, de kieuwen, de vleugel, de staart, de vin, de bek, de poten, de tentakels, de schubben

Leerlijn: Mondelinge taalontwikkeling

Observeer de taalontwikkeling aan de hand van de observatiecategorieën van het volgsysteem dat jouw school gebruikt.

3,5 – 4 jaar	4 – 4,5 jaar	4,5 – 5 jaar	5 – 5,5 jaar	5,5 – 6 jaar	6 – 6,5 jaar	6,5 – 7 jaar
Spreekt in zinnen van vier zinsdelen/woorden. Spreekt vrijwel alle klanken goed uit (behalve de 'r' en sommige medeklinkercombinaties). Houdt van verhalen, rijmpjes en versjes. Stelt wie-, wat-, waar-, hoe-vragen.	Spreekt in uitgebreide enkelvoudige zinnen en samengestelde zinnen ("en toen…, en dan…"). Gebruikt vraagzinnen ("wie heeft…, waar is…?"). Praat over onderwerpen buiten het hier en nu ("Bij de bakker…"). Probeert na te vertellen wat een ander heeft verteld. Kent enkele gespreksregels zoals 'vinger voor de mond'. Verbuiging van woorden is dikwijls juist maar nog niet bij werkwoorden.	Spreekt in samengestelde zinnen met een eenvoudige structuur. Vertelt verhaal/gebeurtenis in enkele zinnen.	Spreekt in goed gevormde, ook samengestelde zinnen met voegwoorden (als, omdat, etc.). Concreet taalgebruik. Eenvoudige werkwoordvervoegingen zijn goed (bijvoorbeeld wij liepen).	Vertelt een samenhangend verhaal van meerdere zinnen. Chronologie: logische ordening, gevarieerde woordkeus. Roept op gepaste wijze hulp van anderen in.	Verbuigt al veel woorden op de juiste manier. Praat in goede zinnen en woorden. Verwerkt informatie en brengt mondeling verslag uit. Kijkt de ander aan als die iets vertelt, wacht tot de ander is uitgepraat, geeft complimentje. Gebruikt "ik vind"-zinnen.	Neemt deel aan gesprekken. Vertelt een eigen verhaal. Luister en vat samen. Articuleert goed. Correcte zinsbouw. Complexe samengestelde zinnen. Gebruikt en begrijpt uitdrukkingen. (Bron: KIJK)

Leerlijn: Beginnende gecijferdheid

Observeer de beginnende gecijferdheid aan de hand van de observatiecategorieën van het volgsysteem dat jouw school gebruikt.

3,5 – 4 jaar	4 – 4,5 jaar	4,5 – 5 jaar	5 – 5,5 jaar	5,5 – 6 jaar	6 – 6,5 jaar	6,5 – 7 jaar
Begint hardop te tellen, nog foutief (akoestisch tellen). Telt zonder betekenis en noemt de telrij in willekeurige volgorde of slaat getallen over. Vergelijkt grotere hoeveelheden op het oog op: meer, minder, meeste, minste. Denkt na over begrippen als (heel) veel en (heel) weinig.	Overziet hoeveelheden van 2 en 3 zonder te tellen. Telt voorwerpen, aanvankelijk asynchroon (voorwerpen overslaan of meerdere voorwerpen aanwijzen bij een telwoord). Telt later synchroon.	Telt 5 tot 10 voorwerpen synchroon. Telt handig door voorwerpen op een rij te leggen.	Zegt getallen tot 10 goed op. Telt resultatief: weet dat het bij 1 moet beginnen, dat alle voorwerpen slechts één keer geteld mogen worden en dat het laatste telwoord de hoeveelheid aangeeft. Begrijpt dat opeenvolgende getallen steeds grotere hoeveelheden aangeven.	Telt minimaal 10 voorwerpen verkort resultatief door te starten bij een groepje dat direct wordt herkend. Lost eenvoudige erbij- en eraf-vragen t/m 5 op. Herkent de rangtelwoorden t/m 6. Telt vooruit tot 10 vanuit verschillende vertrekpunten. Telt terug vanaf 6. Vergelijkt hoeveelheden tot 10 op 'meer', 'evenveel', 'meeste', 'minste'.	Telt tot 20. Telt gestructureerde en ongestructureerde hoeveelheden resultatief. Leest en schrijft getallen tot 10. Herkent en gebruikt rangtelwoorden t/m 10. Koppelt hoeveelheden tot 10 aan getalsymbolen.	Telt vooruit tot 20 vanuit verschillende vertrekpunten. Leest en schrijft getallen tot en met 10 en 20. Overziet hoeveelheden tot en met 5 zonder te tellen. (Bron: KIJK)

Leerlijn: Tekenontwikkeling

Niveau 1: Ik teken doelbewust vormen en verander tussendoor van plan. [3,5 – 4 jaar]
De kinderen tekenen een rondje dat lijkt op het lichaam van een zeedier.
De kinderen voegen tijdens het tekenen tentakels of ogen toe.

Niveau 2: Ik gebruik nog geen vaste schema's voor mensen, dieren. [4 – 5 jaar]
De kinderen tekenen het zeedier op hun eigen manier.
De kinderen vergelijken hun tekening met het voorbeeld en vullen hun tekening aan.

Niveau 3: Ik teken volledige menstekening: gedetailleerde figuratieve afbeeldingen. [5 – 6 jaar]
De kinderen tekenen een gedetailleerd zeedier met meerdere herkenbare kenmerken.
De kinderen voegen kleine details toe, zoals zuignappen of stekels.

Groep 3: Ik teken gehelen. [6 – 7 jaar]
De kinderen tekenen het hele zeedier, compleet met alle onderdelen van het lichaam
De kinderen plaatsen de verschillende onderdelen zo dat alles als één geheel herkenbaar is.

Leerlijn: Beginnende gecijferdheid

Niveau 1: Ik tel voorwerpen, aanvankelijk asynchroon (voorwerpen overslaan of meerdere voorwerpen aanwijzen bij een telwoord). Ik tel later synchroon. [4 – 4,5 jaar]
De kinderen tellen de blokjes waarmee het zeedier is gemeten.
De kinderen tellen het aantal kieuwen, vinnen of tentakels van het zeedier, waarbij soms een getal overgeslagen wordt.

Niveau 2: Ik zeg getallen tot 10 goed op. [5 – 5,5 jaar]
De kinderen noemen hardop het aantal blokjes waarmee zij het zeedier meten.
De kinderen tellen het aantal vinnen, kieuwen of tentakels op de goede manier.

Niveau 3: Ik tel minimaal 10 voorwerpen verkort resultatief door te starten bij een groepje dat direct wordt herkend. [5,5 – 6 jaar]
De kinderen herkennen al een aantal tentakels of kieuwen, zonder alles te hoeven tellen. En tellen vanaf dit getal verder, bijvoorbeeld ik zie er al 3, 4, 5, 6.
De kinderen herkennen zonder te tellen hoeveel vinnen het zeedier heeft.

Groep 3: Ik lees en schrijf getallen tot 10. [6 – 6,5 jaar]
De kinderen lezen de lengte van het zeedier af op een liniaal en schrijven de lengte van het zeedier op het onderzoeksblad.
De kinderen schrijven het aantal kieuwen, vinnen of tentakels op het onderzoeksblad.

Werkvormen beginnende geletterdheid en gecijferdheid bij het onderwerp van de week

Beginnende geletterdheid

- Welk woord zeg ik? De leerkracht spelt een woord. De kinderen noemen het woord dat gezegd wordt. Bijvoorbeeld:
  - K-w-a-l
  - Z-ee-s-t-e-r
  - Z-ee
  - W-a-t-e-r
  - R-o-g
  - V-i-n
  - K-ie-uw
  - S-ch-u-b
- De leerkracht noemt een woord van de les. De kinderen noemen welke letter zij aan het begin, eind of in het midden horen. Gebruik ook woorden uit week 1.
- De leerkracht noemt een reeks van 4 woorden. De kinderen herhalen de reeks. Bijvoorbeeld:
  - Kwal – zee – strand – vin
  - Walvis – zeepaard – zeehond – krab
  - Octopus – schildpad – inktvis – dolfijn
- De leerkracht noemt eerst de dikgedrukte letter. De kinderen luisteren daarna naar de reeks letters en zwemmen als een vis als ze de genoemde letter horen. Voorbeeldreeksen:
  - K-**o**-s-r-m
  - V-g-n-**e**-o
  - A-i-**d**-p-k

Beginnende gecijferdheid

- De kinderen meten drie zeedieren en leggen de zeedieren van kort naar lang.
- De kinderen zoeken dieren die ongeveer even lang zijn.
- De kinderen meten het zeedier met verschillende materialen, bijvoorbeeld blokjes en met paperclips. Welke meting is groter, waarom?
- De kinderen sorteren de zeedieren op dieren die ongeveer even groot zijn. Bespreek na waarom een dier in een bepaalde groep hoort.
- De leerkracht noemt een getal. De kinderen slaan met een vliegenmepper op het zeedier met het juiste getal 📎.
- De kinderen spelen getallen memorie met getallen en zeedieren. Ze zoeken het kaartje met de juiste hoeveelheid zeedieren bij het getal 📎.
- De kinderen hebben een klein bakje en een plaatje van een zeedier. De kinderen oefenen met begrippen als ‘in, onder, naast, voor, achter, links, rechts’ door als leerkracht instructies te geven als: ‘de zeester zit in het bakje’.

Extra ideeën om het onderwerp van de week door te pakken in zelfstandige ateliers

Thema atelier

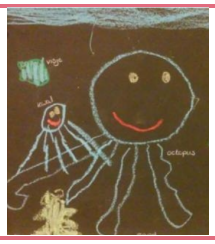

De kinderen varen in een kartonnen boot en gaan opzoek naar zeedieren.

Kunstatelier

De kinderen maken zeedieren van papieren bordjes.

De kinderen tekenen zeedieren met vetkrijt.

De kinderen maken zeedieren door te scheuren, knippen, plakken.

De kinderen maken met bubbeltjesplastic een vis.

Ontdekatelier

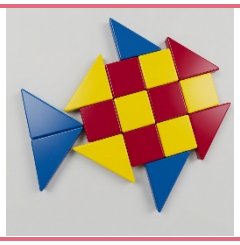

De kinderen maken vissen in de zandtafel met zandbakvormen. Ze versieren de vissen met schelpen, diamanten, knopen en glasstenen.

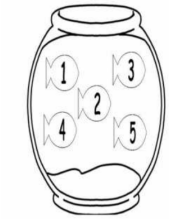
Bouwatelier

	
De kinderen spelen met lapjes blauw stof/vilt, waterdieren en blokken.	De zeester spoelt steeds weg Door de sterke golven blijft de zeester niet liggen. Bouw een plek waar hij veilig kan blijven.

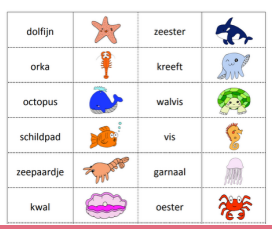
Spel-/puzzelatelier

	
De kinderen spelen bordspellen in het thema zeedieren: https://docs.google.com/viewerng/viewer?url=https://primary.jwwb.nl/plugin-documents/e0e6bb88e0fc1f493ec121577f1d66ab5baba29d.pdf	De kinderen maken zeedieren van logiblokken.

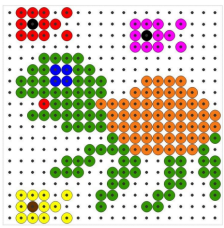
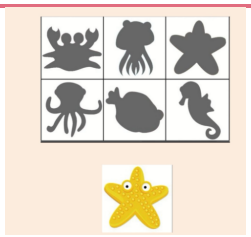
Rekenatelier

	
De kinderen maken de rekenwerkbladen over zeedieren: https://www.juf-milou.nl/index.php?g=Groep%201/2&m=Themas&t=Dieren&ts=Zeedieren&o=Werkbladen&op=Rekenen	De kinderen spelen yahtzee met zeedieren: https://www.juf-milou.nl/index.php?g=Groep%201/2&gz=831&m=Themas&t=Dieren&ts=Zeedieren&o=Spelletjes&y=Yathzee&kl=kl

Schrijfatelier

	
De kinderen spelen een woordenslang met zeedieren: https://www.juf-milou.nl/index.php?id=6348&gz=832&gmtsop=2TheDieZeeSpexxx&p=show&noid=1&sp=wk	De kinderen maken letters met water en een kwast of verfroller.

ICT atelier

		
De kinderen maken een kraak de code met zeedieren: https://jufanke.nl/wp-content/uploads/2026/04/codekleuren-zomer.pdf	De kinderen spelen op de tablet het spel: welke afbeelding ontbreekt? https://kleutersdigitaal.nl/project/wat-ontbreekt-er-speel-samen-een-zoekspel/	De kinderen spelen op de tablet het spel: schaduwdieren: https://www.tinytap.com/activities/g47g0/play/zeedieren-ontwikkelingsgebied-gecijferdheid

Atelier van de week 3: Kunstatelier – Gekke dieren

Onderwerpen en kerndoelen

- Mens en natuur: systeem aarde
  - Verkennen op welke plek in een biotoop planten, dieren en schimmels zich bevinden.
  - Benoemen van soortnamen van planten en dieren in verschillende soorten ecosystemen en deze planten en dieren indelen in een taxonomie.
- Kunst en cultuur: artistiek creatief vermogen
  - Omgaan met speelruimte: experimenteren, improviseren en spelen met materialen, technieken, beweging, klank en instrumenten.
  - Oriënteren op diverse technieken, materialen, middelen, vormen en processen.
- Kunst en cultuur: maken en betekenis geven
  - Ontwerpen en realiseren van toegepaste vormen van kunst.
  - Beeldende materialen, technieken en gereedschappen.

Introductie van het onderwerp aan het begin van de week

Klassikaal in de kring

Inspiratie deel 1 Voorkennis activeren en nieuwsgierigheid prikkelen

Pip zit deze week al te trappelen van nieuwsgierigheid.

Pip vertelt:
Ik ben gisteren weer door het gat gekropen. Ik dacht dat ik alle zeedieren ondertussen wel een beetje kende... maar wat heb ik me vergist! Ik kwam de gekste dieren tegen!

Ik zag een varkensneusschildpad. Die steekt zijn lange neus boven het water uit om adem te halen.

Daarna zag ik een blobvis. Diep in de oceaan ziet hij eruit als een gewone vis, maar hoe hoger hij naar boven komt, hoe slapper en gekker hij eruitziet.

En toen kwam er een yeti-krab voorbij. Die eet met de haartjes op zijn armen! Dat had ik nog nooit gezien.

Ik zag ook een piepkleine dumpling-inktvis. Hij is maar zo groot als een duim en kan zich heel goed verstoppen.

O... en toen zag ik een blauwe draak! Dat is eigenlijk een zeeslak. Hij kan tegen het gif van kwallen. Hoe bijzonder is dat!

En een maanvis! Die lijkt bijna alleen maar uit een grote kop met twee vinnen te bestaan.

En als laatste zag ik een pannenkoekvis. Die is zó plat dat hij met zijn vinnen over de bodem van de oceaan kan lopen.

Pip kijkt de kinderen verbaasd aan.

Ik dacht altijd dat ik de gekste zeedieren wel kende... maar er blijken nog veel vreemdere dieren te bestaan! Nu vraag ik me af... zou er diep in de oceaan misschien nóg een dier leven dat niemand ooit heeft ontdekt?

Willen jullie met mij mee door het gat? Misschien kunnen wij samen een heel nieuw zeedier ontdekken! Hoe zou dat eruitzien? Hoe zou het heten? En wat zou het allemaal kunnen?

De kinderen kruipen door het gat en vertellen hun ideeën van bijzondere zeedieren.

Zeeweetje van de week

Pip vertelt:
Vandaag heb ik iets heel bijzonders geleerd over de maanvis! Wist je dat een maanvis meer dan 2.000 kilo kan wegen? Dat is ongeveer net zoveel als een kleine auto! Toch eet een maanvis vooral zachte dieren, zoals kwallen.

Vragen voor de vragenmuur

Vraag aan de kinderen wat ze allemaal zouden willen weten over het onderwerp van deze week.

Inspiratie deel 2 Nieuwe kennis aanbieden

- De leerkracht vertelt dat onderzoekers diep in de zee veel nieuwe zeedieren ontdekken. Deze dieren passen zich aan de diepte van de zee aan door licht te geven, doorzichtig te zijn of van vorm te kunnen veranderen. Vertel ook dat er veel dieren nog niet ontdekt zijn. De leerkracht geeft een omschrijving van een gek bestaand zeedier. De kinderen bedenken hoe dit dier zou heten. De leerkracht vertelt daarna de echte naam van het zeedier en laat een foto ✎ zien. Omschrijvingen van de dieren:
    - Varkensneusschildpad: Ik steek mijn lange neus uit het water om adem te halen.
    - Blobvis: Diep in de oceaan ben ik een gewone vis, maar hoe hoger ik kom hoe lelijker ik word.
    - Yeti-krab: Ik ben een krab en eet met de haartjes op mijn armen.
    - Dumpling inktvis: Ik ben zo groot als een duim, ik maak licht waarmee ik mijn schaduw laat verdwijnen.
    - Blauwe draak: Ik ben een zeeslak die tegen het gif van kwallen kan.
    - Maanvis: Ik heb alleen een kop met twee vinnen.
    - Pannenkoekvis: Ik ben heel plat en kan met mijn vinnen over de bodem van de oceaan lopen.

Denkbubbel onthouden en begrijpen bij inspiratie deel 2

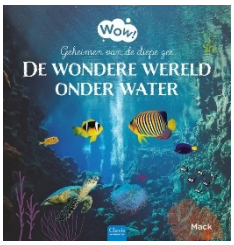
Verwerk meteen de nieuwe kennis met de kinderen, zodat ze goed onthouden en begrijpen wat ze zojuist hebben gezien, gehoord of gedaan.
Kies een van de onderstaande opties:

- Vertel aan elkaar. De kinderen kiezen een foto van een bijzonder zeedier en vertellen aan een maatje wat zij er nog over weten.
- Waar of niet waar. De leerkracht noemt een uitspraak over een van de zeedieren. De kinderen lopen naar de juiste kant van de klas of houden een duim omhoog of omlaag.

- Welk dier is verdwenen? De leerkracht legt de foto's van de zeedieren neer. De kinderen doen hun ogen dicht. Haal één van de foto's weg. Welke foto is verdwenen?
- Luister en teken. De leerkracht kiest één van de zeedieren. Omschrijf stap voor stap hoe het dier eruitziet. De kinderen tekenen mee. Daarna vergelijken ze hun tekening met de foto.
- De kinderen krijgen een kaartje met een detail van een zeedier of een zeedier ✎. Ze zoeken elkaar op zodat het zeedier weer compleet is. Er kunnen meerdere details bij één zeedier horen. Herhaal dit spel een aantal keer, zodat de kinderen steeds een nieuw kaartje krijgen.

Suggesties voor aansluitende boeken, filmpjes en liedjes

Boek

De wondere wereld onder water, *Mack van Gageldonk*
Wow! Onder het oppervlak van zeeën en oceanen bevindt zich een mysterieuze wereld van kleurrijke koralen, vissen in allerlei vormen en een heleboel andere spectaculaire waterdieren. Heb je ooit bloemen met glibberige tentakels gezien? Wist je dat er haaien van wel honderden jaar oud rondzwemmen? En heb je al gehoord van vissen die licht geven als een disco of verdwijnen als een tovenaar? Duik mee naar de diepzee en laat je onderweg verrassen door levensvormen die je je nauwelijks kunt voorstellen. Een boeiend boek vol schitterende beelden en leerzame info, waarin je de wondere wereld onder water ontdekt. Voor diepzeeduikers vanaf 5 jaar tot veel ouder!

Filmpjes

- BBC earth - The beauty of deepsea creatures: https://www.youtube.com/watch?v=3H6jzsFNqpM (01:39min)
- Jeugdjournaal –Onderwaterrobot ontdekt nieuwe zeedieren: https://jeugdjournaal.nl/artikel/2617115-onderwaterrobot-ontdekt-31-nieuwe-diersoorten-diep-in-zee (00:37 min)
- Fascinating deep-sea animals: https://www.youtube.com/watch?v=ryRcPeOM1sY (09:53min)

Liedjes

Blobvis (Engels) https://www.youtube.com/watch?v=xp6AbcoFa3E

Versjes

Begeleide activiteit bij het atelier van de week: Kunstatelier

Dagelijks en in kleine groepjes

Deze begeleide activiteit wordt gedurende de week in het kunstatelier gedaan door alle kinderen in kleine groepjes. De leerkracht differentieert naar niveau van de leerlijnen, observeert en registreert.

Activiteit van de week: Ontdekte zeedieren kleien

De kinderen bedenken zelf een zeedier dat nog niet ontdekt is. Ze bedenken of het dier een bijzondere vorm, opvallende ogen, vinnen, stekels, tentakels of andere verrassende kenmerken heeft. Ze maken dit zeedier van klei. De leerkracht gaat met de kinderen in gesprek. Hoe heet het dier? Waar leeft het dier? Waarom is het dier zo bijzonder?

Tip: Als er tijd is kan je de klei laten drogen en de kinderen de zeedieren aan het eind van de week laten beschilderen.

Telmogelijkheden:

- De kinderen tellen het aantal tentakels, vinnen, kieuwen of schubben van het zeedier.
- De kinderen tellen het aantal ogen van het zeedier.
- De kinderen vergelijken hun zeedier met het zeedier van een klasgenootje en benoemen welk zeedier groter of kleiner is.

Benodigdheden:

- Klei
- Onderleggers
- Eventueel verf en kwasten

Groep 3 / Plusopdracht

- De kinderen geven hun zeedier een naam die past bij de eigenschappen van hun dier en stempelen deze op een kaartje. Ze leggen het kaartje bij hun zeedier.
- De kinderen maken hun zeedier symmetrisch. Wat aan de linkerkant zit, moet ook aan de rechterkant zitten.
- De kinderen maken een zeedierenpaspoort. Ze schrijven de volgende dingen op:
  - Mijn zeedier heet:
  - …….. leeft in
  - …….. eet
  - …….. is bijzonder omdat
- De kinderen maken eerst een ontwerptekening voordat zij gaan kleien.

Leerlijnen bij de activiteit van de week

Leerlijnen taal en woordenschat

Taal en woordenschat koppel je altijd aan de begeleide activiteit door in gesprek te gaan met de kinderen. De denkbubbelvragen stimuleren nadenken, hersenontwikkeling en taalontwikkeling.

Denkbubbelvragen:

Verbanden leggen: Waarom zou jouw zeedier zo'n gekke vorm hebben?

Kritisch denken: Zou jouw zeedier echt kunnen bestaan? Waarom wel of niet? Hoe kun je zien dat jouw dier een zeedier is?

Creatief denken: Wat voor onderdelen heeft jouw zeedier? Waar leeft jouw zeedier? Hoe noem je jouw zeedier? Wat kan jouw zeedier wat andere zeedieren niet kunnen?

Woordenschat	De oceaan, de vin, de tentakel, de kieuw, de schubben, de bek, het lijf, de ogen, de staart, de stekel, de klei, rond, lang

Leerlijn: Mondelinge taalontwikkeling

Observeer de taalontwikkeling aan de hand van de observatiecategorieën van het volgsysteem dat jouw school gebruikt.

3,5 – 4 jaar	4 – 4,5 jaar	4,5 – 5 jaar	5 – 5,5 jaar	5,5 – 6 jaar	6 – 6,5 jaar	6,5 – 7 jaar
Spreekt in zinnen van vier zinsdelen/woorden. Spreekt vrijwel alle klanken goed uit (behalve de 'r' en sommige medeklinkercombinaties). Houdt van verhalen, rijmpjes en versjes. Stelt wie-, wat-, waar-, hoe-vragen.	Spreekt in uitgebreide enkelvoudige zinnen en samengestelde zinnen ("en toen…, en dan…"). Gebruikt vraagzinnen ("wie heeft…, waar is…?"). Praat over onderwerpen buiten het hier en nu ("Bij de bakker…"). Probeert na te vertellen wat een ander heeft verteld. Kent enkele gespreksregels zoals 'vinger voor de mond'. Verbuiging van woorden is dikwijls juist maar nog niet bij werkwoorden.	Spreekt in samengestelde zinnen met een eenvoudige structuur. Vertelt verhaal/gebeurtenis in enkele zinnen.	Spreekt in goed gevormde, ook samengestelde zinnen met voegwoorden (als, omdat, etc.). Concreet taalgebruik. Eenvoudige werkwoordvervoegingen zijn goed (bijvoorbeeld wij liepen).	Vertelt een samenhangend verhaal van meerdere zinnen. Chronologie: logische ordening, gevarieerde woordkeus. Roept op gepaste wijze hulp van anderen in.	Verbuigt al veel woorden op de juiste manier. Praat in goede zinnen en woorden. Verwerkt informatie en brengt mondeling verslag uit. Kijkt de ander aan als die iets vertelt, wacht tot de ander is uitgepraat, geeft complimentje. Gebruikt "ik vind"-zinnen.	Neemt deel aan gesprekken. Vertelt een eigen verhaal. Luister en vat samen. Articuleert goed. Correcte zinsbouw. Complexe samengestelde zinnen. Gebruikt en begrijpt uitdrukkingen. (Bron: KIJK)

Leerlijn: Beginnende gecijferdheid

Observeer de beginnende gecijferdheid aan de hand van de observatiecategorieën van het volgsysteem dat jouw school gebruikt.

3,5 – 4 jaar	4 – 4,5 jaar	4,5 – 5 jaar	5 – 5,5 jaar	5,5 – 6 jaar	6 – 6,5 jaar	6,5 – 7 jaar
Begint hardop te tellen, nog foutief (akoestisch tellen). Telt zonder betekenis en noemt de telrij in willekeurige volgorde of slaat getallen over. Vergelijkt grotere hoeveelheden op het oog op: meer, minder, meeste, minste. Denkt na over begrippen als (heel) veel en (heel) weinig.	Overziet hoeveelheden van 2 en 3 zonder te tellen. Telt voorwerpen, aanvankelijk asynchroon (voorwerpen overslaan of meerdere voorwerpen aanwijzen bij een telwoord). Telt later synchroon.	Telt 5 tot 10 voorwerpen synchroon. Telt handig door voorwerpen op een rij te leggen.	Zegt getallen tot 10 goed op. Telt resultatief: weet dat het bij 1 moet beginnen, dat alle voorwerpen slechts één keer geteld mogen worden en dat het laatste telwoord de hoeveelheid aangeeft. Begrijpt dat opeenvolgende getallen steeds grotere hoeveelheden aangeven.	Telt minimaal 10 voorwerpen verkort resultatief door te starten bij een groepje dat direct wordt herkend. Lost eenvoudige erbij- en eraf-vragen t/m 5 op. Herkent de rangtelwoorden t/m 6. Telt vooruit tot 10 vanuit verschillende vertrekpunten. Telt terug vanaf 6. Vergelijkt hoeveelheden tot 10 op 'meer', 'evenveel', 'meeste', 'minste'.	Telt tot 20. Telt gestructureerde en ongestructureerde hoeveelheden resultatief. Leest en schrijft getallen tot 10. Herkent en gebruikt rangtelwoorden t/m 10. Koppelt hoeveelheden tot 10 aan getalsymbolen.	Telt vooruit tot 20 vanuit verschillende vertrekpunten. Leest en schrijft getallen tot en met 10 en 20. Overziet hoeveelheden tot en met 5 zonder te tellen. (Bron: KIJK)

Leerlijn: Kleine motoriek

Niveau 1: Ik opponeer mijn duim. [3,5 – 4 jaar]
De kinderen knijpen kleine stukjes klei af.
De kinderen drukken met duim en wijsvinger oogjes of andere details in de klei.

Niveau 2: Ik maak soepele bewegingen met de vingers. [5 – 5,5 jaar]
De kinderen rollen gelijkmatige kleine bolletjes of strengen klei.
De kinderen maken dunne stekels of platte vinnen.

Niveau 3: Ik gebruik mijn voorkeurshand bij bepaalde handelingen. [5,5 – 6 jaar]
De kinderen gebruiken tijdens het kleien steeds dezelfde voorkeurshand.
De kinderen maken kleine onderdelen met één hand nauwkeurig.

Groep 3: Ik heb een goede motorische coördinatie. [6 – 6,5 jaar]
De kinderen boetseren meerdere kleine details.
De kinderen verbinden onderdelen zonder dat ze loslaten.

Leerlijn: Visuele waarneming

Niveau 1: Ik benoem een aantal basisvormen. [3,5 – 4 jaar]
De kinderen benoemen de vorm van hun zeedier.
De kinderen combineren twee of meer basisvormen in hun werk.

Niveau 2: Ik wijs dezelfde vorm in complexe figuren aan. [5 – 5,5 jaar]
De kinderen maken meerdere gelijke stekels of vinnen.
De kinderen herhalen een vorm als patroon op hun kleiwerk.

Niveau 3: Ik benoem geometrische figuren. [5,5 – 6 jaar]
De kinderen bouwen hun zeedier op uit verschillende geometrische vormen.
De kinderen kiezen bewust een vorm voor de vinnen of andere onderdelen van het zeedier.

Groep 3: Ik onderscheid en onthoud letters en cijfers. [6 – 6,5 jaar]
De kinderen schrijven de naam van hun zeedier op een kaartje.
De kinderen schrijven in cijfers hoe diep in de zee hun zeedier gevonden is.

Werkvormen beginnende geletterdheid en gecijferdheid bij het onderwerp van de week

Beginnende geletterdheid

- De kinderen bedenken een grappige naam voor hun zeedier. De leerkracht schrijft de naam op. De kinderen noemen de beginletter van de naam van hun zeedier.
- De kinderen zoeken voorwerpen die met dezelfde letter beginnen als de naam van hun zeedier.
- De kinderen rijmen op woorden uit de les:
  - Vin
  - Staart
  - Stekel
  - Zee
  - Tentakel
  - Lijf
  - Bek
  - Schub(ben)
- De leerkracht noemt een reeks woorden. Als het woord bij de oceaan of zeedieren hoort, dan steken de kinderen hun hand op of maken ze een zwembeweging als een vis met hun handen.
- De kinderen maken letters van klei.

Beginnende gecijferdheid

- De kinderen bekijken afbeeldingen van vormen. Ze benoemen de juiste vorm: driehoek, vierkant, ovaal, rondje, bol, rechthoek, ster, ruit etc.
- De kinderen tekenen een zeedier. Ze rollen met twee dobbelstenen. Ze geven het zeedier dat ze tekenen het aantal kieuwen, stippen, vinnen of tentakels etc. (dobbelsteen 1) gelijk aan het aantal ogen van de dobbelsteen (dobbelsteen 2).
- De kinderen maken een zeedier waarvan de linkerkant en rechterkant precies hetzelfde zijn.
- De kinderen bouwen een zeedier volgens een opdrachtenkaart. Ze volgen de beschrijving op de opdrachtenkaart en maken het dier na op een hamertje tik set.
  Benodigdheden:
  - Hamertje tik
  - Opdrachtenkaarten
- De leerkracht maakt een aantal kwallen met een verschillend aantal tentakels. Gebruik voor de kwallen stroken crêpepapier of touw die je aan halve kartonnen bordjes vastmaakt. De kinderen tellen de tentakels van de kwallen.
  Benodigdheden:
  - Crêpepapier
  - Touw
  - Lijm
  - Kartonnen bordjes
  - Schaar

Extra ideeën om het onderwerp van de week door te pakken in zelfstandige ateliers

Thema atelier

De kinderen gaan op onderzoek uit in de onderwaterwereld. Er hangen blauwe doeken en crêpe papier. Afbeeldingen of knuffels van zeedieren. De kinderen lopen door de ruimte met een duikbril op. Na afloop tekenen ze wat ze voor dieren hebben gezien.

Je kunt er ook een duikcentrum van maken waarbij de kinderen duikspullen verkopen.

Kunstatelier

De kinderen maken een eigen lijmtekening met zout en kleurstof van een gek zeedier.

De kinderen krijgen een schelp en maken er met klei een diertje in.

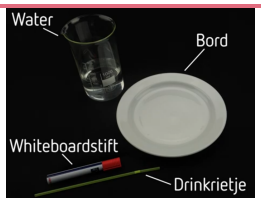

De kinderen maken een hengelvis uit een papierenbordje en een pijpenrager.

De kinderen maken met fluorescerende verf een diepzeedier op zwart papier.

Ontdekatelier

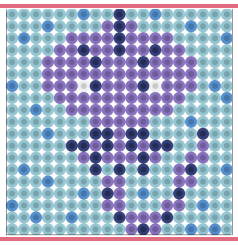
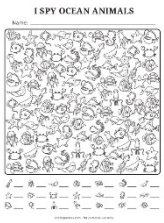

De kinderen tekenen met whiteboardstiften een diepzeedier op een diep stenen bord. Ze schenken water in het bord. De tekening gaat zwemmen. Met een rietje blazen ze tegen hun tekening zodat deze ronddrijft. https://youtu.be/XHNBZXHPRkc

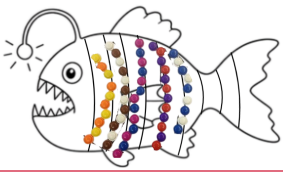
Bouwatelier

	
De heremietkreeft heeft geen schelp Bouw een stevige, veilige schelp of een huisje waarin hij kan wonen.	De onderzoekers willen naar diep in de zee duiken. Bouw een duikboot van magnetische tegels.

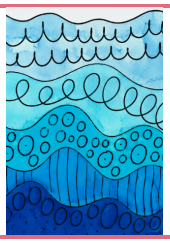
Puzzelatelier

	
De kinderen maken verschillende kralenplankjes. https://creametkids.nl/wp-content/uploads/2022/08/Kralenplank-Zee-Zeedieren-.pdf?utm_source=Pinterest&utm_medium=organic	De kinderen doen een *I spy* met oceaan dieren. https://letsdopuzzles.com/dl/i-spy-ocean-animals?utm_source=Pinterest&utm_medium=organic

Rekenatelier

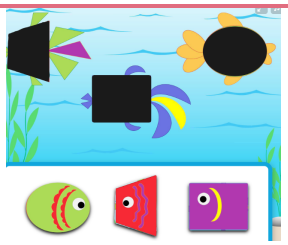
	
De kinderen versieren de hengelvis met patronen van dopjes. Het sjabloon is in de bijlagen te vinden.	De kinderen maken de onderwaterzoekkaart. https://meestersander.nl/2025/08/10/speuren-onderwater-zoekkaarten/

Schrijfatelier

De kinderen tekenen met zwarte stift of inkt, patronen om de golven te tekenen. Daarna verven ze de golven met verschillende kleuren blauw. Hoe dieper hoe donkerder blauw.

ICT atelier

De kinderen spelen een spelletje met vormen en vissen: https://www.tinytap.com/activities/g3lyh/play/visvormen

De kinderen spelen een spelletje diep in de zee: https://www.tinytap.com/activities/gn34/play/diep-in-de-zee

Atelier van de week 4: Bouwatelier – Octopus

Onderwerpen en kerndoelen

- Mens en natuur: natuurkundige en scheikundige verschijnselen en technische systemen
  - Experimenteren met overbrengingsprincipes van beweging en energie, verbindingsprincipes, constructies en profielen.

Introductie van het onderwerp aan het begin van de week

Klassikaal in de kring

Inspiratie deel 1 Voorkennis activeren en nieuwsgierigheid prikkelen

Pip zit deze week al nieuwsgierig in zijn nest. Zodra alle kinderen in de kring zitten, begint hij enthousiast te vertellen.

Pip vertelt:
Ik ben gisteren weer door het gat gekropen. Daar ontmoette ik een heel bijzonder dier. Eerst dacht ik dat het een steen was. Maar ineens kwamen er acht armen tevoorschijn! Het was een octopus. Hij stelde zich voor als Octo.

Octo was zó slim! Hij kroop tussen de rotsen, verstopte zich en was ineens weer verdwenen. Ik wilde nog eens goed naar hem kijken... maar toen was hij al weg. Nu weet ik eigenlijk niet meer precies hoe hij eruitzag.

Willen jullie met mij mee door het gat? Misschien kunnen jullie mij helpen om Octo na te bouwen. Dan vergeet ik nooit meer hoe mijn nieuwe vriend eruitziet!

Samen kruipen de kinderen met Pip door het gat. In hun fantasie ontmoeten ze Octo opnieuw. De kinderen bekijken goed hoe een octopus eruitziet en bouwen hem na met Kapla. Tijdens het bouwen vertellen ze wat ze doen, waar ze de blokjes neerleggen en waarom ze daarvoor kiezen. Zo helpen ze Pip om Octo goed te onthouden.

Zeeweetje van de week

Pip vertelt:
Vandaag heb ik iets heel bijzonders geleerd van Octo. Wist je dat een octopus geen botten heeft? Daarom kan hij zich door een piepklein gaatje wurmen, zolang zijn snavel er maar door past!

O en ik heb nog een weetje deze week!

Wist je dat een octopus drie harten heeft? Twee harten pompen bloed naar zijn kieuwen en één hart pompt het bloed naar de rest van zijn lichaam.

En... zijn bloed is niet rood, maar blauw!

Vragen voor de vragenmuur

Vraag aan de kinderen wat ze allemaal zouden willen weten over het onderwerp van deze week.

Inspiratie deel 2 Nieuwe kennis aanbieden

De leerkracht vertelt dat hij/zij iets bijzonders heeft staan. In het midden van de kring liggen zuignappen, een stuk spons, een gecamoufleerde octopus 📎, inkt en een bak met zand met een schelp erin. De leerkracht vertelt dat de dingen die in de kring liggen alles te maken hebben met een octopus en dat de kinderen met elkaar op onderzoek uitgaan. De leerkracht pakt één van de voorwerpen en vraagt de kinderen wat zij denken dat het is en waarvoor de octopus het gebruikt? De leerkracht vertelt daarna de functie.

- Zuignappen: De octopus heeft zuignappen op zijn armen. Daarmee plakt hij vast aan rotsen en vangt hij eten.
- Spons: De octopus heeft geen botten, zijn lichaam is helemaal zacht. Daardoor kan hij door kleine gaatjes kruipen.
- Camouflage: De octopus kan van kleur veranderen. Zo lijkt hij op een rots of de zeebodem. De vijand kan hem daardoor niet zien.
- Inkt: Als een octopus bang is spuit hij een wolk zwarte inkt. De vijand kan dan niets meer zien. Demonstreer dit door een druppel inkt in een glas met water te laten vallen.
- Schelp: Voel in de bak met zand naar de schelp. De octopus zoekt met zijn armen eten op de bodem van de zee. Hij voelt tussen stenen en in het zand.
- Bloemkool: De octopus heeft niet 1 maar wel 9 hersenen. Eén in zijn hoofd en in elke arm één.

Benodigdheden:

- Zuignappen: bijvoorbeeld van een badmat of kleine losse zuignappen
- Spons
- Gecamoufleerde octopus 📎
- Inkt
- Bakje met zand
- Schelp
- Stukje bloemkool in grijs geschilderd

Denkbubbel onthouden en begrijpen bij inspiratie deel 2

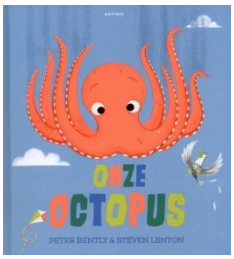
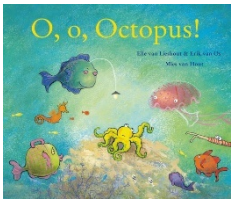
Verwerk meteen de nieuwe kennis met de kinderen, zodat ze goed onthouden en begrijpen wat ze zojuist hebben gezien, gehoord of gedaan.
Kies een van de onderstaande opties:

- De kinderen tekenen een octopus. Ze laten duidelijk de onderdelen van een octopus zien in hun tekening.
- De kinderen leggen onderdelen van een octopus op de juiste plek📎 .
- De kinderen kijken naar een foto van een octopus 📎. Ze vertellen waar alle onderdelen van de octopus zitten.
- De kinderen doen alsof zij een octopus zijn. De leerkracht noemt een situatie. De kinderen maken een beweging die een octopus in deze situatie zou maken. Voorbeelden van situaties:

  - Er komt een grote vis aan.
  - Je hebt honger.
  - Je wilt je verstoppen.
- De kinderen kijken naar een afbeelding van een octopus die niet klopt ✎. Ze vertellen wat er niet klopt en hoe het eigenlijk hoort te zijn.

Suggesties voor aansluitende boeken, filmpjes en liedjes

Boeken

	Onze octopus, *Peter Bently* Ineens hangt een enorme octopus over een huis in een rustig kustplaatsje. De dorpsbewoners proberen de vreemdeling te verjagen, maar de kinderen sluiten al gauw vriendschap met Okkie. En dan blijkt een behulpzame octopus met acht armen best handig te zijn. Prentenboek met grappige kleurenillustraties met fluorescerende details en tekst op rijm. Vanaf ca. 4 jaar.
	O, o, Octopus, *Elle van Lieshout & Erik van Os* Als Octopus terugkomt van een 'zwommetje', steekt er een enorme staart uit zijn huisje. Hij vraagt al zijn zeevrienden wat hij moet doen, maar krijgt van iedereen een ander advies. Oblong prentenboek met gedetailleerde, kleurrijke illustraties. Vanaf ca. 4 jaar.
	Octopus droomt van een lief, *Lyn Pinsart* Octopus heeft drie harten. Maar sinds hij een blauwtje liep, zijn die alle drie gebroken. Genoeg vissen in de zee, denk je? Wie weet helpen Piranha, Krab of Zwaan 'm aan een lief. Het wordt een spetterend liefdesavontuur!

Filmpjes

- De octopus: https://schooltv.nl/video-item/de-octopus-een-zeedier-met-acht-tentakels (01:57 min)
- Hoe beweegt een octopus: https://schooltv.nl/video-item/hoe-beweegt-een-octopus-acht-armen-en-stevige-zuignappen (04:07 min)
- De buitendienst – Leeft er octopus in de Noordzee: https://www.youtube.com/watch?v=XpkpejKxxeY (10:25 min)
- Jeugdjournaal – Niet 1, niet 2, maar 4 nieuwe octopussoorten: https://www.youtube.com/watch?v=ijkbW6FOkEg (02:36 min)

Liedjes

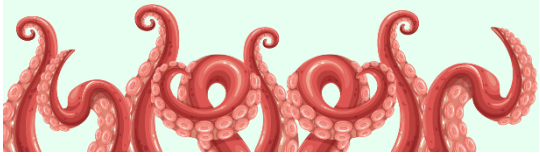
Mijnheer Octopus	https://www.youtube.com/watch?v=NPz3iUOgSCU
Onyx the octopus (Engels)	https://www.youtube.com/watch?v=3yYsYarx97I
An octopus (Engels)	https://www.youtube.com/watch?v=uG8uI1WGkO8

Versjes

Wie gaat er mee, diep in de zee,
Met meneer octopus mee.
Let op dat je acht handen gedag schudt,
Want alle acht zijn armen hebben nut!

Ik heb acht armen zo lang,
Met zuignappen zodat ik vis vang.
Mijn bloed is blauw als de diepste zee,
en drie harten kloppen vrolijk mee!
Negen hersenen heb ik in mijn lijf
één groot en acht klein, zonder dat ik overdrijf.
Van schrik verander ik van kleur,
en puzzels los ik op zonder gezeur
De slimste bewoner van de oceaan,
De octopus, dat is mijn naam.

Begeleide activiteit bij het atelier van de week: Bouwatelier

Dagelijks en in kleine groepjes

Deze begeleide activiteit wordt gedurende de week in het bouwatelier gedaan door alle kinderen in kleine groepjes. De leerkracht differentieert naar niveau van de leerlijnen, observeert en registreert.

Activiteit van de week: Octopus bouwen

De kinderen bouwen een octopus van Kapla. Ze volgen de onderstaande stappen. De kinderen vertellen tijdens het bouwen wat ze doen en waarom zij dit doen, ze vertellen waar zij blokjes plaatsen.

Stap 1: Bekijk een afbeelding.
De kinderen bekijken een foto van een octopus 📎. Hoeveel armen heeft de octopus? Waar zitten de armen? Hoe groot is het lichaam vergeleken met de armen? Bespreek dit met elkaar

Stap 2: Bouw het lichaam
De kinderen bouwen het lichaam. Ze maken een ronde basis met de Kapla en bouwen laag voor laag omhoog. Ze zorgen ervoor dat de lagen steeds een beetje naar binnen gaan, zodat er een koepel ontstaat.

Stap 3: Tel en bouw de armen
De kinderen tellen nog eens het aantal armen. Daarna maken ze de armen. De armen mogen een beetje kronkelen. Hebben de kinderen genoeg armen gemaakt?

Stap 4: Zuignappen
De kinderen voegen met rond bouwmateriaal, bijvoorbeeld flessendopjes of knopen, zuignappen toe aan de armen.

Stap 5: Reflectie

De kinderen bekijken hun octopus en vergelijken hem met de afbeelding van de octopus . Klopt het aantal armen? Heeft jouw octopus een lichaam? Lijkt jouw octopus op de afbeelding?

Tip: Hang de afbeelding bij de activiteit van de week ook in de bouwhoek. Zodra een groepje kinderen de opdracht heeft gedaan, maak je een foto en vervang je de onderstaande foto met de foto van het voorbeeld uit de klas.

Variatie: Leg afbeeldingen van andere zeedieren in de bouwhoek. Laat de kinderen andere zeedieren nabouwen. Gebruik hiervoor de afbeeldingen van zeedieren uit week 1 en week 2.

Telmogelijkheden:

- De kinderen tellen het aantal armen van de octopus.
- De kinderen tellen het aantal blokjes dat zij voor elke arm gebruikt hebben.
- De kinderen vergelijken de armen, welke arm heeft meer blokjes, welke minder.
- De kinderen tellen het aantal lagen van het lijf van de octopus.
- De kinderen tellen per arm het aantal zuignappen. Welke arm heeft de meeste zuignappen? Welke de minste?
- De kinderen verdelen de armen in gelijke aantallen langs de zijden van het lichaam. Hoeveel armen komen er aan elke kant?

Benodigdheden:

- Kapla
- Flessendopjes of knopen

Groep 3 / Plusopdracht

- De kinderen maken een ontwerpschets waarop te zien is hoe de blokjes komen te liggen. Ze vergelijken aan het eind van het bouwen hun bouwwerk met de ontwerpschets. Wat is hetzelfde gebleven en wat is er anders geworden? Waar komen de veranderingen door?
- De kinderen zorgen ervoor dat elke arm evenveel zuignappen heeft.
- De kinderen bouwen een octopus waarbij het lijkt alsof hij zwemt.
- De kinderen bouwen een octopus waarbij de armen naar beneden hangen en het lijf van de grond komt.
- De kinderen bouwen van ander materiaal een octopus, bijvoorbeeld van magneettegels, Knex of Lego.

Leerlijnen bij de activiteit van de week

Leerlijnen taal en woordenschat

Taal en woordenschat koppel je altijd aan de begeleide activiteit door in gesprek te gaan met de kinderen. De denkbubbelvragen stimuleren nadenken, hersenontwikkeling en taalontwikkeling.

Denkbubbelvragen:

Persoonlijke relevantie: Wat vond je moeilijk tijdens het bouwen?

Kritisch denken: Hoe zorg je ervoor dat de octopus niet omvalt? Lijkt jullie bouwwerk op een echte octopus? Waarom?

Perspectief nemen: Wat ziet een duiker als hij jullie octopus tegenkomt?

Creatief denken: Kun je de armen of het lijf ook op een andere manier maken?

Waardebepaling: Wat zou je de volgende keer anders doen?

Woordenschat	De octopus, de armen, het lijf

Leerlijn: Mondelinge taalontwikkeling

Observeer de taalontwikkeling aan de hand van de observatiecategorieën van het volgsysteem dat jouw school gebruikt.

3,5 – 4 jaar	4 – 4,5 jaar	4,5 – 5 jaar	5 – 5,5 jaar	5,5 – 6 jaar	6 – 6,5 jaar	6,5 – 7 jaar
Spreekt in zinnen van vier zinsdelen/woorden. Spreekt vrijwel alle klanken goed uit (behalve de 'r' en sommige medeklinkercombinaties). Houdt van verhalen, rijmpjes en versjes. Stelt wie-, wat-, waar-, hoe-vragen.	Spreekt in uitgebreide enkelvoudige zinnen en samengestelde zinnen ("en toen…, en dan…"). Gebruikt vraagzinnen ("wie heeft…, waar is…?"). Praat over onderwerpen buiten het hier en nu ("Bij de bakker…"). Probeert na te vertellen wat een ander heeft verteld. Kent enkele gespreksregels zoals 'vinger voor de mond'. Verbuiging van woorden is dikwijls juist maar nog niet bij werkwoorden.	Spreekt in samengestelde zinnen met een eenvoudige structuur. Vertelt verhaal/gebeurtenis in enkele zinnen.	Spreekt in goed gevormde, ook samengestelde zinnen met voegwoorden (als, omdat, etc.). Concreet taalgebruik. Eenvoudige werkwoordvervoegingen zijn goed (bijvoorbeeld wij liepen).	Vertelt een samenhangend verhaal van meerdere zinnen. Chronologie: logische ordening, gevarieerde woordkeus. Roept op gepaste wijze hulp van anderen in.	Verbuigt al veel woorden op de juiste manier. Praat in goede zinnen en woorden. Verwerkt informatie en brengt mondeling verslag uit. Kijkt de ander aan als die iets vertelt, wacht tot de ander is uitgepraat, geeft complimentje. Gebruikt "ik vind"-zinnen.	Neemt deel aan gesprekken. Vertelt een eigen verhaal. Luister en vat samen. Articuleert goed. Correcte zinsbouw. Complexe samengestelde zinnen. Gebruikt en begrijpt uitdrukkingen. (Bron: KIJK)

Leerlijn: Beginnende gecijferdheid

Observeer de beginnende gecijferdheid aan de hand van de observatiecategorieën van het volgsysteem dat jouw school gebruikt.

3,5 – 4 jaar	4 – 4,5 jaar	4,5 – 5 jaar	5 – 5,5 jaar	5,5 – 6 jaar	6 – 6,5 jaar	6,5 – 7 jaar
Begint hardop te tellen, nog foutief (akoestisch tellen). Telt zonder betekenis en noemt de telrij in willekeurige volgorde of slaat getallen over. Vergelijkt grotere hoeveelheden op het oog op: meer, minder, meeste, minste. Denkt na over begrippen als (heel) veel en (heel) weinig.	Overziet hoeveelheden van 2 en 3 zonder te tellen. Telt voorwerpen, aanvankelijk asynchroon (voorwerpen overslaan of meerdere voorwerpen aanwijzen bij een telwoord). Telt later synchroon.	Telt 5 tot 10 voorwerpen synchroon. Telt handig door voorwerpen op een rij te leggen.	Zegt getallen tot 10 goed op. Telt resultatief: weet dat het bij 1 moet beginnen, dat alle voorwerpen slechts één keer geteld mogen worden en dat het laatste telwoord de hoeveelheid aangeeft. Begrijpt dat opeenvolgende getallen steeds grotere hoeveelheden aangeven.	Telt minimaal 10 voorwerpen verkort resultatief door te starten bij een groepje dat direct wordt herkend. Lost eenvoudige erbij- en eraf-vragen t/m 5 op. Herkent de rangtelwoorden t/m 6. Telt vooruit tot 10 vanuit verschillende vertrekpunten. Telt terug vanaf 6. Vergelijkt hoeveelheden tot 10 op 'meer', 'evenveel', 'meeste', 'minste'.	Telt tot 20. Telt gestructureerde en ongestructureerde hoeveelheden resultatief. Leest en schrijft getallen tot 10. Herkent en gebruikt rangtelwoorden t/m 10. Koppelt hoeveelheden tot 10 aan getalsymbolen.	Telt vooruit tot 20 vanuit verschillende vertrekpunten. Leest en schrijft getallen tot en met 10 en 20. Overziet hoeveelheden tot en met 5 zonder te tellen. (Bron: KIJK)

Leerlijn: Mondelinge taalontwikkeling

Niveau 1: Ik spreek in zinnen van 4 zinsdelen/woorden. [3,5 – 4 jaar]
De kinderen vertellen wat zij bouwen, bijvoorbeeld 'Ik bouw acht armen'.
De kinderen vertellen waarom zij een blokje verplaatsen, bijvoorbeeld 'Hij valt steeds om'.

Niveau 2: Ik spreek in goed gevormde, ook samengestelde zinnen met voegwoorden (als, omdat, etc.). [5 – 5,5 jaar]
De kinderen leggen uit waarom zij een blokje op een bepaalde plaats leggen gebruiken daarbij woorden als 'omdat, want, als'

Niveau 3: Ik vertel een samenhangend verhaal van meerdere zinnen. [5,5 – 6 jaar]
De kinderen leggen in de juiste volgorde uit hoe zij de octopus hebben gebouwd.
De kinderen vergelijken hun bouwwerk met de afbeelding en vertellen wat hetzelfde of anders is.

Groep 3: Ik verwerk informatie en brengt mondeling verslag uit. [6 – 6,5 jaar]
De kinderen vertellen stap voor stap hoe zij de octopus hebben gebouwd en welke keuzes zij hebben gemaakt.
De kinderen geven tijdens de reflectie uitleg over wat goed gelukt is en wat zij eventueel anders zouden doen.

Leerlijn: Ruimtelijke oriëntatie

Niveau 1: Ik bouw ruimtelijke constructies na. [4 – 4,5 jaar]
De kinderen plaatsen de acht armen op ongeveer dezelfde plek als op de afbeelding.
De kinderen vergelijken tijdens het bouwen regelmatig hun bouwwerk met het voorbeeld en passen het aan als dat nodig is.

Niveau 2: Ik beschrijf de plaats van voorwerpen tegenover zichzelf met behulp van begrippen als: boven, onder, naast, op. [5 – 5,5 jaar]
De kinderen gebruiken woorden als boven, onder, naast en op tijdens het bouwen.
De kinderen leggen uit waar de armen en het lichaam zich bevinden met ruimtelijke begrippen als boven, onder, naast en op.

Niveau 3: Ik bouw vanaf afbeeldingen ook na wat niet zichtbaar is. [5,5 – 6 jaar]
De kinderen bedenken hoe de achterkant of onderkant van de octopus eruitziet en verwerken dit in hun bouwwerk.
De kinderen bouwen een stevige, ronde vorm, ook wanneer niet alle kanten zichtbaar zijn op de afbeelding.

Groep 3: Ik pas begrippen links en rechts toe op voorwerpen waarbij de lichaams-as niet meer als referentiepunt fungeert, bijvoorbeeld links en rechts bij andere personen aanwijzen. [6 – 6,5 jaar]
De kinderen De kinderen beschrijven waar de armen van de octopus zich bevinden ten opzichte van het lichaam van de octopus met begrippen als links, rechts, voor en achter.
De kinderen geven een ander kind aanwijzingen waar een Kapla-blokje geplaatst moet worden met behulp van ruimtelijke begrippen zoals links, rechts en bovenop.

Werkvormen beginnende geletterdheid en gecijferdheid bij het onderwerp van de week

Beginnende geletterdheid

- De leerkracht noemt een zin. De kinderen zeggen zinnen na.
  Voorbeeldzinnen:
  - De octopus zwemt snel.
  - Links zwemt een grote vis.
  - De octopus schrikt en spuit inkt.
- De leerkracht noemt een woord. De kinderen vertellen welke letters zij in het woord horen.
  Voorbeeldwoorden:
  - Zee
  - Zand
  - Inkt
  - Octopus
  - Zeebodem
- De leerkracht noemt eerst het dikgedrukte woord. Daarna noemt de leerkracht een reeks woorden. De kinderen kronkelen met hun armen als een octopus als zij het als eerstgenoemde woord horen.
  Voorbeeldreeksen:
  - Zee – **water** – zand – krab
  - Rog – zee – **haai** – water
  - **Kwal** – oceaan – walvis – diep
  - Zeester – octopus – **schelp** – inkt
  - **Inkt** – oceaan – water – **inkt**
  - Koraal – **anemoon** – zee – **anemoon**
- De leerkracht noemt het begin van een zin. De kinderen maken de zin af.
  - Ik zwem …
  - De octopus vangt …
  - De visjes …
  - Op de zeebodem ligt…
  - Het mooiste zeedier is een …
  - In de oceaan leven …

Beginnende gecijferdheid

- De kinderen hebben een half kartonnenbordje met een gezichtje erop. Ze rollen met een dobbelsteen. Het aantal ogen is het aantal slierten dat de kinderen als armen aan hun octopus mogen plakken.
- De leerkracht legt bijvoorbeeld 4 Kapla-blokjes neer. De kinderen bouwen met evenveel blokjes een arm van een octopus. Ze leggen de armen aan het lijf van de octopus.
- De leerkracht vertelt dat een octopus zijn armen kan verliezen, maar dat deze ook weer aangroeien. Noem het aantal armen dat de octopus mist, bijvoorbeeld 1. De kinderen vertellen hoeveel armen de octopus nog over heeft, bijvoorbeeld 7.
- De kinderen tellen vooruit en terug terwijl ze blokjes stapelen met Kapla. Jonge kleuters tellen van 1 t/m 10 en terug, oudere kleuters van 1 t/m 20. Kunnen de oudere kleuters ook in sprongen van 2 tellen?

Extra ideeën om het onderwerp van de week door te pakken in zelfstandige ateliers

Thema atelier

De kinderen verkleden zich als octopus.

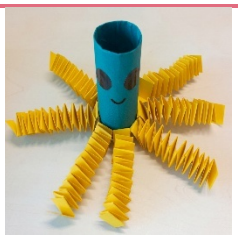
Kunstatelier

De kinderen maken een octopus door touwtjes te knopen aan een wc-rol.

De kinderen maken een octopus door papieren ringen te rijgen.

De kinderen vouwen muizentrappetjes voor de octopus.

De kinderen vlechten een octopus.

Ontdekatelier

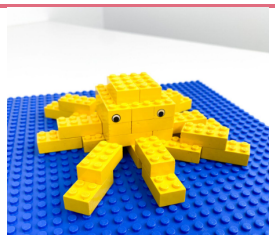

De kinderen oefenen met rollen als ze een octopus kleien.

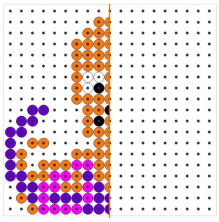

De kinderen ontdekken met een octopus en inkt (blauwe vloeistof):
https://science4superheroes.wordpress.com/2016/03/04/why-does-an-octopus-have-ink/?utm_source=Pinterest&utm_medium=organic

Bouwatelier

		
De kinderen bouwen een octopus van lego of duplo.	De octopus zoekt een nieuw huis Zijn schuilplaats is kapot. Bouw een grot met meerdere ingangen waar hij zich kan verstoppen.	De kinderen maken een octopus van clics.

Spel-/puzzelatelier

		
De kinderen rijgen kralen aan de octopus.	De kinderen maken een octopus met strijkkralen	De kinderen spiegelen op de kralenplank: https://jufanke.nl/wp-content/uploads/2025/06/kralenplanken-raar.pdf

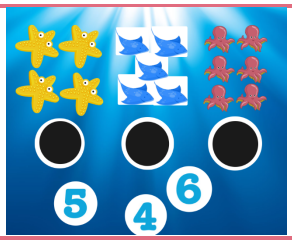
Rekenatelier

	
De kinderen doen het juiste aantal pompons in de bakjes.	De kinderen kijken naar het cijfer en stapelen dit aantal blokjes op de octopus.

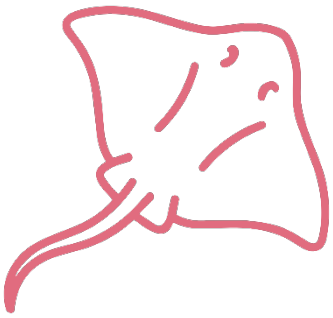
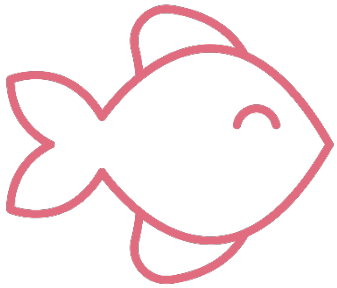
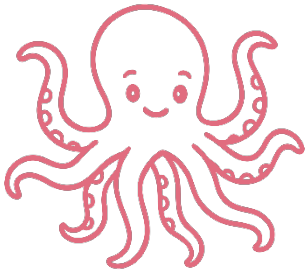
Schrijfatelier

	
De kinderen plakken stickers met de juiste letter op de octopus.	De kinderen rollen de armen van de octopus en duwen er knopen in als zuignappen.

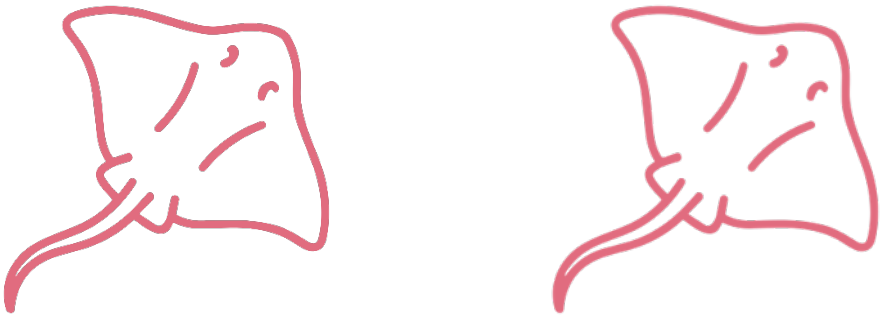
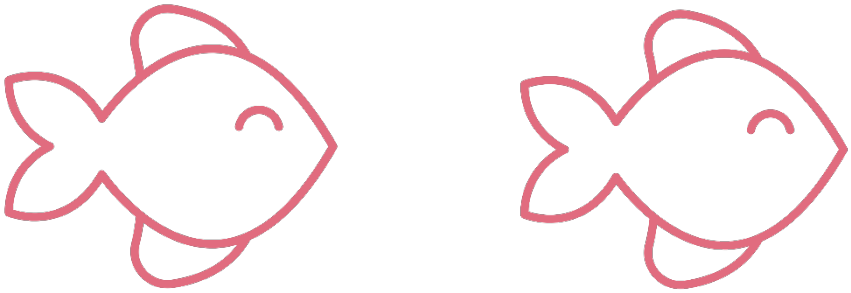
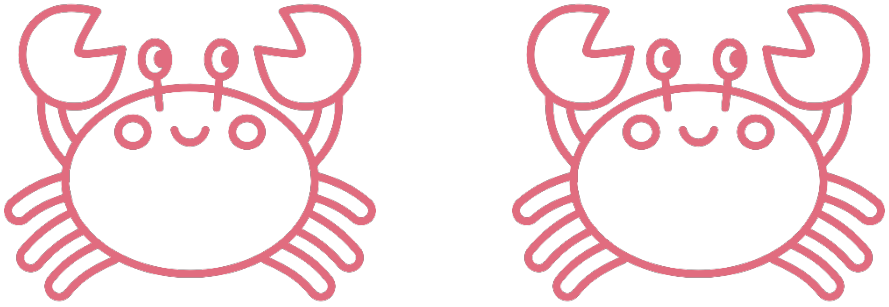
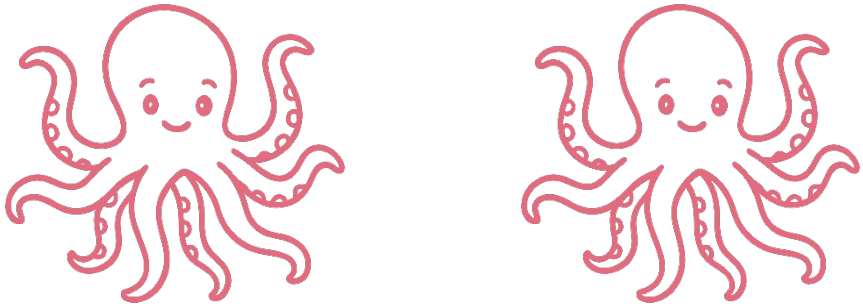
ICT atelier

	
De kinderen tellen de dieren en slepen het juiste cijfer naar het gat: https://www.tinytap.com/activities/g1oe6/play/onder-water-tellen	De kinderen oefenen met rekenbegrippen: https://www.tinytap.com/activities/gh7r/play/water-wiskunde?srsltid=AfmBOooJkw4njdGG8QCrsRxr1eXmGCDSdZofKmN37uohLQH_4eiC7pea

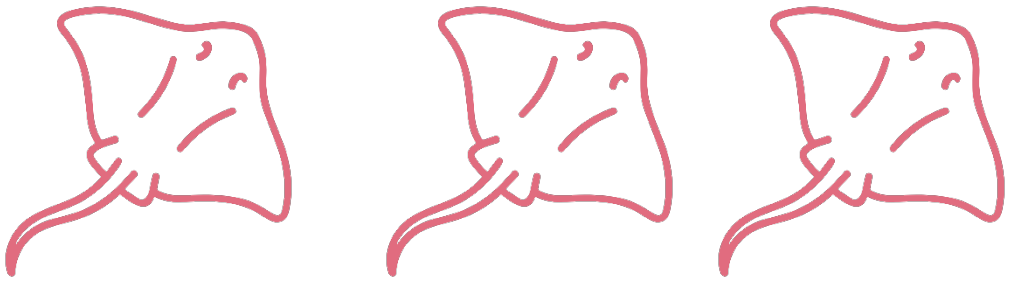
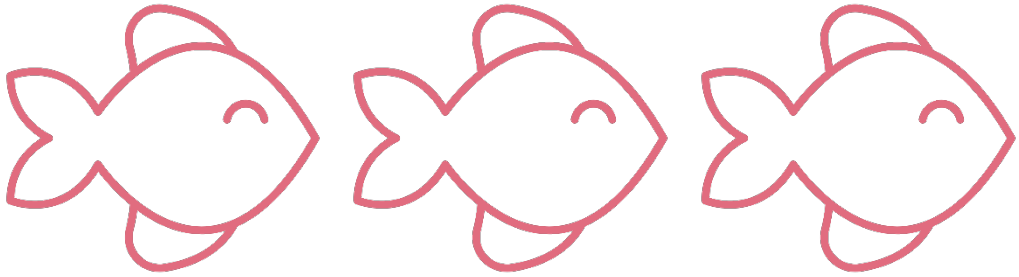
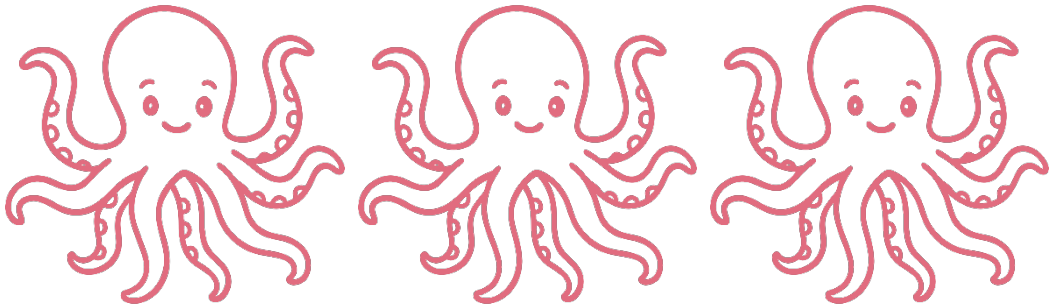
Weektaak

week 1	
week 2	
week 3	
week 4	

Weektaak

week 1	
week 2	
week 3	
week 4	

Weektaak

week 1	
week 2	
week 3	
week 4	

Overgangsweek en introductie deelthema 2

Introductie in het thema: leergesprek en verhalend ontwerp

Verhalend ontwerp

Op maandagochtend zit Pip al vroeg in zijn nest. Hij kijkt een beetje nadenkend. Zodra alle kinderen in de kring zitten, begint hij te vertellen.

Pip vertelt:
Gisteren kroop ik weer door het gat. Ik wilde op bezoek bij mijn vrienden in de oceaan. Maar deze keer voelde alles anders.

Ik zag een zeevogel laag over het water vliegen. Verderop zwommen vissen tussen prachtig koraal. Ik proefde zelfs het water. "Brr... dat is zout!" zei ik. Toen vroeg ik me ineens af: zijn alle rivieren en meren eigenlijk ook zout?

Hoe langer ik rondkeek, hoe meer vragen ik kreeg. Op sommige plekken leek de oceaan gezond en vol leven, maar op andere plekken hadden de dieren het moeilijk. Ik wil graag begrijpen hoe dat komt, zodat ik mijn vrienden kan helpen.

Willen jullie met mij mee door het gat? Dan gaan we samen op onderzoek uit. We ontdekken hoe de oceaan werkt, welke dieren er wonen en wat wij kunnen doen om goed voor de zee te zorgen. Ik weet zeker dat we samen echte oceaanhelpers kunnen worden!

Samen kruipen de kinderen met Pip door het gat. In hun fantasie reizen ze naar de oceaan. Onderweg ontmoeten ze verschillende dieren en ontdekken ze steeds iets nieuws over de zee. Iedere week leren ze meer en bedenken ze hoe ze de oceaan kunnen beschermen.

Zeeweetje van de week

Pip vertelt:
Ik heb vandaag al mijn eerste ontdekking gedaan!
Wisten jullie dat de oceaan meer dan **70% van onze aarde** bedekt? Daarom is de oceaan ontzettend belangrijk voor mensen, dieren én planten. De komende weken gaan we samen ontdekken hoe bijzonder de oceaan is en hoe we haar kunnen helpen beschermen.

Achtergrondinformatie voor de leerkracht

- Zeevogels verzorgen: https://www.ecomare.nl/verdiep/blog/zeevogels-verzorgen-een-vak-apart/
- Zoet en zout water: https://publications.tno.nl/publication/34636548/HpGqR8/tno-2020-hoe.pdf
- Geef het koraal weer kleur: https://www.wwf.nl/kom-in-actie/geef-koraal-weer-kleur
- Plastic soep: https://www.wwf.nl/wat-we-doen/focus/oceanen/vervuiling/plastic-soep

Lesideeën

- De kinderen bekijken de wereldbol en benoemen waar de oceaan is en waar het land.
- De kinderen bekijken verschillende voorwerpen en bedenken samen welke wel en niet in de oceaan thuishoren. Ze leggen bijvoorbeeld een schelp, een vis, een krab, een meeuw en zeewier bij 'hoort in de oceaan' en een plastic fles, een blikje, een schoen of een autoband bij 'hoort niet in de oceaan', waarbij ze vertellen waarom ze daarvoor kiezen.
- De kinderen bedenken samen hoe ze de oceaan kunnen helpen. Dit blad kan de komende weken worden aangevuld.

De vragenmuur

Stimuleer de kinderen om veel vragen te stellen over de thema onderwerpen. Tip: doe dit dagelijks. Dus na het introduceren van het onderwerp van de week, vraag je wat de kinderen over dit onderwerp zouden willen weten. Schrijf deze vragen op en probeer alle vragen deze week te behandelen. TIP: Kleuters vinden het vaak nog moeilijk om vragen te verzinnen. Doe dit voor als leerkracht (modellen): Jij vertelt de kinderen wat jij wel zou willen weten…Vraag de kinderen of zij dit ook willen weten.

Onderbouw ateliers inrichten samen met je klas

Gebruik de startweek om je groepsruimtes in te richten samen met de kinderen. Voeg materialen toe aan de verschillende onderbouwateliers (hoeken en spelplekken). Bied de kinderen ook de mogelijkheid om mee te denken over materialen en spelmogelijkheden. Tijdens het neerleggen van de materialen kun je met de kinderen onderzoeken wat je kunt doen met de materialen, hoe je ermee om moet gaan, hoe ze opgeruimd kunnen worden en wat de spelregels zijn. Hiermee stimuleer je de zelfstandigheid, het eigenaarschap en de eigen verantwoordelijkheid van de kinderen.

Rondje langs de ateliers

Als de onderbouwateliers zijn ingericht, loop ze dan met je groep langs. Bespreek de spelmogelijkheden en de regels. Hierdoor zien ze wat er op de verschillende speel- en werkplekken gedaan kan worden en kunnen ze zelfsturend en zelfstandig aan de slag.

Deelthema 2: We redden de oceaan!
Doorlopende ateliers

Leesatelier

Muziekatelier

Buiten-/beweegatelier

Sociale vaardighedenatelier

Leesatelier deelthema 2

Verteltafel of vertelkast:
Maak samen met de kinderen een verteltafel, naar aanleiding van een prentenboek of jullie zelfverzonnen verhaal. Tijdens het spelen met de verteltafel, vertellen de kinderen het verhaal na. Of ze bedenken met elkaar een nieuw verhaal.

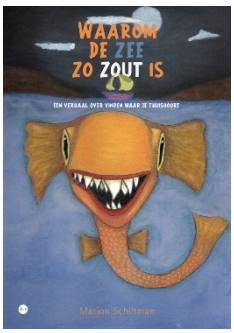
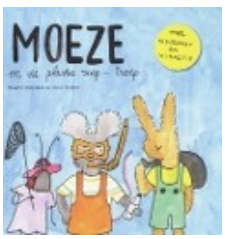
Boeken nodig bij dit deelthema

Klimaatjes - Plastic soep, *Judith Koppens*
Een vrolijk verhaal waarin kinderen beleven en ervaren dat ze met iets kleins grote dingen kunnen bereiken. Voor alle kinderen vanaf 5 jaar. De Klimaatjes genieten van de zon en de zee. Wanneer Kikker een frisse duik neemt, lijkt hij daarna wel een plastic zeemonster. Er plakt allemaal rommel aan zijn kikkerlijf! Gelukkig weten de Klimaatjes een oplossing.
Digitaal voorgelezen:
https://www.youtube.com/watch?v=qI_z0p1l25k (9:53 min)

Extra boeken

		Het vrolijke vogelboek, *Y. Zommer* Hoewel 'Het vrolijke vogelboek' eigenlijk bedoeld is voor oudere kinderen, is het als informatief boek zeker ook bruikbaar bij de kleuters. Dat heeft alles te maken met de fantastische illustraties waarop zoveel vogels te zien zijn. De bijhorende tekst vertelt een heleboel wetenswaardigheden over heel veel verschillende grote en kleine vogels. Je krijgt antwoord op heel veel vragen. Bv. Hoe zit het met de veren van de eksters, hun vleugels, hun snavels? Wanneer en hoeveel eieren legt een roodborst? Bouwt een flamingo een nest en hoe komt het dat die flamingo zo'n bijzondere roze kleur heeft?
		Zo voelt het om een vogel te zijn, *Tim Birkhead* Heb je je weleens voorgesteld hoe het zou zijn om te vliegen? Of om hoog in de bomen te leven? Misschien heb je je weleens afgevraagd wat vogels doen als niemand kijkt… Vogels kunnen zich op heel bijzondere – en eigenaardige – manieren gedragen. Door de fascinerende feitjes en speelse verhalen van ornitholoog Tim Birkhead en levendige, karaktervolle illustraties van Catherine Rayner ontdek je hoe het voelt om een vogel te zijn.
		Oma vogeltje, *Benji Davies* Boy gaat in de zomer bij zijn oma aan zee logeren, maar oma heeft weinig tijd voor hem. Boy gaat alleen op avontuur en ontdekt een spannende rotspartij, waar hij een uitgeput vogeltje vindt. Door de opkomende storm kan hij niet meer naar huis. Gelukkig heeft oma hem gemist. Prentenboek met sfeervolle kleurenillustraties. Vanaf ca. 4 jaar.
		Coco kan het! *Loes Riphagen* Vogeltje Coco durft niet te vliegen. Haar moeder probeert haar over te halen, en het lijkt Coco ook best fijn, maar toch durft ze niet. Totdat mama haar een zetje geeft. Prentenboek met krachtige, intens gekleurde illustraties. Vanaf ca. 4 jaar.
		Rivieren, zeeën en oceanen, *Mack* Onze aarde bestaat voor het grootste deel uit water. Maar waar stroomt al dat water naartoe? En is het water in al die rivieren, zeeën en oceanen hetzelfde? Is het overal blauw? Is het zout of zoet? Welke dieren wonen er in het water? En wat zie je nog meer diep in de zee? In dit grote boek over water kom je meer te weten over de mooiste waterplekjes

		op aarde, en nog zo veel meer! Een informatief boek boordevol leuke weetjes en bijzondere verhalen over rivieren, zeeën en oceanen, met prachtige foto's en grappige tekeningen. Voor alle kinderen vanaf 5 jaar.
		Waarom de zee zo zout is, *Marjon Schiltman* Mara gaat op zoek naar waar ze thuishoort en ontmoet Soes, die bang is te verdwijnen in het licht. Samen ontdekken ze een geheim in de zee dat hun levens voor altijd verandert. Mara voelt zich nergens echt thuis. Op zee ontmoet ze Soes, een meisje dat bang is te verdwijnen zodra de zon opkomt. Samen beginnen ze aan een reis vol geheimen: over een eiland dat verdween in de zee en over iets groots dat onder de golven leeft. Langzaam ontdekken ze dat hun verhalen met elkaar verweven zijn. Hoe dichter ze bij de waarheid komen, hoe spannender het wordt. Wat als de zee meer weet dan zij weten? En waar hoor je thuis, als je nergens lijkt te passen?
		Een koraalverhaal, *Jane Burnard* In dit prachtige boek vind je een betoverend verhaal, schitterende tekeningen en fascinerende feiten over een van de meest kwetsbare gebieden op aarde. Ga mee op reis door een tropisch koraalrif, een heel jaar lang. Het verhaal begint met piepkleine diertjes die tussen scholen felgekleurde vissen door vallen om op de zeebodem een koraal te vormen. Ontmoet allerlei dieren die in en om het rif leven. De natuur gaat je fantasie te boven. Een verhaal dat verwondert, betovert en inspireert om onze wereld te beschermen.
		Pippa en Otto en het koraalrif - een pop-upboek, *Patricia Geis* Pippa trekt er graag op uiten reist met haar camera in de hand op zoek naar prachtige, wilde dieren van streek tot streek en land tot land. En als je Pippa ziet verschijnen,dan is ook haar beste vriend dichtbij. Otto gaat graag met haar mee, ze reizen samen zij aan zij. Deze keer maakt dit grappige en vrolijke duo een reis onder water om van te dromen.
		Moeze en de plastic soep-troep, *Maartje Bröerken en Trees Nolden* De muis Moeze gaat logeren bij haar neef op Terschelling. Wat ligt daar veel plastic en troep op het strand! Moeze begint een grote opruimactie en alle dieren helpen mee. Vierkant prentenboek met gekleurde illustraties. Vanaf ca. 4 t/m 7 jaar.

		Ik lust geen plastic in mijn soep! *Monique Bruining* Op het eiland waar Fiona, Nick en Sanne wonen staat een plasticfabriek, en het plastic belandt in de natuur. Samen met Mara de dolfijn bedenken ze een oplossing. Voorlezen vanaf 5 jaar en zelf lezen vanaf 8 jaar.
		Eddie en de plastic soep, *Hilde Busser* Eddie en zijn twee vriendjes Dolly en Saartje gaan proberen om Ollie te redden uit het verboden water. Het verboden water is verboden voor alle visjes en zeedieren. Ze noemen het ook wel: 'De plastic soep'. Ollie zit vast in allemaal plastic en heeft pijn. Zal het Eddie, Dolly en Saartje lukken om Ollie te redden?
		Ruim je afval op!, *Nikita Balkema* Ga met Tillie en Dani op pad. Kijk mee in een dag uit hun leven. Ze gaan ontbijten, boodschappen doen en natuurlijk werken. En dat werk is niet zomaar iets. Lees mee! Tillie neemt je vandaag, samen met Dani, mee in het leven van een schildpad. Het zal je verbazen hoe zo'n dag eruit ziet. Van boodschappen doen tot ontbijten en van het huishouden doen tot werken. Ook zie je wat afval met de zee doet. Die invloed is groter dan je denkt. Lees mee en laat je verwonderen over de wonderlijke wereld van de zee.

Thema-woordenlijst deelthema 2

Zeevogelopvang		
de zeevogel	de opvang	verzorgen
de veren	de dierenarts	onderzoeken
het strand	helpen	redden
Onderwaterlaboratorium		
zinken	zoet	de pipet
drijven	zout	het glas
mengen		het water
Het koraal		
het koraalrif	rood	geel
Het koraal	oranje	paars
		blauw
Plastic soep		
het plastic	het dopje	de tas
de fles		

Muziekatelier deelthema 2

Kleuterwijs

Twee emmertjes water halen
Er zaten zeven kikkertjes
Water

Eigenwijs

Wat ligt daar voor een ding?	Leg bijvoorbeeld dingen in de kring die de zee vervuilen

Liedjes met een hoepeltje er om

Schuitje varen

Overig

Dieren in nood	https://schooltv.nl/video-item/liedje-dieren-in-nood-zing-maar-mee
Arme noorse stromvogel	https://rangers.wwf.nl/fun/voor-de-allerkleinsten/luisterliedjes-ageeth-de-haan/Arme-Noorse-Stormvogel
Drijven of zinken	https://www.youtube.com/watch?v=dn0bGpLJTPY
Water	https://youtu.be/lg12EPywe4M
Onderwaterwereld	https://www.youtube.com/watch?v=u-Z2G78IV_I
Diep in de zee	https://www.youtube.com/watch?v=Zw84nSJBQ4o
Plastic soep Kinderen voor Kinderen	https://www.youtube.com/watch?v=OOhN8mMUr5s
Plastic soep	https://www.youtube.com/watch?v=otzosELGvSE
Plastic soup song	https://www.youtube.com/watch?v=WrwhS0NnslY

Liedjes voor beweeg-/buitenatelier

Het koraalrif	https://www.youtube.com/watch?v=RubiMxezn8k
Dans mee onder water	https://www.youtube.com/watch?v=FMvoP1B3Aj4

Lesideeën:

- Maak woordkaarten om het liedje te onthouden.
- Bedenk bewegingen bij het liedje.
- Zing het liedje eerst heel zacht en daarna heel hard.
- Klap of stamp mee het liedje.
- Maak extra geluidjes bij het liedje met eenvoudige instrumenten zoals een triangel of een sambabal.
- Maak samen een eigen versie van een refrein van een bestaand liedje, door bijvoorbeeld de naam van een kind te gebruiken in het lied of een situatie die past bij het onderwerp.

Buiten-/beweegatelier deelthema 2

			
De kinderen gaan met een vuilnisgrijpertje afval rapen in en rond de school.	De kinderen gebruiken plastic flessen om mee te bowlen.	De kinderen brengen een knuffelzeevogel voorzichtig naar de zeevogelopvang door over matten en pionnen te lopen.	Koraalkleuren sorteren. De kinderen rennen om gekleurde voorwerpen te verzamelen en leggen deze bij het juiste stukje koraal.
			
Paaltjesvoetbal met waterflessen. Ieder kind zet zijn eigen gevulde fles in een grote kring. De kinderen gebruiken een voetbal om elkaars fles om te schoppen. Is je fles omgevallen? Haal dan eerst de bal. Zet pas daarna je fles recht om water te besparen. Wie het langst water overhoudt, wint.	De kinderen rennen als meeuwen over het plein tot de meester of juf "olievlek!" roept. Dan verstijven ze en moet een ander kind (de redders) ze voorzichtig naar het "opvangcentrum" (een hoepel) begeleiden.	Koraalrif tikkertje. Een aantal kinderen staat stil met de armen omhoog als koraaltakken. De andere kinderen zijn visjes die tussen het koraal door zwemmen zonder het aan te raken. De haai is de tikker.	Teken met stoepkrijt een kronkelende lijn die de golven van de zee voorstelt. De kinderen volgen de lijn terwijl ze op verschillende manieren bewegen, zoals lopen, springen of hinkelen. Tijdens het spel roept de leerkracht opdrachten zoals "hoge golf", "lage golf" of "storm", waarop de kinderen hun beweging aanpassen.

Leerlijn: Grote motoriek

3,5 – 4 jaar	4 – 4,5 jaar	4,5 – 5 jaar	5 – 5,5 jaar	5,5 – 6 jaar	6 – 6,5 jaar	6,5 – 7 jaar
Rent en springt op. Vangt grote bal in de handen. Trapt tegen een bal. Vangt kleine bal door met handen een schaaltje te vormen. Staat op tenen.	Evenwicht: loopt over een lijn. Vangt met twee handen kleine bal. Klimt, hinkelt, springt en huppelt. Staat 5 seconden op één been. Vaak is nog sprake van een massaal bewegingspatroon.	Vangt. Springt over iets dat op de grond ligt. Schat situaties in.	Evenwicht: op één been staan (± 10 sec.), 5 keer hinkelen op voorkeursbeen. Vangt stuitende bal. Toenemende coördinatie en verfijning van de bewegingspatronen.	Gecoördineerde fijne bewegingspatronen. Loopt over balk. Gooit kleine bal omhoog en vangt deze. Springt touwtje.	Soepel bewegingspatroon. Werpt met voorkeurshand. Springt lang touwtje (minstens 12 sec.).	Gecomplice erde bewegingen als: zwaaien, huppelen, springen vanaf een hoogte, hazensprong, koprol, duikelen en klimmen in klimrek. Bron: KIJK

Sociale vaardigheden atelier deelthema 2: Afval opruimen (aandacht voor je omgeving)

Onderwerpen en kerndoelen

- Sociale en persoonlijke vaardigheden
  -

Inspiratie deel 1 Voorkennis activeren en nieuwsgierigheid prikkelen

- See think wonder: Laat een foto van een heel rommelig strand zien. Wat zien de leerlingen allemaal? Hoe denken ze dat het komt dat het strand zo rommelig is? Wat voor oplossingen zijn hiervoor? De kinderen delen dit eerst in kleine groepjes. Daarna is er een korte klassikale bespreking.

Inspiratie deel 2 Nieuwe kennis aanbieden

Boeken:

	Klimaatjes afval in de bak, *Judith Koppens* Hallo, wij zijn de Klimaatjes! Wij zijn allerbeste maatjes. In deze serie beleven we elke keer een nieuw avontuur waarin we jullie op eigen en vaak grappige wijze laten zien hoe jij zelf je leefwereld fijn kunt houden. Veel leesplezier! Het is zomer! Egel werkt in haar atelier. De vriendjes besluiten op bezoek te gaan. Ze leren in het atelier niet alleen schilderen, maar vooral waarom het belangrijk is om je afval goed te sorteren. Een vrolijk verhaal waarin kinderen beleven en ervaren dat ze met iets kleins grote dingen kunnen bereiken. Voor alle kinderen vanaf 5 jaar.

Filmpjes:

- Afval scheiden: https://schooltv.nl/video-item/afval-scheiden-al-het-afval-moet-gescheiden-worden (02:49 min)
- Wolfram – Wat is vuilnis? https://schooltv.nl/video-item/wat-is-vuilnis-met-wolfram (02:08 min)
- Koekeloere – Opgeruimd staat netjes: https://schooltv.nl/video-item/koekeloere-opgeruimd-staat-netjes (14:20 min)

Liedjes:

- Boterhammenshow – Opruimen: https://schooltv.nl/video/ruim-het-op-liedje-uit-de-boterhamshow/#q=opruimen De Opruimbende treedt keihard op tegen troep! Dus steek je handen uit de mouwen en zing lekker mee terwijl je je kamer opruimt.

Werkvormen:

- Hoe snel ruimen wij op? Houd met een stopwatch bij hoe lang de leerlingen doen over opruimen. Schrijf dit op een lijst. Kunnen ze dit de volgende les/dag sneller?
- Zorg dragen voor het lokaal: Aan het einde van de dag nemen de kinderen allemaal 3 rommeltjes van de grond en ruimen dit op of gooien het weg.
- Materialen bingo: Maak van een aantal materialen in de klas foto's en maak hiervan een bingokaart. De kinderen krijgen in tweetallen een bingokaart. Met deze kaart lopen ze door de klas op zoek naar de materialen op hun kaart. Hebben ze een van de materialen gevonden, dan strepen ze dit door.
- Takenlijst: Maak samen met de klas een lijst van taken die gedaan moeten worden om de klas netjes te houden. Verdeel de taken. De taken wisselen gedurende het jaar.

Versjes deelthema 2

Naar de zeevogelopvang

Een meeuwtje zegt: "Au, mijn vleugel doet pijn."
Gelukkig is de opvang heel erg fijn.
Daar krijg ik rust en lekker eten,
en lieve mensen die alles weten.

Als ik weer vrolijk vliegen kan,
ga ik terug naar zee, zo blij als maar kan.
Dag, dag opvang, bedankt voor alles hier aan land,
ik vlieg weer vrij over de golven en het strand!

Zoet water drink ik graag,
elke ochtend, elke dag.
Zout water spat in zee,
kom, we spelen lekker mee!

Drijven, drijven op het water.
Zinken, zinken naar beneden.
Kijk maar goed en doe maar mee:
wat gebeurt er? Eén, twee!

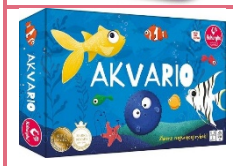
Plastic in de zee,
dat vinden vissen niet oké.
Wij gooien afval in de bak,
dan blijft de zee weer mooi en strak.
Samen helpen, groot en klein,
zodat de zee weer schoon kan zijn!

Koraal was wit,
dat is niet fijn.
Met liefde en zorg
kan het weer mooi zijn.
Rood, geel, blauw,
groen erbij.
Dag, wit koraal,
kleur maakt blij!

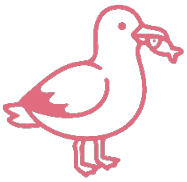

Spellentips deelthema 2

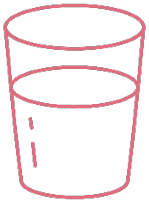
	Smartgame Coral Reef Magnetisch Logisch Denkspel - 48 Educatieve Onderwateruitdagingen
	Magnetisch visspel - Michelle Carlslund Vissen is zo gezellig, en met dit schattige visspel kunnen jullie onder andere concentratie, vocabulaire en om de beurt nemen oefenen.
	Schatzoeken in de oceaan Diep op de bodem van de oceaan ligt een scheepswrak met een schat aan boord. Hebben jullie zin om de kostbaarheden te zoeken? Aan de slag dan! Draai om de beurt puzzelkaartjes om en leg ze aan, als dat kan. Daarbij kunnen jullie glitterklompjes verzamelen. Wie aan het eind de meeste glitterklompjes heeft, wint het spel.
	Sardines geheugenspel, Djeco Een leuk geheugenspel. Slechts enkele seconden om de sardientjes in het spel te bekijken, ze te onthouden en vervolgens terug te vinden tussen jouw kaarten.
	Krokodil met kiespijn, Hasbro Pas op, want deze krokodil heeft kiespijn! In dit grappige Krokodil met kiespijn spel moet je opletten dat je niet de zere tand van Japie Krokodil kiest. Als je op een tand drukt en het is zijn zere tand, dan bijt hij! Je verliest als hij je bijt, maar als jij een betere tandarts bent dan alle anderen, dan win je juist.
	Mr. Krab, Goliath Het spel is verdeeld in 9 rondes. De speler, die na 9 rondes de meeste sandwiches heeft, wint het spel. Iedere speler krijgt een eigen haak. Duw aan het begin van elke ronde een nieuwe sandwich op de klauw van de krab. Iedereen speelt op hetzelfde moment. De eerste speler die met zijn haak de krab oppakt, krijgt het broodje en bewaart deze op zijn eigen haak. Plaats daarna een nieuw broodje op de krab zijn klauw en tel tot 3 voor je de krab weer voorzichtig op de grond loslaat.
	Blow up blowfish, Hasbro Het spel Blowfish Blowup voor kinderen van 4 jaar en ouder combineert leuk en gemakkelijk spelen met een grote verrassing.SPANNEND SPEL VOOR KINDEREN: De opwinding neemt toe als kinderen de meegeleverde plastic

	schatten uitvissen en proberen de kogelvis niet van streek te maken , waardoor hij wordt opgeblazen.
	Tropiko, University Games Dit spannende Tropiko zoekspel is heel leuk om samen met je vrienden te spelen! De vissen in de oceaan spelen graag verstoppertje. Lukt het je om jouw vissen als eerste te vinden? De schildpad, inktvis, krab en het zeepaard helpen je graag met de speurtocht, maar opgelet voor de haai!
	Akvario, Kukuryku Stel een aquarium samen met het grootste aantal vissen van hetzelfde type! In Akvario telt sluwheid, strategie en het vermogen om de zetten van de tegenstander te voorspellen. Het is een ideale, snelle en boeiende spelervaring voor twee personen met zeer eenvoudige regels. Jullie zullen het geweldig vinden! Het spel bevat: 48 tegels, 18 scorekaarten en een handleiding.
	Save the ocean, Apli Kids Observatiespel en snelheidsspel Save the Ocean. De spelers moeten zo snel mogelijk de 4 afbeeldingen van hun kaart op het bord vinden om te winnen. Het spel bevat kaarten met afbeeldingen van voorwerpen die het afval voorstellen dat we in de oceaan vinden en de dieren en planten die onder water leven, zodat kinderen al spelend meer over het milieu leren. Vind als eerste de verloren voorwerpen in de zee!

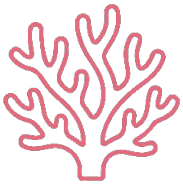
Deelthema 2: We redden de oceaan!
Overzicht ateliers van de week

Thema-atelier
Zeevogelopvang
Aansluitend op tekst…

Ontdekatelier
Onderwaterlaboratorium
Aansluitend op tekst…

Kunstatelier
Het koraal
Aansluitend op tekst…

Puzzelatelier
Plastic soep
Aansluitend op tekst…

Atelier van de week 5: Thema-atelier – Zeevogelopvang

Onderwerpen en kerndoelen

- Mens en natuur: De leerling verkent de leefomgeving en onderzoekt vraagstukken uit de leefomgeving
  - Ervaringen in de leefomgeving opdoen met het waarnemen en waarderen van natuur en technologie.
  - Onderzoeken van vraagstukken over natuurwetenschappelijke verschijnselen, technische systemen, gezondheid, natuurbeheer, veiligheid, duurzaamheid en ruimtelijke inrichting.
- Mens en natuur: De leerling gebruikt natuurwetenschappelijke en technologische denkwijzen bij het ontdekken en verklaren van de wereld
  - Redeneren met patronen en oorzaak-gevolgrelaties.
- Mens en natuur: De leerling gebruikt natuurwetenschappelijke en technologische werkwijzen bij het ontdekken en begrijpen van de wereld
  - Toepassen van onderzoeks- en ontwerpstappen op een systematische en iteratieve wijze.
  - Gebruiken van instrumenten, gereedschappen en materialen op doelmatige, veilige en duurzame wijze.

Introductie van het onderwerp aan het begin van de week
Klassikaal in de kring

Inspiratie deel 1 Voorkennis activeren en nieuwsgierigheid prikkelen

Pip zit deze week stilletjes in zijn nest. Hij kijkt een beetje verdrietig.

Pip vertelt:
Ik ben gisteren weer door het gat gekropen. Eerst dacht ik dat het een gewone wandeling over het strand zou worden. Maar toen hoorde ik ineens: "Help! Help!"
Ik keek goed om me heen en zag een meeuw op het strand zitten. De arme meeuw voelde zich helemaal niet lekker. Even verderop zat een stern met visdraad om zijn poot. En nog iets verder vond ik een jonge meeuw die helemaal alleen was. Ik wist niet hoe ik ze moest helpen.

Gelukkig kwam ik bij een zeevogelopvang. Daar werken mensen die precies weten hoe ze zieke en gewonde zeevogels moeten verzorgen. Ze onderzoeken de vogels, geven ze eten en drinken en zorgen ervoor dat ze weer beter worden.

Maar er zijn zóveel vogels die hulp nodig hebben. Willen jullie met mij mee door het gat? Dan kunnen we samen helpen in de zeevogelopvang. Ik denk dat de vogels daar heel blij van worden!

Samen kruipen de kinderen met Pip door het gat. In hun fantasie komen ze aan bij de zeevogelopvang. Daar wachten verschillende zeevogels op hulp. De kinderen nemen een rol aan als vogelvinder, dierenarts, verzorger, assistent of zeevogel. Samen onderzoeken zij wat er met de vogel is gebeurd, bedenken ze hoe ze kunnen helpen en verzorgen ze de vogels totdat ze weer terug kunnen naar de zee.

Zeeweetje van de week

Pip vertelt:
Vandaag heb ik weer iets bijzonders geleerd! Wist je dat sommige zeevogels dagen achter elkaar boven de zee kunnen vliegen zonder te landen? Ze zoeken onderweg naar vis en rusten soms gewoon op het water.

Vragen voor de vragenmuur
Vraag aan de kinderen wat ze allemaal zouden willen weten over het onderwerp van deze week.

Inspiratie deel 2 Nieuwe kennis aanbieden

De leerkracht vertelt:
Zeevogels wonen op het strand, in de duinen en op zee.
Soms worden vogels ziek of raken ze gewond.
Soms krijgen ze olie op hun veren.
Hun veren moeten schoon blijven, anders kunnen ze niet goed vliegen of warm blijven.
In een zeevogelopvang zorgen mensen heel goed voor de vogels.
Ze geven eten, water, medicijnen en maken de vogels voorzichtig schoon.
Als de vogel weer sterk is, mag hij terug naar de zee.

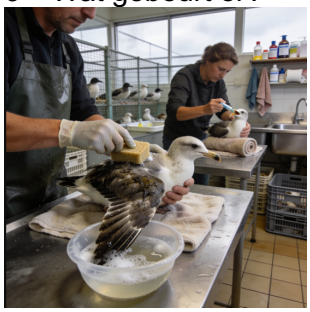
Materialen om te laten zien: een veer, een zachte spons, een bakje water, een klein beetje olie op een plastic veertje (demonstratie), een schone veer

De leerkracht laat zien dat een schone veer water afstoot en een vieze veer niet meer.

Denkbubbel onthouden en begrijpen bij inspiratie deel 2

Verwerk meteen de nieuwe kennis met de kinderen, zodat ze goed onthouden en begrijpen wat ze zojuist hebben gezien, gehoord of gedaan.
Kies een van de onderstaande opties:

- Vertel met de praatplaat
  De leerkracht laat een afbeelding ✎ zien van een zeevogelopvang en vraagt:
  - Wat zie je allemaal?
  - Wie helpt de vogel?
  - Wat gebeurt er?

- Plaatjes op volgorde
  De leerkracht laat vier afbeeldingen ✎ zien:

  - Vogel wordt gevonden.
  - Vogel krijgt verzorging.
  - Vogel wordt beter.
  - Vogel vliegt terug naar zee.

  De kinderen leggen de plaatjes in de goede volgorde.
- Bewegend onthouden
  De leerkracht noemt een handeling en de kinderen doen deze na.
  - Vogel vliegt.
  - Vogel heeft het koud.
  - Verzorger geeft eten.
  - Vogel vliegt weer weg.

- De kinderen geven Pip door in de kring. Wie de vogel vasthoudt, maakt de zin af:
  - "Ik heb geleerd dat..."
  - "Een zeevogel..."
  - "In de opvang..."
  - "Als de vogel beter is..."

Suggesties voor aansluitende boeken, filmpjes en liedjes

Boek

	Het vrolijke vogelboek, *Y. Zommer* Hoewel 'Het vrolijke vogelboek' eigenlijk bedoeld is voor oudere kinderen, is het als informatief boek zeker ook bruikbaar bij de kleuters. Dat heeft alles te maken met de fantastische illustraties waarop zoveel vogels te zien zijn. De bijhorende tekst vertelt een heleboel wetenswaardigheden over heel veel verschillende grote en kleine vogels. Je krijgt antwoord op heel veel vragen. Bv. Hoe zit het met de veren van de eksters, hun vleugels, hun snavels? Wanneer en hoeveel eieren legt een roodborst? Bouwt een flamingo een nest en hoe komt het dat die flamingo zo'n bijzondere roze kleur heeft?
	Zo voelt het om een vogel te zijn, *Tim Birkhead* Heb je je weleens voorgesteld hoe het zou zijn om te vliegen? Of om hoog in de bomen te leven? Misschien heb je je weleens afgevraagd wat vogels doen als niemand kijkt… Vogels kunnen zich op heel bijzondere – en eigenaardige – manieren gedragen. Door de fascinerende feitjes en speelse verhalen van ornitholoog Tim Birkhead en levendige, karaktervolle illustraties van Catherine Rayner ontdek je hoe het voelt om een vogel te zijn.
	Oma vogeltje, *Benji Davies* Boy gaat in de zomer bij zijn oma aan zee logeren, maar oma heeft weinig tijd voor hem. Boy gaat alleen op avontuur en ontdekt een spannende rotspartij, waar hij een uitgeput vogeltje vindt. Door de opkomende storm kan hij niet meer naar huis. Gelukkig heeft oma hem gemist. Prentenboek met sfeervolle kleurenillustraties. Vanaf ca. 4 jaar.
	Coco kan het! *Loes Riphagen* Vogeltje Coco durft niet te vliegen. Haar moeder probeert haar over te halen, en het lijkt Coco ook best fijn, maar toch durft ze niet. Totdat mama haar een zetje geeft. Prentenboek met krachtige, intens gekleurde illustraties. Vanaf ca. 4 jaar.

Filmpjes

- Vogels verzorgen in de Ecomare | DierenpraatTV: https://www.youtube.com/watch?v=_DrQTjMeGzk (10:23 min)
- Op bezoek bij Vogelopvang de Wulp in Den Haag: https://www.youtube.com/watch?v=ELVGAyN07sE (17:33 min)
- Beestenbrigade. Dieren oplappen:https://schooltv.nl/video-item/beestenbrigade-26 (13:49 min)
- Beestenbrigade. Kustvogelnest: https://schooltv.nl/video-item/beestenbrigade-kustvogelnest (15:37)
- Allemaal verschillende vogels | DierenpraatTV: https://www.youtube.com/watch?v=7qgF7eldygo (5:37 min)
- Vogels Spotten In Nederland! | Leer Vogelgeluiden Met Dit Educatieve Dieren Filmpje: https://www.youtube.com/watch?v=BXqCBxYpSK0 (14:49 min)
- Vogels Leren Herkennen: https://www.youtube.com/watch?v=ARtQFaaptlE (10:12 min)
- Zin in Zappelin, vogels: https://www.youtube.com/watch?v=M9bCQTkT67Y (16:25 min)

Liedjes

Dieren in nood	https://schooltv.nl/video-item/liedje-dieren-in-nood-zing-maar-mee
Arme Noorse stormvogel	https://rangers.wwf.nl/fun/voor-de-allerkleinsten/luisterliedjes-ageeth-de-haan/Arme-Noorse-Stormvogel

Versje

Naar de zeevogelopvang

Een meeuwtje zegt: "Au, mijn vleugel doet pijn."
Gelukkig is de opvang heel erg fijn.
Daar krijg ik rust en lekker eten,
en lieve mensen die alles weten.

Als ik weer vrolijk vliegen kan,
ga ik terug naar zee, zo blij als maar kan.
Dag, dag opvang, bedankt voor alles hier aan land,
ik vlieg weer vrij over de golven en het strand!

Begeleide activiteit bij het atelier van de week: Thema-atelier
Dagelijks en in kleine groepjes

Deze begeleide activiteit wordt gedurende de week in het thema-atelier gedaan door alle kinderen in kleine groepjes. De leerkracht differentieert naar niveau van de leerlijnen, observeert en registreert.

Activiteit van de week: Spelscript zeevogelopvang

De kinderen spelen in het thema-atelier en krijgen ieder een rollenkaartje. De leerkracht neemt de rollenkaartjes ✎ met kinderen door.
Vervolgens wordt er een incidentenkaartje ✎ gepakt en deze spelen de kinderen uit.

Rollenkaartjes
1. Vogelvinder
Ik vind een vogel op het strand.
Ik vertel wat ik zie.
Ik bel de opvang.
Ik breng de vogel voorzichtig naar de opvang.

2. Dierenarts
Ik onderzoek de vogel.
Ik kijk goed.
Ik stel vragen.
Ik vertel wat er aan de hand is.

3. Verzorger
Ik verzorg de vogel.
Ik geef water.
Ik geef eten.
Ik maak het hok schoon.

4. Assistent
Ik help de dierenarts.
Ik breng materialen.
Ik schrijf op wat er gebeurt.

Ik help bij het verzorgen.

5. Vogel
Ik speel de vogel.
Ik laat zien hoe ik mij voel.
Ik vertel wat er gebeurd is.

Incidentkaartjes
Kaart 1: Meeuw heeft een dopje ingeslikt
Situatie: Een meeuw dacht dat een plastic dopje eten was.
Spelverloop
Vogelvinder vindt de meeuw.
Dierenarts onderzoekt.
Verzorger geeft rust.
Team bespreekt wat er moet gebeuren.

Kaart 2: Vogel zit vast in visdraad
Situatie: Een stern heeft visdraad om zijn poot.
Spelverloop
Onderzoeken.
Voorzichtig losmaken.
Verband aanleggen.
Taal
Eerst...
Daarna...
Toen...

Kaart 3: Jonge meeuw is verdwaald
Situatie: Een jonge meeuw kan zijn ouders niet vinden.
Spelverloop
De vogelvinder ontdekt een jonge meeuw op het strand.
De dierenarts en assistent bekijken de jonge meeuw.
De verzorger geeft de jonge meeuw een veilige plek.
Het opvangteam bespreekt wat er kan gebeuren.
Keuzes
Kunnen we de ouders vinden?
Moet de meeuw nog even in de opvang blijven?
Wie kan helpen?
De jonge meeuw wordt herenigd met zijn ouders of mag terug naar het strand.

Kaart 4: Vogel heeft olie op zijn veren
Situatie: Een vogel is vies geworden door olie.
Spelverloop
Onderzoeken.
Wassen.
Drogen.
Rusten.
Woordenschat
veren – olie – schoonmaken – opvang – verzorgen

Kaart 5: Zeevogel is uitgeput
Situatie: Na een storm is een vogel heel moe.
Spelverloop

Rustplek maken.
Water geven.
Observeren.

Startfase
Leerkracht in rol:
"Hallo opvangteam! Er komt een melding binnen. Op het strand is een vogel gevonden. Wie gaat kijken?"

Onderzoeksfase
Vragen stellen:

- Wat zien jullie?
- Wat zou er gebeurd kunnen zijn?
- Hoe weten we dat?
- Wat heeft de vogel nodig?

Handelingsfase
Kinderen voeren verzorging uit.

Reflectiefase

- Welke vogel hebben we geholpen?
- Wat was het probleem?
- Hoe hebben wij geholpen?
- Wat kunnen mensen doen om vogels te beschermen?

Telmogelijkheden:

- De kinderen tellen hoeveel vogels er in de opvang zijn.
- De kinderen geven iedere vogel een nummer.
- De kinderen tellen hoeveel visjes iedere vogel krijgt.
- De kinderen verdelen een aantal visjes eerlijk over meerdere vogels.
- De kinderen tellen hoeveel druppels medicijnen een vogel krijgt.
- De kinderen tellen hoeveel verbandjes nodig zijn.
- De kinderen leggen bij iedere vogel hetzelfde aantal verzorgingsmaterialen.
- De kinderen maken groepjes van twee, drie of vier vogels.
- De kinderen vergelijken welke vogel het zwaarst of lichtst is.
- De kinderen meten welke vogel de langste vleugels heeft.
- De kinderen ordenen vogels van klein naar groot.

Benodigdheden:

- Rollenkaartjes, incidentkaartjes, verbandjes, knuffelvogels, emmertjes, pincet, dierenartsset, registratieformulier, voerbakjes

Groep 3 / Plusopdracht

- De kinderen vullen een opvangkaart in met de naam van de vogel, het probleem en de behandeling.
- De kinderen schrijven een kort verslag over een geredde vogel.
- De kinderen schrijven een bericht voor de eigenaar van een gevonden vogel.
- De kinderen maken een poster met tips om zeevogels te beschermen.
- De kinderen bedenken en schrijven een waarschuwingsbord voor het strand.
- De kinderen bouwen een opvanghok van constructiemateriaal.
- De kinderen geven een rondleiding door de opvang aan andere kinderen.

Leerlijnen bij de activiteit van de week

Leerlijnen taal en woordenschat

Taal en woordenschat koppel je altijd aan de begeleide activiteit door in gesprek te gaan met de kinderen. De denkbubbelvragen stimuleren nadenken, hersenontwikkeling en taalontwikkeling.

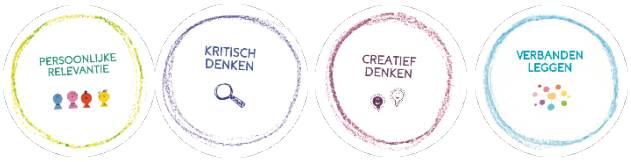
Denkbubbelvragen:

Persoonlijke relevantie: Wat kun jij doen?

Kritisch denken: Hoe weten we wat de vogel nodig heeft?

Creatief denken: Hoe kunnen we de vogel helpen?

Verbanden leggen: Hoe kwam dit probleem?

Woordenschat	De zeevogel, de opvang, de dierenarts, verzorgen, onderzoeken, de veren, redden, helpen, het strand

Leerlijn: Mondelinge taalontwikkeling

Observeer de taalontwikkeling aan de hand van de observatiecategorieën van het volgsysteem dat jouw school gebruikt.

3,5 – 4 jaar	4 – 4,5 jaar	4,5 – 5 jaar	5 – 5,5 jaar	5,5 – 6 jaar	6 – 6,5 jaar	6,5 – 7 jaar
Spreekt in zinnen van vier zinsdelen/woorden. Spreekt vrijwel alle klanken goed uit (behalve de 'r' en sommige medeklinkercombinaties). Houdt van verhalen, rijmpjes en versjes. Stelt wie-, wat-, waar-, hoe-vragen.	Spreekt in uitgebreide enkelvoudige zinnen en samengestelde zinnen ("en toen…, en dan…"). Gebruikt vraagzinnen ("wie heeft…, waar is…?"). Praat over onderwerpen buiten het hier en nu ("Bij de bakker…"). Probeert na te vertellen wat een ander heeft verteld. Kent enkele gespreksregels zoals 'vinger voor de mond'. Verbuiging van woorden is dikwijls juist maar nog niet bij werkwoorden.	Spreekt in samengestelde zinnen met een eenvoudige structuur. Vertelt verhaal/gebeurtenis in enkele zinnen.	Spreekt in goed gevormde, ook samengestelde zinnen met voegwoorden (als, omdat, etc.). Concreet taalgebruik. Eenvoudige werkwoordvervoegingen zijn goed (bijvoorbeeld wij liepen).	Vertelt een samenhangend verhaal van meerdere zinnen. Chronologie: logische ordening, gevarieerde woordkeus. Roept op gepaste wijze hulp van anderen in.	Verbuigt al veel woorden op de juiste manier. Praat in goede zinnen en woorden. Verwerkt informatie en brengt mondeling verslag uit. Kijkt de ander aan als die iets vertelt, wacht tot de ander is uitgepraat, geeft complimentje. Gebruikt "ik vind"-zinnen.	Neemt deel aan gesprekken. Vertelt een eigen verhaal. Luister en vat samen. Articuleert goed. Correcte zinsbouw. Complexe samengestelde zinnen. Gebruikt en begrijpt uitdrukkingen. (Bron: KIJK)

Leerlijn: Beginnende gecijferdheid

Observeer de beginnende gecijferdheid aan de hand van de observatiecategorieën van het volgsysteem dat jouw school gebruikt.

3,5 – 4 jaar	4 – 4,5 jaar	4,5 – 5 jaar	5 – 5,5 jaar	5,5 – 6 jaar	6 – 6,5 jaar	6,5 – 7 jaar
Begint hardop te tellen, nog foutief (akoestisch tellen). Telt zonder betekenis en noemt de telrij in willekeurige volgorde of slaat getallen over. Vergelijkt grotere hoeveelheden op het oog op: meer, minder, meeste, minste. Denkt na over begrippen als (heel) veel en (heel) weinig.	Overziet hoeveelheden van 2 en 3 zonder te tellen. Telt voorwerpen, aanvankelijk asynchroon (voorwerpen overslaan of meerdere voorwerpen aanwijzen bij een telwoord). Telt later synchroon.	Telt 5 tot 10 voorwerpen synchroon. Telt handig door voorwerpen op een rij te leggen.	Zegt getallen tot 10 goed op. Telt resultatief: weet dat het bij 1 moet beginnen, dat alle voorwerpen slechts één keer geteld mogen worden en dat het laatste telwoord de hoeveelheid aangeeft. Begrijpt dat opeenvolgende getallen steeds grotere hoeveelheden aangeven.	Telt minimaal 10 voorwerpen verkort resultatief door te starten bij een groepje dat direct wordt herkend. Lost eenvoudige erbij- en eraf-vragen t/m 5 op. Herkent de rangtelwoorden t/m 6. Telt vooruit tot 10 vanuit verschillende vertrekpunten. Telt terug vanaf 6. Vergelijkt hoeveelheden tot 10 op 'meer', 'evenveel', 'meeste', 'minste'.	Telt tot 20. Telt gestructureerde en ongestructureerde hoeveelheden resultatief. Leest en schrijft getallen tot 10. Herkent en gebruikt rangtelwoorden t/m 10. Koppelt hoeveelheden tot 10 aan getalsymbolen.	Telt vooruit tot 20 vanuit verschillende vertrekpunten. Leest en schrijft getallen tot en met 10 en 20. Overziet hoeveelheden tot en met 5 zonder te tellen. (Bron: KIJK)

Leerlijn: Spelontwikkeling

Niveau 1: Eenvoudig symbolisch spel (doen alsof, rollenspel). [4 – 4,5 jaar]
De kinderen doen alsof zij een vogelvinder, dierenarts, verzorger, assistent of vogel zijn en spelen hun rol na.

Niveau 2: Eigen initiatief tot thema's en rollen. [4,5 – 5 jaar]
De kinderen geven zelf invulling aan hun rol en bedenken passende handelingen tijdens het naspelen van het incident.

Niveau 3: Ik kom tot een samenhangend spelverhaal met andere kinderen. [5,5 – 6 jaar]
De kinderen spelen samen het incident uit, luisteren naar elkaar en zorgen ervoor dat het verhaal logisch verloopt van melding tot oplossing.

Groep 3: Ik verplaats me enigermate in rollen van anderen. [6 – 6,5 jaar]
De kinderen leven zich in hun eigen rol én in de rollen van anderen, reageren passend op elkaar en werken samen om de vogel te helpen.

Leerlijn: Mondelinge taalontwikkeling

Niveau 1: Ik gebruik vraagzinnen ("wie heeft…, waar is…?"). [4 – 4,5 jaar]
De kinderen stellen vragen aan elkaar, bijvoorbeeld over wat er met de vogel is gebeurd of wat de vogel nodig heeft.

Niveau 2: Ik vertel verhaal/gebeurtenis in enkele zinnen. [4,5 – 5 jaar]
De kinderen vertellen in enkele zinnen wat er met de vogel is gebeurd en wat zij hebben gedaan om te helpen.

Niveau 3: Ik vertel een samenhangend verhaal van meerdere zinnen. [5,5 – 6 jaar]
De kinderen vertellen het incident in de juiste volgorde en leggen uit hoe de vogel is geholpen.

Groep 3: Ik verwerk informatie en brengt mondeling verslag uit. [6 – 6,5 jaar]
De kinderen bespreken samen wat zij hebben ontdekt, welke behandeling is uitgevoerd en vertellen hierover aan de groep.

Werkvormen beginnende geletterdheid en gecijferdheid bij het onderwerp van de week

Beginnende geletterdheid

- Klappen maar!
  De kinderen noemen een woord uit het thema. De kinderen klappen de lettergrepen. Bijvoorbeeld:
  - meeuw (1)
  - vo-gel (2)
  - die-ren-arts (3)
- Welk woord rijmt?
  De leerkracht noemt een woord. De kinderen kiezen welk woord rijmt. Bijvoorbeeld:
  - meeuw – leeuw
  - vis – mis
  - veer – beer
- Zin afmaken
  De leerkracht begint een zin. De kinderen maken de zin af. Bijvoorbeeld:
  - "De vogel heeft..."
  - "De dierenarts..."
  - "In de opvang..."
  - "Een schone veer..."
- Letter zoeken
  De kinderen zoeken in de kring een kaartje met de letter van:
  - vogel (v)
  - meeuw (m)
  - vis (v)
  - olie (o)
- Hoor jij de beginletter?
  De kinderen horen 2 themawoorden en luisteren naar de eerste klank.
  De kinderen steken een veertje omhoog als zij dezelfde beginletter horen.

Beginnende gecijferdheid

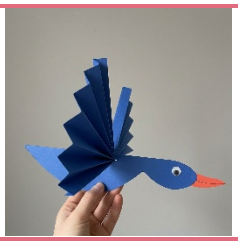
- Waar staat de vogel? De leerkracht zet een vogel voor, achter, naast, tussen, etc. stoelen. De kinderen benoemen de plaats.
- Eén erbij, één eraf
  De leerkracht legt vier visjes neer. "Er zwemt nog één visje bij." De kinderen vertellen hoeveel het er nu zijn. Daarna: "De vogel eet één visje op." Etc.
- Maak het evenveel
  Eén vogel heeft 3 visjes. De andere heeft 5.
  De kinderen leggen net zolang visjes erbij of halen eraf totdat beide vogels evenveel hebben.
- Schat eerst
  De leerkracht laat een bakje met visjes zien. De kinderen schatten hoeveel erin zitten. Daarna tellen ze samen.
- Op de getallenlijn
- De leerkracht legt een getallenlijn van 1 t/m 10 op de vloer. De kinderen zetten de vogel op bijvoorbeeld:
  - 4
  - één meer dan 5
  - één minder dan 8
  - tussen 3 en 5

Extra ideeën om het onderwerp van de week door te pakken in zelfstandige ateliers

Thema atelier

De kinderen rijden in de dierenambulance om zieke zeevogels op te halen.

Kunstatelier

		
De kinderen maken vogels van papier en vouwen een waaier als vleugels.	De kinderen verven met veren.	De kinderen maken een meeuw van papieren bordjes. Ze bedenken zelf iets dat de meeuw in zijn bek heeft zitten.

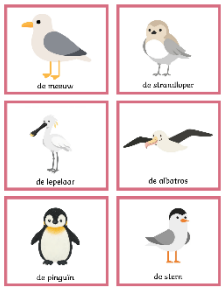
Ontdekatelier

	
De kinderen ontdekken hoe ze een stevig nest kunnen bouwen met takjes voor de zeevogels.	De kinderen onderzoeken de veren van zeevogels met een vergrootglas.

Bouwatelier

		
Er is een zware storm op zee. De kinderen bouwen een schuilplaats voor de vogels.	Een meeuw kan geen goede plek vinden voor haar nest. De kinderen bouwen een veilig nest. Het nest moet groot genoeg zijn voor de meeuw en haar jongen. Geef meetinstructies zoals 30 bij 30 cm.	Er zijn veel zieke zeevogels. De kinderen bouwen een vogelopvang met verschillende verblijven.

Puzzelatelier

	
De vogel zit vast in draad. Help hem door hem uit het draad te wikkelen.	De kinderen spelen memory met de woordkaarten van zeevogels. Print de bijlage twee keer.

Rekenatelier

De kinderen maken een meeuwengrafiek:
https://c.kleuteridee.nl/file/Zeeland/Hoeveel%20meeuwen%20van%20elk%2C%20meeuwengrafiek%2C%20thema%20Zeeland%2C%20kleuteridee%2C%20Kindergarten%20math%20graphic%20activity%2C%20free%20printable.pdf

Schrijfatelier

De kinderen maken naamkaartjes voor de vogels in de zeevogelopvang.	De kinderen schrijven eigen recepten voor de zieke zeevogels.

ICT atelier

	
De kinderen spelen een spel op de computer over meer of minder vogels: https://www.tinytap.com/activities/g3zx3/play/vogels-tellen-met-coco-groep-12	De kinderen maken een puzzel op de computer: https://www.computermeester.be/puzzelen/lentepuzzels.htm?source_image=images/lente/puzzel-lente-10.jpg

Atelier van de week 6: Ontdekatelier – Onderwaterlaboratorium

Onderwerpen en kerndoelen

- Mens en natuur: De leerling verkent de leefomgeving en onderzoekt vraagstukken uit de leefomgeving.
  - Ervaringen in de leefomgeving opdoen met het waarnemen en waarderen van natuur en technologie.
  - Onderzoeken van vraagstukken over natuurwetenschappelijke verschijnselen, technische systemen, gezondheid, natuurbeheer, veiligheid, duurzaamheid en ruimtelijke inrichting.
- Mens en natuur: De leerling gebruikt natuurwetenschappelijke en technologische werkwijzen bij het ontdekken en begrijpen van de wereld.
  - Toepassen van onderzoeks- en ontwerpstappen op een systematische en iteratieve wijze.
  - Gebruiken van instrumenten, gereedschappen en materialen op doelmatige, veilige en duurzame wijze.
- Mens en natuur: De leerling gebruikt natuurwetenschappelijke en technologische denkwijzen bij het ontdekken en verklaren van de wereld.
  - Redeneren met patronen en oorzaak-gevolgrelaties.
- Nederlands: De school stimuleert de taalontwikkeling van de leerling in alle leergebieden
  - Stimuleren van taalproductie en interactie in alle leergebieden.
  - Inzetten en uitbreiden van woordenschat, kennis over taal en kennis van de wereld.

Introductie van het onderwerp aan het begin van de week

Klassikaal in de kring

Inspiratie deel 1 Voorkennis activeren en nieuwsgierigheid prikkelen

Pip zit deze week nieuwsgierig in zijn nest. Zodra alle kinderen in de kring zitten, begint hij enthousiast te vertellen.

Pip vertelt:
Ik ben gisteren weer door het gat gekropen. Daar kwam ik in een echt onderwaterlaboratorium. Op een tafel stonden twee glazen met water. Op het ene glas stond: zoet water en op het andere: zout water.

Er lag ook een ei. Ik dacht: dat wordt makkelijk! Ik liet het ei in het eerste glas vallen... plons... het zonk meteen naar de bodem. Toen liet ik het ei in het andere glas vallen... en weet je wat? Het bleef zomaar drijven!

Ik snapte er helemaal niets van. Het was toch allebei water? Hoe kan dat nou?

Willen jullie met mij mee door het gat? Misschien kunnen jullie mij helpen. Dan kunnen we samen ontdekken waarom sommige dingen blijven drijven en andere zinken.

Samen kruipen de kinderen met Pip door het gat. In hun fantasie komen ze terecht in het onderwaterlaboratorium. Daar gaan ze als echte onderzoekers proefjes doen met zoet en zout water. Ze onderzoeken wat blijft drijven en wat zinkt en ontdekken waarom een ei in zout water wel kan blijven drijven.

Zeeweetje van de week

Pip vertelt:
Wist je dat zeewater heel zout is? Dat komt doordat regen en rivieren heel kleine stukjes steen en grond meenemen. In die steentjes zit een beetje zout. Al dat water stroomt uiteindelijk naar de zee. Het water verdampt weer door de zon, maar het zout blijft achter. Daarom is de zee zo zout!

Vragen voor de vragenmuur

Vraag aan de kinderen wat ze allemaal zouden willen weten over het onderwerp van deze week.

Inspiratie deel 2 Nieuwe kennis aanbieden

De leerkracht doet een proefje van zout naar zoet water.
Benodigdheden: Een maatbeker, zout, een lepel, een waterkoker, een doorzichtige glazen schaal, een grote handspiegel of glazen plaat, een beker.

De leerkracht doet in een maatbeker een beetje zout in een halve liter water en roert het door elkaar.
De kinderen proeven: het water is zout.
De leerkracht brengt het water aan de kook in een waterkoker.
Hij/zij zet een doorzichtige glazen schaal voor zich op tafel.
De leerkracht giet het hete, zoute water in de glazen schaal.
(Houd voldoende afstand van de kinderen in verband met het hete water!)
De leerkracht wijst de kinderen op de waterdamp die omhooggaat.
Hij/zij houdt een spiegel boven het dampende water. (Eventueel maak je de spiegel van tevoren extra koud door hem even in een vriesvak te leggen.)

Wat gebeurt er?
Er ontstaat condens op de spiegel (waterdruppels die in het echt een wolk zouden worden). Als je de spiegel schuin houdt, kun je de condens in een beker laten druppelen (alsof het regent!). Laat een kind een likje nemen van het condens (uit de beker of van de spiegel). Het water is nu zoet geworden!

Uitleg
Het zware zout is achtergebleven in de schaal (de zee). Het water dat verdampt is nu zoet geworden. Boven in de lucht is het kouder. De waterdamp condenseert (net als op de koude spiegel). En dan vallen de waterdruppels naar beneden als zoet regenwater. Zo verandert zout zeewater in zoet regenwater!
Wanneer het water is afgekoeld proeven de kinderen: het water is zoet.

Denkbubbel onthouden en begrijpen bij inspiratie deel 2

Verwerk meteen de nieuwe kennis met de kinderen, zodat ze goed onthouden en begrijpen wat ze zojuist hebben gezien, gehoord of gedaan.
Kies een van de onderstaande opties:

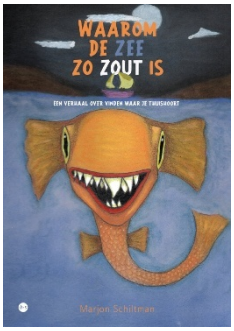
- Vertel het door
  De leerkracht begint met: "Wij deden vandaag een proefje met zout water."
  De leerkracht geeft een zachte bal door. Ieder kind vertelt één stap die daarna gebeurde.
  - Wat deden we eerst?
  - Wat gebeurde daarna?
  - Wat gebeurde als laatste?
- Wat zag jij?
  De kinderen sluiten hun ogen.
  - Wat zag je toen het water warm werd?
  - Wat zag je op de spiegel?
  - Wat zag je in het schaaltje?

  Meerdere kinderen antwoorden kort.
- Spring als je het weet
  Alle kinderen staan en de leerkracht stelt vragen. Kinderen springen als het antwoord "ja" is en blijven stilstaan als het "nee" is.
  - Was het water eerst zout?
  - Ging het zout mee omhoog?
  - Ontstonden er druppels op de spiegel?

  Daarna bespreekt de leerkracht kort waarom.
- Zin door fluisteren
  De leerkracht fluistert een zin in het oor van één kind over het proefje. De kinderen fluisteren de zin door in de kring. De laatste zegt wat hij/zij gehoord heeft. Klopt het?

Suggesties voor aansluitende boeken, filmpjes en liedjes

Boek

	Rivieren, zeeën en oceanen, *Mack* Onze aarde bestaat voor het grootste deel uit water. Maar waar stroomt al dat water naartoe? En is het water in al die rivieren, zeeën en oceanen hetzelfde? Is het overal blauw? Is het zout of zoet? Welke dieren wonen er in het water? En wat zie je nog meer diep in de zee? In dit grote boek over water kom je meer te weten over de mooiste waterplekjes op aarde, en nog zo veel meer! Een informatief boek boordevol leuke weetjes en bijzondere verhalen over rivieren, zeeën en oceanen, met prachtige foto's en grappige tekeningen. Voor alle kinderen vanaf 5 jaar.
	Waarom de zee zo zout is, *Marjon Schiltman* Mara gaat op zoek naar waar ze thuishoort en ontmoet Soes, die bang is te verdwijnen in het licht. Samen ontdekken ze een geheim in de zee dat hun levens voor altijd verandert. Mara voelt zich nergens echt thuis. Op zee ontmoet ze Soes, een meisje dat bang is te verdwijnen zodra de zon opkomt. Samen beginnen ze aan een reis vol geheimen: over een eiland dat verdween in de zee en over iets groots dat onder de golven leeft. Langzaam ontdekken ze dat hun verhalen met elkaar verweven zijn. Hoe dichter ze bij de waarheid komen, hoe spannender het wordt. Wat als de zee meer weet dan zij weten? En waar hoor je thuis, als je nergens lijkt te passen?

Filmpjes

- Waarom blijf je op zout water drijven? https://schooltv.nl/video-item/waarom-is-de-zee-zout-in-een-liter-zeewater-zit-wel-30-gram-zout (3:21 min) Let op: is voor oudere kinderen bedoeld, maar met toelichting van de leerkracht heel goed passend.
- De Dode Zee. Waarom heet hij zo? https://schooltv.nl/video-item/de-dode-zee-waarom-heet-hij-zo (1:12 min)
- Waarom is de zee zout? https://www.youtube.com/watch?v=oZSYUOK7EF8 (3:09 min)
- Why Is the Sea Salty? | Fun Ocean Science for Kids with Orbit the Owl (Engelstalig): https://www.youtube.com/watch?v=iU-ig3IJtu8 (6:49 min)
- Huisje Boompje Beestje. Drijven en zinken: https://schooltv.nl/video-item/huisje-boompje-beestje-drijven-en-zinken (14:36 min)
- Beestenboerderij. Drijven en zinken: https://schooltv.nl/video-item/beestenboerderij-drijven-en-zinken-1 (9:08 min)
- Zinken en drijven: https://schooltv.nl/video-item/zinken-en-drijven-spelen-met-de-watertafel (1:53 min)
- Drijven of zinken met Flip de beer: https://schooltv.nl/video-item/drijven-of-zinken-met-flip-de-beer (2:55 min)
- Een proefje over drijven en zinken met Wijze Varen en Buurpoes: https://schooltv.nl/video-item/een-proefje-over-drijven-en-zinken-met-wijze-varen-en-buurpoes (2:44 min)

Liedjes

Drijven of zinken	https://www.youtube.com/watch?v=dn0bGpLJTPY
Water	https://youtu.be/lg12EPywe4M

Versjes

Begeleide activiteit bij het atelier van de week: Ontdekatelier
Dagelijks en in kleine groepjes

Deze begeleide activiteit wordt gedurende de week in het ontdekatelier gedaan door alle kinderen in kleine groepjes. De leerkracht differentieert naar niveau van de leerlijnen, observeert en registreert.

Activiteit van de week: Onderwaterlaboratorium
De kinderen gaan in het onderwaterlaboratorium proefjes doen met drijven en zinken in zoet en zout water en het mengen van zoet en zout water. Ze lezen de stappenplannen en voeren de stappen uit 📎.

Drijven en zinken
Stap 1: De kinderen schenken in allebei de glazen kraanwater
Stap 2: De kinderen doen in één van de glazen 3 eetlepels zout in het water. Ze mengen het zout goed.
Stap 3: De kinderen leggen voorzichtig de ongekookte eieren in beide glazen. Wat zien zij gebeuren? Waarom zinkt het ei wel in het ene glas maar niet in het andere?
Stap 4: De kinderen vissen de eieren weer uit het water.
Stap 5: De kinderen testen met de andere voorwerpen of ze in zoet/zout water blijven drijven (wortel, steentjes, spijkers, ijslollystokjes, plastic). Waarom blijven sommige voorwerpen wel/niet drijven?

Uitleg: Een voorwerp blijft drijven als het lichter is dan het gewicht van het water. Een voorwerp zinkt als het zwaarder is dan het gewicht van het water. Het zout in zout water zorgt ervoor dat zout water zwaarder is dan zoet water. Daarom blijven sommige voorwerpen wel in zoet water drijven, maar niet in zout water.

Zoet en zout water mengen
Stap 1: De kinderen schenken in allebei de glazen kraanwater.
Stap 2: De kinderen doen in het ene glas 10 druppels rode kleurstof, in het andere glas 10 druppels blauwe kleurstof.
Stap 3: De kinderen doen in het glas met blauw water 3 eetlepels zout. Ze mengen het zout goed.
Stap 4: De kinderen schenken een beetje blauw water in één van de lege glazen.
Stap 5: Met een pipetje nemen de kinderen een beetje rood water. Ze spuiten het rode water in het glas met het blauwe water. Wat gebeurt er?
Stap 6: De kinderen schenken een beetje rood water in het laatste lege glas.
Stap 7: De kinderen doen met een pipetje een beetje blauw water in het glas met rood water. Wat gebeurt er?

Uitleg: Zoet water is lichter dan zout water. Als je zoet water wil mengen met zout water dan blijft het zoete water drijven. Als je zout water in zoet water wil mengen, dan zakt het zoute water naar beneden en vermengt het zich met het zoete water.

Telmogelijkheden:
- De kinderen tellen het aantal eetlepels zout dat zij in het water doen.
- De kinderen tellen het aantal druppels kleurstof dat zij in het water doen.
- De kinderen tellen hoeveel voorwerpen bleven drijven in zoet water en hoeveel voorwerpen zonken in zoet water.
- De kinderen tellen hoeveel voorwerpen bleven drijven in zout water en hoeveel voorwerpen zonken in zout water.
- De kinderen turven het aantal voorwerpen dat bleven drijven en zinken. Ze tellen het aantal turfjes.

- De kinderen spreken af hoeveel pipetjes ze van één kleur bij de andere kleur doen en tellen het aantal pipetjes.

Benodigdheden:

Drijven en zinken

- Keukenzout
- Eetlepel
- 2 ongekookte eieren
- 2 stukjes wortel
- 2 Steentjes
- 2 spijkers
- 2 halve ijslollystokjes
- 2 stukjes plastic
- 2 glazen
- Kraanwater
- Stappenplan *drijven en zinken*

Zoet en zout water mengen

- Rode kleurstof
- Blauwe kleurstof
- 4 glazen
- Kraanwater
- Keukenzout
- Pipetjes
- Eetlepel
- Stappenplan *zoet en zout water mengen*

Groep 3 / Plusopdracht

- De kinderen beantwoorden de volgende vraag: Wat gebeurt er met materialen als ze in aanraking komen met zout water? Laat de kinderen experimenteren met een verroest blik, schroeven, spijkers in water, een blad, een plastic autootje, een leeg flesje, een stukje papier, een oude schoen, een stok, etc. Leg voorwerpen in het water en kijk wat er mee gebeurt.
- De kinderen voorspellen eerst of een voorwerp in zoet/zout water blijft drijven. Daarna testen zij dit. Klopte de voorspelling?
- De kinderen vullen hun bevindingen in op het onderzoeksblad.
- De kinderen tekenen wat ze tijdens het proefje zien. Wat zien zij voordat ze de stappen van het mengen/zinken uitvoeren? Wat zagen ze tijdens de stappen gebeuren? Hoe ziet het proefje eruit als ze klaar zijn?
- De kinderen onderzoeken wat er gebeurt als je meer of minder zout gebruikt in de proefjes.
- De kinderen timen met een stopwatch hoelang de kleuren gescheiden blijven bij het proefje *zoet en zout water mengen*.

Leerlijnen bij de activiteit van de week

Leerlijnen taal en woordenschat

Taal en woordenschat koppel je altijd aan de begeleide activiteit door in gesprek te gaan met de kinderen. De denkbubbelvragen stimuleren nadenken, hersenontwikkeling en taalontwikkeling.

Denkbubbelvragen:

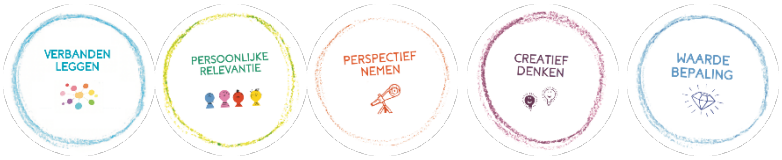
Verbanden leggen: Wat hebben alle drijvende voorwerpen met elkaar gemeen? Wat hebben alle zinkende voorwerpen gemeen? Wat verandert er als je zout toevoegt? Welke verschillen zag je tussen zoet en zout water?

Persoonlijke relevantie: Ben je wel eens in de zee geweest? Bleef je toen ook makkelijker drijven dan in het zwembad?

Perspectief nemen: Hoe zou een onderzoeker in het laboratorium deze proefjes uitleggen? Zouden vissen verschil merken tussen zoet en zout water?

Creatief denken: Wat gebeurt er als je meer/minder zout toevoegt? Hoe kan je een zwaar voorwerp toch laten drijven? Wat zou er gebeuren als je warm water gebruikt? Zouden er andere vloeistoffen zijn die niet mengen met water?

Waardebepaling: Waar in de natuur gebeurt het mengen van zoet en zout water?

Woordenschat	Zinken, drijven, mengen, zoet, zout, de pipet, het glas, het water

Leerlijn: Mondelinge taalontwikkeling

Observeer de taalontwikkeling aan de hand van de observatiecategorieën van het volgsysteem dat jouw school gebruikt.

3,5 – 4 jaar	4 – 4,5 jaar	4,5 – 5 jaar	5 – 5,5 jaar	5,5 – 6 jaar	6 – 6,5 jaar	6,5 – 7 jaar
Spreekt in zinnen van vier zinsdelen/woorden. Spreekt vrijwel alle klanken goed uit (behalve de 'r' en sommige medeklinkercombinaties). Houdt van verhalen, rijmpjes en versjes. Stelt wie-, wat-, waar-, hoe-vragen.	Spreekt in uitgebreide enkelvoudige zinnen en samengestelde zinnen ("en toen…, en dan…"). Gebruikt vraagzinnen ("wie heeft…, waar is…?"). Praat over onderwerpen buiten het hier en nu ("Bij de bakker…"). Probeert na te vertellen wat een ander heeft verteld. Kent enkele gespreksregels zoals 'vinger voor de mond'. Verbuiging van woorden is dikwijls juist maar nog niet bij werkwoorden.	Spreekt in samengestelde zinnen met een eenvoudige structuur. Vertelt verhaal/gebeurtenis in enkele zinnen.	Spreekt in goed gevormde, ook samengestelde zinnen met voegwoorden (als, omdat, etc.). Concreet taalgebruik. Eenvoudige werkwoordvervoegingen zijn goed (bijvoorbeeld wij liepen).	Vertelt een samenhangend verhaal van meerdere zinnen. Chronologie: logische ordening, gevarieerde woordkeus. Roept op gepaste wijze hulp van anderen in.	Verbuigt al veel woorden op de juiste manier. Praat in goede zinnen en woorden. Verwerkt informatie en brengt mondeling verslag uit. Kijkt de ander aan als die iets vertelt, wacht tot de ander is uitgepraat, geeft complimentje. Gebruikt "ik vind"-zinnen.	Neemt deel aan gesprekken. Vertelt een eigen verhaal. Luister en vat samen. Articuleert goed. Correcte zinsbouw. Complexe samengestelde zinnen. Gebruikt en begrijpt uitdrukkingen. (Bron: KIJK)

Leerlijn: Beginnende gecijferdheid

Observeer de beginnende gecijferdheid aan de hand van de observatiecategorieën van het volgsysteem dat jouw school gebruikt.

3,5 – 4 jaar	4 – 4,5 jaar	4,5 – 5 jaar	5 – 5,5 jaar	5,5 – 6 jaar	6 – 6,5 jaar	6,5 – 7 jaar
Begint hardop te tellen, nog foutief (akoestisch tellen). Telt zonder betekenis en noemt de telrij in willekeurige volgorde of slaat getallen over. Vergelijkt grotere hoeveelheden op het oog op: meer, minder, meeste, minste. Denkt na over begrippen als (heel) veel en (heel) weinig.	Overziet hoeveelheden van 2 en 3 zonder te tellen. Telt voorwerpen, aanvankelijk asynchroon (voorwerpen overslaan of meerdere voorwerpen aanwijzen bij een telwoord). Telt later synchroon.	Telt 5 tot 10 voorwerpen synchroon. Telt handig door voorwerpen op een rij te leggen.	Zegt getallen tot 10 goed op. Telt resultatief: weet dat het bij 1 moet beginnen, dat alle voorwerpen slechts één keer geteld mogen worden en dat het laatste telwoord de hoeveelheid aangeeft. Begrijpt dat opeenvolgende getallen steeds grotere hoeveelheden aangeven.	Telt minimaal 10 voorwerpen verkort resultatief door te starten bij een groepje dat direct wordt herkend. Lost eenvoudige erbij- en eraf-vragen t/m 5 op. Herkent de rangtelwoorden t/m 6. Telt vooruit tot 10 vanuit verschillende vertrekpunten. Telt terug vanaf 6. Vergelijkt hoeveelheden tot 10 op 'meer', 'evenveel', 'meeste', 'minste'.	Telt tot 20. Telt gestructureerde en ongestructureerde hoeveelheden resultatief. Leest en schrijft getallen tot 10. Herkent en gebruikt rangtelwoorden t/m 10. Koppelt hoeveelheden tot 10 aan getalsymbolen.	Telt vooruit tot 20 vanuit verschillende vertrekpunten. Leest en schrijft getallen tot en met 10 en 20. Overziet hoeveelheden tot en met 5 zonder te tellen. (Bron: KIJK)

Leerlijn: Visuele waarneming

Niveau 1: Ik onderscheid duidelijke verschillen tussen afbeeldingen van concrete voorwerpen. [4 – 4,5 jaar]
De kinderen kiezen de juiste materialen aan de hand van de afbeeldingen.

Niveau 2: Ik wijs dezelfde vorm in complexe figuren aan. [5 – 5,5 jaar]
De kinderen vinden de juiste afbeelding terug die past bij de stap die zij uitvoeren.

Niveau 3: Ik neem verschillen waar tussen afbeeldingen van abstracte vormen/figuren (letters, cijfers). [5,5 – 6 jaar]
De kinderen herkennen de nummers van de stappen en voeren deze in de juiste volgorde uit.

Groep 3: Ik herken letters in mijn eigen naam en woorden. [6 – 6,5 jaar]
De kinderen herkennen letters in de woorden van de stappen.
De kinderen kunnen woordjes uit de stappen lezen.

Leerlijn: Beginnende geletterdheid

Niveau 1: Ik speel een voorgelezen verhaal na m.b.v. aanwijzingen van de leerkracht. [4 – 4,5 jaar]
De kinderen voeren de stappen uit die door de leerkracht voorgelezen worden.

Niveau 2: Ik ontdek de relatie tussen gesproken en geschreven taal. [4,5 – 5 jaar]
De kinderen luisteren naar de uitleg en zoeken dezelfde stap terug in het stappenplan.
De kinderen wijzen de juiste stap aan terwijl deze wordt voorgelezen.

Niveau 3: Ik ontdek het alfabetisch principe. [5,5 – 6 jaar]
De kinderen herkennen dat woorden in het stappenplan uit letters bestaan en proberen bekende woorden te herkennen, zoals ‘zout’ of ‘water’.

Groep 3: Ik maak en lees zelf woorden die ik nog niet eerder gezien heb. [6 – 6,5 jaar]
De kinderen lezen de zinnetjes onder de afbeeldingen in de stappenplannen.

Werkvormen beginnende geletterdheid en gecijferdheid bij het onderwerp van de week

Beginnende geletterdheid

- De kinderen schrijven als onderzoeker wat bleef drijven en wat bleef zinken. Ze tekenen een voorwerp en schrijven daarachter het woordje ‘drijft’ of ‘zinkt’.
- De kinderen vertellen de stappen van de proefjes na. Ze gebruiken de woorden ‘eerst, daarna, toen, als laatste’.
- De kinderen spelen het spelletje *Wat ligt hier?* met letters. De leerkracht legt verschillende letters op tafel of op de grond. Gebruik letters van materialen die in het begeleide atelier gebruikt zijn. Bespreek eerst alle letters. Daarna beweeg je met een afgedekte vliegenmepper over de letters op het ritme van de vraag *Wat ligt hier?*. Bij elk woord van de vraag bedek je een andere letter. Bij het woordje *hier* stop je met bewegen en houd je de letter afgedekt. Weten de kinderen welke letter er onder de vliegenmepper ligt?
- De kinderen stempelen de stappen uit het stappenplan na.
- De kinderen knippen de stappen van een stappenplan uit en leggen het plan daarna weer op de goede volgorde.

Beginnende gecijferdheid

- De kinderen sorteren materialen op gewicht. Welke spullen zijn zwaar? Welke spullen zijn licht? De kinderen tellen de zware en lichte spullen. Hoeveel liggen er bij elk groepje? Waar liggen er meer?
- De kinderen wegen verschillende materialen met een weegschaal. Hoeveel gewichtjes zijn er nodig om de weegschaal in balans te brengen?
- De kinderen trekken een getalkaartje en scheppen dit aantal in eetlepels zout vanuit een zak zout in een beker of bakje.
- De kinderen wegen verschillende materialen. Welk van de materialen is zwaarder? Welk van de materialen is lichter?

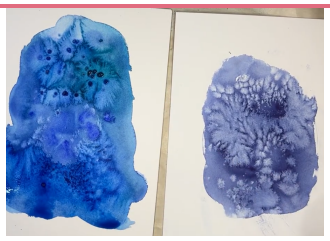
Extra ideeën om het onderwerp van de week door te pakken in zelfstandige ateliers

Thema atelier

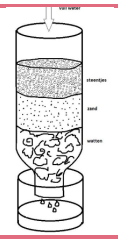
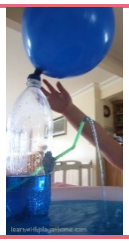

De kinderen varen met een rondvaartboot. Ze verkopen kaartjes en de gids vertelt tijdens het varen over het zoete en zoute water waar ze overheen varen.

Kunstatelier

		
De kinderen tekenen golven met witte wasco op een wit vel. Daarna schilderen ze in allerlei tinten blauwe waterverf de zee.	De kinderen schilderen met verschillende kleuren blauwe waterverf op een wit vel. Daarna strooien ze zout over hun natte verfwerk. https://www.youtube.com/watch?v=r3m9rAfh-as	Snijd een fles doormidden. De kinderen mengen in een bak waterverf met afwasmiddel of handzeep. Ze roeren goed tot er schuim ontstaat. Ze dopen de fles aan de brede kant in het mengsel. Ze blazen door de drinkkant hun verfmengsel op een blad.

Ontdekatelier

	
De kinderen doen een proefje met waterzuiveren. https://www.droppiewater.nl/files/bouw_je_eigen_waterzuivering.pdf	De kinderen maken een fontein van water. https://www.learnwithplayathome.com/2012/07/science-for-kids-water-bottle-fountain.html?utm_source=Pinterest&utm_medium=organic

Bouwatelier

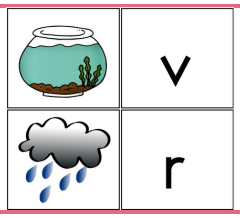

De kinderen bouwen een plek voor dieren uit zoet water en een plek voor dieren uit zout water.

De kinderen bouwen een stevige boot van kleine houten blokken, kapla of knexx.

Puzzelatelier

De kinderen doen een memorie met beginklanken van dingen die met water te maken hebben. https://jufmaike.nl/wp-content/uploads/2018/05/Memory-beginklank-water.pdf

Rekenatelier

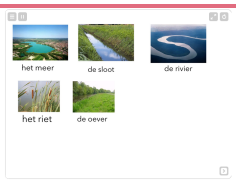

De kinderen vullen verschillende formaten maatbekers en glazen en vergelijken hoeveel water er in de maatbekers en glazen past.

Schrijfatelier

	
De kinderen trekken met een penseel met water de letters op het krijtbord over. Tip: je kan dit ook op het plein doen met stoepkrijt.	De kinderen prikken met een prikpen de duikbril uit. Daarna plakken zij deze op een foto van zichzelf en voegen een rietje als snorkel toe. Ze kleuren de duikbril in.

ICT atelier

	
De kinderen oefenen met de namen van verschillende soorten wateren. https://www.tinytap.com/activities/g10h0/play/het-water-groep-3?srsltid=AfmBOorU1FnlVaDXKbHDNI1lgzOFdaVHfou9_qioCvXBfqdU86CfYy8N	De kinderen spelen een spelletje waarbij ze water moeten sorteren op kleur. https://www.minispelletjes.com/spel/water-sort-puzzle

Atelier van de week 7: Kunstatelier – Het koraal

Onderwerpen en kerndoelen

- Mens en natuur: De leerling verkent de leefomgeving en onderzoekt vraagstukken uit de leefomgeving
  - Ervaringen in de leefomgeving opdoen met het waarnemen en waarderen van natuur en technologie.
  - Onderzoeken van vraagstukken over natuurwetenschappelijke verschijnselen, technische systemen, gezondheid, natuurbeheer, veiligheid, duurzaamheid en ruimtelijke inrichting.
- Mens en natuur: De leerling gebruikt natuurwetenschappelijke en technologische denkwijzen bij het ontdekken en verklaren van de wereld
  - Redeneren met patronen en oorzaak-gevolgrelaties.
- Mens en natuur: De leerling gebruikt natuurwetenschappelijke en technologische werkwijzen bij het ontdekken en begrijpen van de wereld
  - Toepassen van onderzoeks- en ontwerpstappen op een systematische en iteratieve wijze.
  - Gebruiken van instrumenten, gereedschappen en materialen op doelmatige, veilige en duurzame wijze.
- Kunst en cultuur: De leerling gebruikt creatieve maak- en denkstrategieën in een iteratief kunstzinnig proces
  - Omgaan met speelruimte: experimenteren, improviseren en spelen met materialen, technieken, beweging, klank en instrumenten.
  - Verkennen van eigen en gezamenlijke ideeën bij het maakproces.
- Kunst en cultuur: De leerling onderzoekt het eigen artistiek creatief vermogen
  - Oriënteren op diverse technieken, materialen, middelen, vormen en processen.
  - Bespreken van getoonde eigen of gezamenlijke kunstzinnige uitingen.
- Kunst en cultuur: De leerling drukt zich individueel en samen met anderen uit in vormen van kunst
  - Verbeelden van verhalen, ideeën, gedachten, ervaringen en gevoelens.
- Kunst en cultuur: De leerling gebruikt technieken en vaardigheden bij het maken van individueel en gezamenlijk werk
  - Beeldende materialen, technieken en gereedschappen.

Introductie van het onderwerp aan het begin van de week

Klassikaal in de kring

Inspiratie deel 1 Voorkennis activeren en nieuwsgierigheid prikkelen

Pip zit deze week stil in zijn nest. Hij kijkt een beetje verdrietig.

Pip vertelt:
Ik ben gisteren weer door het gat gekropen. Eerst was ik heel blij, want ik kwam bij een prachtig koraalrif. Overal zag ik de mooiste kleuren: rood, oranje, geel, paars en blauw. Tussen het koraal zwommen allemaal vissen.

Maar toen ik een stukje verder zwom, schrok ik. Daar was het koraal helemaal wit geworden. Er zwommen bijna geen vissen meer. Het leek alsof alle kleuren verdwenen waren.
Ik vroeg aan een visje wat er gebeurd was. Het visje vertelde dat sommige koraalriffen ziek worden. Daardoor verliezen ze hun mooie kleuren en kunnen veel dieren er niet meer wonen.

Ik vind dat zo verdrietig. Willen jullie met mij mee door het gat? Misschien kunnen we het koraalrif weer kleur geven. Dan ziet het er weer vrolijk uit en voelen de vissen zich weer thuis.

Samen kruipen de kinderen met Pip door het gat. In hun fantasie komen ze terecht bij het koraalrif. Ze brengen de kleuren terug door met ecoline en rietjes een kleurrijk rif te maken. Terwijl het kunstwerk groeit, helpen ze Pip de oceaan weer een beetje mooier te maken.

Zeeweetje van de week

Pip vertelt:
Vandaag heb ik weer iets bijzonders geleerd! Wist je dat koraal helemaal geen plant is? Een koraalrif bestaat uit miljoenen piepkleine diertjes die dicht tegen elkaar aan wonen. Samen bouwen ze grote en kleurrijke riffen waar heel veel vissen en andere zeedieren kunnen leven.

Vragen voor de vragenmuur

Vraag aan de kinderen wat ze allemaal zouden willen weten over het onderwerp van deze week.

Inspiratie deel 2 Nieuwe kennis aanbieden

- Verwondering: "Wat zie jij?"

De leerkracht begint met een open gesprek.
  - Wat zie je allemaal?
  - Welke kleuren ontdek je?
  - Hoeveel vissen kun je tellen?
  - Waar zouden de vissen wonen?
  - Zie je iets dat lijkt op een plant? Zou het echt een plant zijn?

Vervolgens vertelt de leerkracht:
"Veel mensen denken dat koraal een plant is. Maar koraal bestaat uit heel kleine diertjes die dicht bij elkaar wonen. Samen bouwen ze een groot rif.
Vissen vinden hier eten. Ze kunnen zich tussen het koraal verstoppen. Het rif is hun huis.
Net zoals wij in een huis wonen, wonen deze vissen tussen het koraal.

Zie je dat sommige stukjes koraal heel wit zijn? Dat is niet omdat ze geverfd zijn. Soms wordt koraal wit als het water te warm wordt of als het niet goed met het koraal gaat. Dan verliest het zijn mooie kleuren. Als het water weer gezond wordt, kan sommige koraal weer beter worden.
Een koraalrif is een huis voor heel veel dieren. Daarom moeten we goed voor de zee zorgen."

Denkbubbel onthouden en begrijpen bij inspiratie deel 2

Verwerk meteen de nieuwe kennis met de kinderen, zodat ze goed onthouden en begrijpen wat ze zojuist hebben gezien, gehoord of gedaan.
Kies een van de onderstaande opties:

- Zoek dezelfde kleur
  Ieder kind krijgt een gekleurd kaartje.
  Ze zoeken iets op de foto met dezelfde kleur.
  Daarna vertellen ze:
  Ik heb rood. Dat zie ik hier.
- Waar – niet waar
  De werkvorm kan uitdagender gemaakt worden door kinderen niet alleen naar 'Waar' of 'Niet waar' te laten lopen, maar ze ook te laten vertellen:
  "Ik weet dat het waar is, omdat..."
  "Ik denk dat het niet waar is, want..."
  - Er groeien bomen onder water. (Niet waar)
  - Alle vissen zijn even groot. (Niet waar)
  - Het koraal heeft verschillende kleuren. (Waar)
  - Vissen wonen tussen het koraal. (Waar)
  - Koraal is een huis voor veel dieren. (Waar)
  - Vissen verstoppen zich soms tussen het koraal. (Waar)
  - Koraal leeft op het strand. (Niet waar)
  - Koraal groeit onder water. (Waar)
  - Alle dieren in zee wonen op dezelfde plek. (Niet waar)
  - Het rif helpt de vissen om veilig te zijn. (Waar)
  - Koraal is een dier. (Waar)
  - Koraal is een plant. (Niet waar)
  - Koraal bestaat uit heel veel kleine diertjes. (Waar)
  - Koraal kan groeien. (Waar)
  - Koraal kan zomaar weglopen. (Niet waar)
  - Koralen maken samen een rif. (Waar)
  - Wit koraal is altijd gezond. (Niet waar)
  - Koraal kan wit worden als het water te warm wordt. (Waar)
  - Als koraal wit wordt, gaat het niet zo goed met het koraal. (Waar)
  - Koraal wordt wit omdat iemand het heeft geverfd. (Niet waar)
  - Sommige koralen kunnen weer herstellen als de zee gezonder wordt. (Waar)
  - Een schone zee is fijn voor vissen. (Waar)
  - Mensen kunnen helpen om goed voor de zee te zorgen. (Waar)

Suggesties voor aansluitende boeken, filmpjes en liedjes

Boek

	Een koraalverhaal, *Jane Burnard* In dit prachtige boek vind je een betoverend verhaal, schitterende tekeningen en fascinerende feiten over een van de meest kwetsbare gebieden op aarde. Ga mee op reis door een tropisch koraalrif, een heel jaar lang. Het verhaal begint met piepkleine diertjes die tussen scholen felgekleurde vissen door vallen om op de zeebodem een koraal te vormen. Ontmoet allerlei dieren die in en om het rif leven. De natuur gaat je fantasie te boven. Een verhaal dat verwondert, betovert en inspireert om onze wereld te beschermen.
	Pippa en Otto en het koraalrif - een pop-upboek, *Patricia Geis* Pippa trekt er graag op uiten reist met haar camera in de hand op zoek naar prachtige, wilde dieren van streek tot streek en land tot land. En als je Pippa ziet verschijnen,dan is ook haar beste vriend dichtbij. Otto gaat graag met haar mee, ze reizen samen zij aan zij. Deze keer maakt dit grappige en vrolijke duo een reis onder water om van te dromen.

Filmpjes

- Leven op een koraalrif: https://schooltv.nl/video-item/leven-op-een-koraalrif-bij-sri-lanka (2:33 min)
- Wat leeft er in een koraalrif? https://schooltv.nl/video-item/wat-leeft-er-in-een-koraalrif-vissen-zeewier-en-planten (1:58 min)
- Koraal: plant of dier? https://www.youtube.com/watch?v=CWbBjzKrAj0 (1:45 min)
- Zijn koralen planten of dieren? https://www.youtube.com/watch?v=CVthd_19x7Y (3:58 min)
- Hoe kunnen we het koraal redden? https://www.youtube.com/watch?v=4gZPXfJJaCA (7:07 min)

Liedjes

Onderwaterwereld https://www.youtube.com/watch?v=u-Z2G78IV_I
Diep in de zee https://www.youtube.com/watch?v=Zw84nSJBQ4o

Versje

Begeleide activiteit bij het atelier van de week: Kunstatelier

Dagelijks en in kleine groepjes

Deze begeleide activiteit wordt gedurende de week in het kunstatelier gedaan door alle kinderen in kleine groepjes. De leerkracht differentieert naar niveau van de leerlijnen, observeert en registreert.

Activiteit van de week: Koraal blazen

De kinderen maken een kleurrijk koraalrif met ecoline. Ze druppelen ecoline op een vel papier en blazen deze met een rietje uit tot vertakkingen die lijken op koraal. Zo geven ze het witte koraal uit de zee weer kleur. Tijdens deze activiteit oefenen de kinderen hun mondmotoriek door te leren blazen in plaats van zuigen.

Telmogelijkheden:

- De kinderen tellen hoeveel druppels ecoline ze op het papier doen.
- De kinderen tellen hoe vaak ze moeten blazen om de ecoline te verspreiden.
- De kinderen tellen hoeveel vertakkingen (koraaltakken) er ontstaan.
- De kinderen tellen hoeveel verschillende kleuren ze hebben gebruikt.
- De kinderen vergelijken welke kleur het vaakst voorkomt.
- De kinderen tellen hoeveel grote en kleine koraaltakken ze hebben gemaakt.

Benodigdheden:

- Wit stevig papier (A4 of A3)
- Ecoline in verschillende kleuren
- Pipetjes of druppelflesjes
- Rietjes (één per kind)
- Beschermschorten of oude kleding
- Tafelkleden of afdekfolie om de tafel te beschermen
- Keukenpapier of tissues voor het opdeppen van overtollige ecoline
- Bekertjes om de ecoline in te doen (optioneel)
- Voorbeeldfoto's van kleurrijke koraalriffen (optioneel ter inspiratie)

Groep 3 / Plusopdracht

- De kinderen voegen met een penseel of wattenstaafje extra details toe, zoals zeewier, schelpen of stenen.
- De kinderen tekenen en knippen zeedieren (zoals vissen, zeepaardjes of schildpadden) en plakken deze tussen het koraal.
- De kinderen experimenteren met het blazen vanuit verschillende richtingen en ontdekken welk effect dit heeft op de vorm van het koraal.
- De kinderen mengen twee kleuren ecoline en onderzoeken welke nieuwe kleuren ontstaan.
- De kinderen onderzoeken hoe hard of zacht blazen invloed heeft op de lengte en dikte van de koraaltakken.

Leerlijnen bij de activiteit van de week

Leerlijnen taal en woordenschat

Taal en woordenschat koppel je altijd aan de begeleide activiteit door in gesprek te gaan met de kinderen. De denkbubbelvragen stimuleren nadenken, hersenontwikkeling en taalontwikkeling.

Denkbubbelvragen:

Verbanden leggen: Waarom wonen veel dieren bij het koraal?

Waardebepaling: Waarom is koraal belangrijk voor de vissen? Waarom moeten we goed voor het koraal zorgen? Wat zou de zee missen zonder koraal?

Persoonlijke relevantie: Welke kleur koraal vind jij het mooist?

Woordenschat	Het koraal, het koraalrif, rood, oranje, geel, paars, blauw

Leerlijn: Mondelinge taalontwikkeling

Observeer de taalontwikkeling aan de hand van de observatiecategorieën van het volgsysteem dat jouw school gebruikt.

3,5 – 4 jaar	4 – 4,5 jaar	4,5 – 5 jaar	5 – 5,5 jaar	5,5 – 6 jaar	6 – 6,5 jaar	6,5 – 7 jaar
Spreekt in zinnen van vier zinsdelen/woorden. Spreekt vrijwel alle klanken goed uit (behalve de 'r' en sommige medeklinkercombinaties). Houdt van verhalen, rijmpjes en versjes. Stelt wie-, wat-, waar-, hoe-vragen.	Spreekt in uitgebreide enkelvoudige zinnen en samengestelde zinnen ("en toen…, en dan…"). Gebruikt vraagzinnen ("wie heeft…, waar is…?"). Praat over onderwerpen buiten het hier en nu ("Bij de bakker…"). Probeert na te vertellen wat een ander heeft verteld. Kent enkele gespreksregels zoals 'vinger voor de mond'. Verbuiging van woorden is dikwijls juist maar nog niet bij werkwoorden.	Spreekt in samengestelde zinnen met een eenvoudige structuur. Vertelt verhaal/gebeurtenis in enkele zinnen.	Spreekt in goed gevormde, ook samengestelde zinnen met voegwoorden (als, omdat, etc.). Concreet taalgebruik. Eenvoudige werkwoordvervoegingen zijn goed (bijvoorbeeld wij liepen).	Vertelt een samenhangend verhaal van meerdere zinnen. Chronologie: logische ordening, gevarieerde woordkeus. Roept op gepaste wijze hulp van anderen in.	Verbuigt al veel woorden op de juiste manier. Praat in goede zinnen en woorden. Verwerkt informatie en brengt mondeling verslag uit. Kijkt de ander aan als die iets vertelt, wacht tot de ander is uitgepraat, geeft complimentje. Gebruikt "ik vind"-zinnen.	Neemt deel aan gesprekken. Vertelt een eigen verhaal. Luister en vat samen. Articuleert goed. Correcte zinsbouw. Complexe samengestelde zinnen. Gebruikt en begrijpt uitdrukkingen. (Bron: KIJK)

Leerlijn: Beginnende gecijferdheid

Observeer de beginnende gecijferdheid aan de hand van de observatiecategorieën van het volgsysteem dat jouw school gebruikt.

3,5 – 4 jaar	4 – 4,5 jaar	4,5 – 5 jaar	5 – 5,5 jaar	5,5 – 6 jaar	6 – 6,5 jaar	6,5 – 7 jaar
Begint hardop te tellen, nog foutief (akoestisch tellen). Telt zonder betekenis en noemt de telrij in willekeurige volgorde of slaat getallen over. Vergelijkt grotere hoeveelheden op het oog op: meer, minder, meeste, minste. Denkt na over begrippen als (heel) veel en (heel) weinig.	Overziet hoeveelheden van 2 en 3 zonder te tellen. Telt voorwerpen, aanvankelijk asynchroon (voorwerpen overslaan of meerdere voorwerpen aanwijzen bij een telwoord). Telt later synchroon.	Telt 5 tot 10 voorwerpen synchroon. Telt handig door voorwerpen op een rij te leggen.	Zegt getallen tot 10 goed op. Telt resultatief: weet dat het bij 1 moet beginnen, dat alle voorwerpen slechts één keer geteld mogen worden en dat het laatste telwoord de hoeveelheid aangeeft. Begrijpt dat opeenvolgende getallen steeds grotere hoeveelheden aangeven.	Telt minimaal 10 voorwerpen verkort resultatief door te starten bij een groepje dat direct wordt herkend. Lost eenvoudige erbij- en eraf-vragen t/m 5 op. Herkent de rangtelwoorden t/m 6. Telt vooruit tot 10 vanuit verschillende vertrekpunten. Telt terug vanaf 6. Vergelijkt hoeveelheden tot 10 op 'meer', 'evenveel', 'meeste', 'minste'.	Telt tot 20. Telt gestructureerde en ongestructureerde hoeveelheden resultatief. Leest en schrijft getallen tot 10. Herkent en gebruikt rangtelwoorden t/m 10. Koppelt hoeveelheden tot 10 aan getalsymbolen.	Telt vooruit tot 20 vanuit verschillende vertrekpunten. Leest en schrijft getallen tot en met 10 en 20. Overziet hoeveelheden tot en met 5 zonder te tellen. (Bron: KIJK)

Leerlijn: Kleine motoriek

Niveau 1: Ik hanteer schrijf- en tekengereedschap vanuit de schouder en elleboog. [3,5 – 4 jaar]
De kinderen hanteren het pipetje, rietje en eventuele tekenmaterialen op een gecontroleerde manier tijdens het maken van hun koraalrif.

Niveau 2: Ik maak grovere beweging vanuit pols. [4 – 4,5 jaar]
De kinderen maken gecontroleerde polsbewegingen bij het druppelen van de ecoline en het toevoegen van details aan hun kunstwerk.

Niveau 3: Ik kleur zorgvuldig in. [5 – 5,5 jaar]
De kinderen brengen de ecoline en eventuele extra kleuren zorgvuldig aan en werken netjes bij het afmaken van hun kleurrijke koraalrif.

Groep 3: Er is sprake van voorkeurshand bij verschillende handelingen (gooien, tekenen, haar kammen). [5,5 – 6 jaar]
De kinderen gebruiken tijdens het werken consequent hun voorkeurshand bij het blazen, tekenen, schilderen en knippen.

Leerlijn: Tekenontwikkeling

Niveau 1: Ik teken doelbewust vormen en verandert tussendoor van plan. [3,5 – 4 jaar]
De kinderen maken bewust vormen met de uitgeblazen ecoline en passen hun koraalrif tijdens het werken aan wanneer zij nieuwe ideeën krijgen.

Niveau 2: Meer details. [4 – 5 jaar]
De kinderen voegen extra details toe aan hun koraalrif, zoals zeewier, schelpen, stenen of zeedieren.

Niveau 3: Volledige menstekening: gedetailleerde figuratieve afbeeldingen (mensen krijgen kleren aan, huis met deur, ramen en schoorsteen). [5 – 6 jaar]
De kinderen maken gedetailleerde tekeningen van zeedieren en andere elementen die zij toevoegen aan hun koraalrif.

Groep 3: Ik tekent scenes. [6 – 7 jaar]
De kinderen maken een complete onderwaterscène waarin het koraalrif, zeedieren en andere onderdelen samen een geheel vormen.

Werkvormen beginnende geletterdheid en gecijferdheid bij het onderwerp van de week

Beginnende geletterdheid

- Hoor je de eerste klank? (Auditieve discriminatie)
  "Hoor je de /k/ van koraal? Steek je hand op."
  De leerkracht noemt vervolgens een aantal themawoorden.
  - koraal
  - krab
  - vis
  - schelp
  - kwal
  - dolfijn
- Hak en plak (Auditieve synthese)
- De leerkracht zegt langzaam:
  - k-o-r-aa-l
  - v-i-s

  De kinderen raden welk woord het is.
  Of andersom: "Hoe hakken we 'vis'?"
- Lang of kort?
  De leerkracht noemt twee woorden en vraagt: “Welk woord is langer?":
  - vis – zeeschildpad
  - krab – koraalrif

  De kinderen klappen de lettergrepen mee.
- Verhaal afmaken
  "Op een dag zwom een kleine vis langs het koraal. Toen zag hij..."
- De kinderen vullen de zin aan of ze maken samen een lang verhaal door allemaal verder te vertellen na ieder gegeven zin.

Beginnende gecijferdheid

- Koraal verdwijnt (wegneemspel)
- De leerkracht legt 10 gekleurde blokjes neer (stelt koraal voor). De kinderen tellen samen hardop. De leerkracht vertelt: "Het water wordt warmer. Er verdwijnt één stukje koraal." Hij/zij haalt er één weg. Hoeveel zijn er nu? Zijn het er meer of minder? De leerkracht herhaalt dit 2 à 3 keer.
- Welke kleur verdwijnt?
- De leerkracht legt verschillende gekleurde blokjes neer (stelt koraal voor). De kinderen tellen hoeveel rode stukken er zijn. De leerkracht haalt alle blauwe stukken weg en vraagt welke kleur er verdwenen is. Hoeveel stukjes zijn er nu nog?
- Geef het koraal kleur
- De kinderen krijgen een klein plaatje van een koraalrif.
  - "Kleur 3 stukjes rood."
  - "Kleur 2 stukjes geel."
  - "Hoeveel stukjes zijn nu gekleurd?"

Extra ideeën om het onderwerp van de week door te pakken in zelfstandige ateliers

Thema atelier

De kinderen verkopen eigen gemaakte gekleurde ‘koraal’ sieraden.

Theateratelier

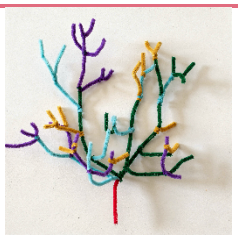

De kinderen spelen met stokpoppen in het koraalrif.

Kunstatelier

De kinderen schilderen het koraalrif. Samen vormen ze een geheel.

De kinderen maken een eigen koraal van Chinelledraad.

De kinderen maken koraal van verschillende soorten pasta en beschilderen de pasta daarna.

Ontdekatelier

Er moet nieuw koraal worden geplant. Bouw een koraalkwekerij waar jong koraal kan groeien.

Bouwatelier

Het koraalrif is beschadigd Veel dieren hebben geen plek meer om te wonen. Bouw een nieuw koraalrif. Iedereen van de groep bouwt er een stukje bij.

Puzzelatelier

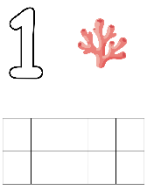

De kinderen rijgen het koraal met kralen. Ze volgen een patroon.

De kinderen maken de tangram van het koraalrif.

Rekenatelier

De kinderen volgen met klei het getal en leggen het juiste aantal bolletjes klei neer in de tabel ✎.

Schrijfatelier

De kinderen trekken de lijnen over met een potlood, stift of ander schrijfmateriaal.

ICT atelier

		
De kinderen maken hun eigen koraalrif in de app. https://play.google.com/store/apps/details?id=eu.foxcom.coralreef&hl=nl	De kinderen spelen koraalrif. https://apps.apple.com/sr/app/koraalrif-door-tinybop/id1331577768?l=nl	De kinderen werken met de Beebot-mat.

Atelier van de week 8: Puzzelatelier – Plastic soep

Onderwerpen en kerndoelen

- Mens en natuur: De leerling verkent de leefomgeving en onderzoekt vraagstukken uit de leefomgeving
  - Ervaringen in de leefomgeving opdoen met het waarnemen en waarderen van natuur en technologie.
  - Onderzoeken van vraagstukken over natuurwetenschappelijke verschijnselen, technische systemen, gezondheid, natuurbeheer, veiligheid, duurzaamheid en ruimtelijke inrichting.
- Mens en natuur: De leerling gebruikt natuurwetenschappelijke en technologische denkwijzen bij het ontdekken en verklaren van de wereld
  - Redeneren met patronen en oorzaak-gevolgrelaties.
- Mens en natuur: De leerling gebruikt natuurwetenschappelijke en technologische werkwijzen bij het ontdekken en begrijpen van de wereld
  - Toepassen van onderzoeks- en ontwerpstappen op een systematische en iteratieve wijze.
  - Gebruiken van instrumenten, gereedschappen en materialen op doelmatige, veilige en duurzame wijze.

Introductie van het onderwerp aan het begin van de week
Klassikaal in de kring

Inspiratie deel 1 Voorkennis activeren en nieuwsgierigheid prikkelen

Pip zit deze week onrustig in zijn nest. Hij kijkt steeds naar het gat.

Pip vertelt:
Ik ben gisteren weer door het gat gekropen. Ik wilde lekker langs de zee wandelen, maar opeens zag ik iets heel vreemds. Overal dreven plastic flesjes, dopjes, zakjes en touwtjes in het water. Het leek wel een grote plastic soep!

Ik zag een visje dat niet meer goed kon zwemmen. Een krab kon niet meer bij zijn holletje komen en een schildpad dacht dat een plastic zak een kwal was. Ik wist niet hoe ik moest helpen.

Gelukkig bedacht ik dat ik jullie kon vragen! Willen jullie met mij mee door het gat? Misschien kunnen we samen de oceaan weer een stukje schoner maken. Alle kleine beetjes helpen!

Samen kruipen de kinderen met Pip door het gat. In hun fantasie komen ze terecht in de plastic soep. Overal drijven plastic dopjes. Door goed te kijken, te sorteren en patronen te maken met de dopjes helpen de kinderen stap voor stap de oceaan op te ruimen. Hoe meer plastic ze verzamelen en ordenen, hoe schoner de oceaan weer wordt.

Zeeweetje van de week

Pip vertelt:
Vandaag heb ik weer iets bijzonders geleerd! Wist je dat een plastic fles of dopje soms wel honderden jaren blijft bestaan? Dat betekent dat dieren er nog heel lang last van kunnen hebben als het in de natuur terechtkomt.
Pip vraagt:
Wat kunnen wij doen zodat plastic niet in de zee terechtkomt?

Vragen voor de vragenmuur
Vraag aan de kinderen wat ze allemaal zouden willen weten over het onderwerp van deze week.

Inspiratie deel 2 Nieuwe kennis aanbieden
- De leerkracht leest het boek ‘plastic soep’ voor.

	Klimaatjes - Plastic soep, *Judith Koppens* Een vrolijk verhaal waarin kinderen beleven en ervaren dat ze met iets kleins grote dingen kunnen bereiken. Voor alle kinderen vanaf 5 jaar. De Klimaatjes genieten van de zon en de zee. Wanneer Kikker een frisse duik neemt, lijkt hij daarna wel een plastic zeemonster. Er plakt allemaal rommel aan zijn kikkerlijf! Gelukkig weten de Klimaatjes een oplossing. Digitaal voorgelezen: https://www.youtube.com/watch?v=qI_z0p1I25k (9:53 min)

Denkbubbel onthouden en begrijpen bij inspiratie deel 2

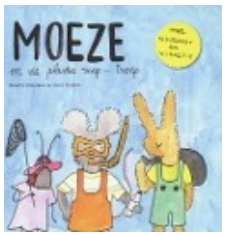
Verwerk meteen de nieuwe kennis met de kinderen, zodat ze goed onthouden en begrijpen wat ze zojuist hebben gezien, gehoord of gedaan.
Kies een van de onderstaande opties:

- Verteltas
  De leerkracht legt na het voorlezen verschillende voorwerpen uit het verhaal in een tas:
  - een vis
  - een plastic fles
  - een zakje
  - een schildpad
  - een netje
  - een schelp

  De kinderen pakken om de beurt een voorwerp. De leerkracht stelt vragen:
  - Heb je dit in het verhaal gezien?
  - Wat gebeurde ermee?
  - Wie gebruikte dit?
- Plaatjes op volgorde
  De leerkracht print vier of vijf afbeeldingen uit het verhaal (of tekent eenvoudige scènes).
  De kinderen leggen de plaatjes in de juiste volgorde.
  Daarna vertellen ze samen:
  - Eerst...
  - Daarna...
  - Toen...
  - Uiteindelijk...
- Luister goed!
  De leerkracht leest een stukje opnieuw voor en geeft de kinderen een opdracht:
  "Steek je vinger op als je het woord plastic hoort."
  Variaties: zee, vis, afval
- Vertel met gebaren
  De leerkracht noemt een gebeurtenis en de kinderen beelden deze zonder woorden uit.
  Bijvoorbeeld: zwemmen, afval oprapen, verdrietige vis, plastic weggooien, zee schoonmaken, etc.

Suggesties voor aansluitende boeken, filmpjes en liedjes

Boek

	Moeze en de plastic soep-troep, *Maartje Bröerken en Trees Nolden* De muis Moeze gaat logeren bij haar neef op Terschelling. Wat ligt daar veel plastic en troep op het strand! Moeze begint een grote opruimactie en alle dieren helpen mee. Vierkant prentenboek met gekleurde illustraties. Vanaf ca. 4 t/m 7 jaar.
	Ik lust geen plastic in mijn soep! *Monique Bruining* Op het eiland waar Fiona, Nick en Sanne wonen staat een plasticfabriek, en het plastic belandt in de natuur. Samen met Mara de dolfijn bedenken ze een oplossing. Voorlezen vanaf 5 jaar en zelf lezen vanaf 8 jaar.
	Eddie en de plastic soep, *Hilde Busser* Eddie en zijn twee vriendjes Dolly en Saartje gaan proberen om Ollie te redden uit het verboden water. Het verboden water is verboden voor alle visjes en zeedieren. Ze noemen het ook wel: ‘De plastic soep’. Ollie zit vast in allemaal plastic en heeft pijn. Zal het Eddie, Dolly en Saartje lukken om Ollie te redden?
	Ruim je afval op!, *Nikita Balkema* Ga met Tillie en Dani op pad. Kijk mee in een dag uit hun leven. Ze gaan ontbijten, boodschappen doen en natuurlijk werken. En dat werk is niet zomaar iets. Lees mee! Tillie neemt je vandaag, samen met Dani, mee in het leven van een schildpad. Het zal je verbazen hoe zo'n dag eruit ziet. Van boodschappen doen tot ontbijten en van het huishouden doen tot werken. Ook zie je wat afval met de zee doet. Die invloed is groter dan je denkt. Lees mee en laat je verwonderen over de wonderlijke wereld van de zee.

Filmpjes

- Beestenbrigade. Strand opruimen: https://schooltv.nl/video-item/beestenbrigade-14 (14:15 min)
- StoryZoo. Plastic Soep Compilatie: https://www.youtube.com/watch?v=ZJL48aEtT4o (24:11 min)
- Afval in De Wolden - Plastic Soep: https://www.youtube.com/watch?v=qX7EYLCc4rQ (1:47 min)
- Afval in zee: wat moeten dieren ermee? #dezeebegintbijjezelf: Korte animatie, zelf toelichting geven van rondslingerend afval belandt via de wind, beekjes en rivieren al

snel in zee. Waar je ook bent, laat geen afval achter: gooi het in de vuilnisbak of neem het mee en sorteer het thuis. https://www.youtube.com/watch?v=NuMS-ixgMf8 (0.48 min)

- Tekenfilm: Wereld van Oz, iets verkeerds gegeten: https://www.lessonup.com/nl/channel/plasticsoupfoundation/lesson/CL4nvwaZhJuqk9oQs/SDBqG5AG3KnyMehTt (7:12 min)

Liedjes

Plastic soep Kinderen voor Kinderen	https://www.youtube.com/watch?v=OOhN8mMUr5s
Plastic soep	https://www.youtube.com/watch?v=otzosELGvSE
Plastic soup song	https://www.youtube.com/watch?v=WrwhS0NnslY

Versjes

Begeleide activiteit bij het atelier van de week: Puzzelatelier

Dagelijks en in kleine groepjes

Deze begeleide activiteit wordt gedurende de week in het puzzelatelier gedaan door alle kinderen in kleine groepjes. De leerkracht differentieert naar niveau van de leerlijnen, observeert en registreert.

Activiteit van de week: Patronen met plastic dopjes (Loose parts)

De kinderen ontdekken hoe ze herhalende patronen kunnen maken met verschillende materialen. Tegelijkertijd worden ze zich bewust van het hergebruiken van plastic.
De kinderen bekijken samen een afbeelding van de plastic soep. Er wordt besproken dat veel plastic in de zee terechtkomt en dat dieren hiervan last kunnen krijgen. De kinderen ontdekken dat plastic ook opnieuw gebruikt kan worden, bijvoorbeeld om mooie patronen mee te maken.

De kinderen kiezen een aantal dopjes en onderzoeken waarin ze van elkaar verschillen. Daarna maken zij een eenvoudig patroon, bijvoorbeeld:

rood – blauw – rood – blauw
groot – klein – groot – klein
geel – geel – groen – geel – geel – groen

Eenvoudig
- De kinderen leggen een patroon met twee kleuren.
- De kinderen leggen een patroon na vanaf een voorbeeldkaart.
- De kinderen sorteren op één kenmerk.

Moeilijker
- De kinderen maken patronen met drie of vier onderdelen.
- De kinderen combineren kleur, grootte en vorm.
- De kinderen ordenen op twee kenmerken tegelijk.
- De kinderen maken een mozaïek of mandala met verschillende loose parts.

Telmogelijkheden:
- De kinderen tellen hoeveel dopjes zij hebben verzameld.
- De kinderen tellen hoeveel rode, blauwe of groene dopjes er in hun patroon voorkomen.
- De kinderen vergelijken hoeveelheden met begrippen als meer, minder en evenveel.
- De kinderen leggen een patroon met een afgesproken aantal dopjes, bijvoorbeeld 8 of 10.
- De kinderen tellen hoeveel keer een patroon zich herhaalt.
- De kinderen maken een patroon dat uit een bepaald aantal dopjes bestaat.
- De kinderen schatten vooraf hoeveel dopjes zij nodig hebben en controleren dit door te tellen.
- De kinderen ontdekken hoeveel dopjes er nog nodig zijn om het patroon af te maken.

Benodigdheden:
- Plastic dopjes in verschillende kleuren en maten
- Eventueel andere loose parts (schelpen, houten schijfjes, kurken, steentjes)
- Patroonkaarten (eenvoudig tot moeilijk)

Groep 3 / Plusopdracht
- De kinderen maken een steeds langer patroon.

- De kinderen leggen een cirkelpatroon alsof het een school vissen is.
- De kinderen bedenken een patroon dat een ander kind afmaakt.
- De kinderen ontwerpen een eigen patroonkaart voor een ander kind.

Leerlijnen bij de activiteit van de week

Leerlijnen taal en woordenschat

Taal en woordenschat koppel je altijd aan de begeleide activiteit door in gesprek te gaan met de kinderen. De denkbubbelvragen stimuleren nadenken, hersenontwikkeling en taalontwikkeling.

Denkbubbelvragen:

Persoonlijke relevantie: Wat doe jij met je afval?

Verbanden leggen: Hoe komt een plastic fles in de zee terecht?

Creatief denken: Hoe kunnen we ervoor zorgen dat er minder plastic in de zee komt?

Woordenschat	Het plastic, het dopje, de tas, de fles

Leerlijn: Mondelinge taalontwikkeling

Observeer de taalontwikkeling aan de hand van de observatiecategorieën van het volgsysteem dat jouw school gebruikt.

3,5 – 4 jaar	4 – 4,5 jaar	4,5 – 5 jaar	5 – 5,5 jaar	5,5 – 6 jaar	6 – 6,5 jaar	6,5 – 7 jaar
Spreekt in zinnen van vier zinsdelen/woorden. Spreekt vrijwel alle klanken goed uit (behalve de 'r' en sommige medeklinkercombinaties). Houdt van verhalen, rijmpjes en versjes. Stelt wie-, wat-, waar-, hoe-vragen.	Spreekt in uitgebreide enkelvoudige zinnen en samengestelde zinnen ("en toen…, en dan…"). Gebruikt vraagzinnen ("wie heeft…, waar is…?"). Praat over onderwerpen buiten het hier en nu ("Bij de bakker…"). Probeert na te vertellen wat een ander heeft verteld. Kent enkele gespreksregels zoals 'vinger voor de mond'. Verbuiging van woorden is dikwijls juist maar nog niet bij werkwoorden.	Spreekt in samengestelde zinnen met een eenvoudige structuur. Vertelt verhaal/gebeurtenis in enkele zinnen.	Spreekt in goed gevormde, ook samengestelde zinnen met voegwoorden (als, omdat, etc.). Concreet taalgebruik. Eenvoudige werkwoordvervoegingen zijn goed (bijvoorbeeld wij liepen).	Vertelt een samenhangend verhaal van meerdere zinnen. Chronologie: logische ordening, gevarieerde woordkeus. Roept op gepaste wijze hulp van anderen in.	Verbuigt al veel woorden op de juiste manier. Praat in goede zinnen en woorden. Verwerkt informatie en brengt mondeling verslag uit. Kijkt de ander aan als die iets vertelt, wacht tot de ander is uitgepraat, geeft complimentje. Gebruikt "ik vind"-zinnen.	Neemt deel aan gesprekken. Vertelt een eigen verhaal. Luister en vat samen. Articuleert goed. Correcte zinsbouw. Complexe samengestelde zinnen. Gebruikt en begrijpt uitdrukkingen. (Bron: KIJK)

Leerlijn: Beginnende gecijferdheid

Observeer de beginnende gecijferdheid aan de hand van de observatiecategorieën van het volgsysteem dat jouw school gebruikt.

3,5 – 4 jaar	4 – 4,5 jaar	4,5 – 5 jaar	5 – 5,5 jaar	5,5 – 6 jaar	6 – 6,5 jaar	6,5 – 7 jaar
Begint hardop te tellen, nog foutief (akoestisch tellen). Telt zonder betekenis en noemt de telrij in willekeurige volgorde of slaat getallen over. Vergelijkt grotere hoeveelheden op het oog op: meer, minder, meeste, minste. Denkt na over begrippen als (heel) veel en (heel) weinig.	Overziet hoeveelheden van 2 en 3 zonder te tellen. Telt voorwerpen, aanvankelijk asynchroon (voorwerpen overslaan of meerdere voorwerpen aanwijzen bij een telwoord). Telt later synchroon.	Telt 5 tot 10 voorwerpen synchroon. Telt handig door voorwerpen op een rij te leggen.	Zegt getallen tot 10 goed op. Telt resultatief: weet dat het bij 1 moet beginnen, dat alle voorwerpen slechts één keer geteld mogen worden en dat het laatste telwoord de hoeveelheid aangeeft. Begrijpt dat opeenvolgende getallen steeds grotere hoeveelheden aangeven.	Telt minimaal 10 voorwerpen verkort resultatief door te starten bij een groepje dat direct wordt herkend. Lost eenvoudige erbij- en eraf-vragen t/m 5 op. Herkent de rangtelwoorden t/m 6. Telt vooruit tot 10 vanuit verschillende vertrekpunten. Telt terug vanaf 6. Vergelijkt hoeveelheden tot 10 op 'meer', 'evenveel', 'meeste', 'minste'.	Telt tot 20. Telt gestructureerde en ongestructureerde hoeveelheden resultatief. Leest en schrijft getallen tot 10. Herkent en gebruikt rangtelwoorden t/m 10. Koppelt hoeveelheden tot 10 aan getalsymbolen.	Telt vooruit tot 20 vanuit verschillende vertrekpunten. Leest en schrijft getallen tot en met 10 en 20. Overziet hoeveelheden tot en met 5 zonder te tellen. (Bron: KIJK)

Leerlijn: Ruimtelijke oriëntatie

Niveau 1: Ik bouw ruimtelijke constructies na. [4 – 4,5 jaar]
De kinderen bouwen een eenvoudig patroon of voorbeeld na met de plastic dopjes.

Niveau 2: Ik maak mozaïekfiguren en puzzels. [4,5 – 5 jaar]
De kinderen maken een mozaïek of patroon met verschillende dopjes en andere loose parts.

Niveau 3: Ik bouw vanaf afbeeldingen ook na wat niet zichtbaar is. [5,5 – 6 jaar]
De kinderen maken een patroon na vanaf een voorbeeldkaart en vullen het patroon zelf verder aan.

Groep 3: Ik construeer bouwsels op basis van verschillende voorbeelden of beschrijvingen. [6,5 – 7 jaar]
De kinderen ontwerpen zelfstandig een eigen patroon of mozaïek op basis van een opdracht of beschrijving en kunnen dit aan een ander uitleggen.

Leerlijn: Logisch denken

Niveau 1: Ik ordent naar groot-klein. [3,5 – 4 jaar]
De kinderen ordenen de plastic dopjes op grootte voordat zij een patroon maken.

Niveau 2: Ik orden op grond van één concreet waarneembaar kenmerk met betrekking tot inhoud, gewicht, tijdsduur en lengte. [4,5 – 5 jaar]
De kinderen sorteren de dopjes op één zichtbaar kenmerk, bijvoorbeeld kleur of grootte, en gebruiken deze bij het maken van een patroon.

Niveau 3: Ik orden voorwerpen volgens twee criteria. [5,5 – 6 jaar]
De kinderen ordenen de dopjes op twee kenmerken tegelijk, bijvoorbeeld kleur én grootte, en verwerken dit in hun patroon of mozaïek.

Groep 3: Ik maak groepen waarbij ik twee criteria in de gaten houdt. [6,5 – 7 jaar]
De kinderen maken verschillende groepen dopjes op basis van twee kenmerken en gebruiken deze groepen om een eigen, complexer patroon te ontwerpen.

Werkvormen beginnende geletterdheid en gecijferdheid bij het onderwerp van de week

Beginnende geletterdheid

- Stempelbingo: de kinderen krijgen een stempelkaart met vier van de woorden dop, tas, fles, bak, kam en pen. De leerkracht noemt een woord of laat een plaatje zien. De kinderen stempelen het juiste woord op hun kaart.

- Rijmbakjes: De leerkracht maakt drie grote bakken met een plaatje van een fles, een dop en een tas. De kinderen krijgen kaartjes met woorden. Wat rijmt er op fles? Leg hem in de goede bak.
- De leerkracht verstopt kleine stukjes plastic zwerfafval in de klas of op het schoolplein. Op elk stukje plastic staat een letter. De kinderen zoeken de letters en leggen ze in de juiste volgorde van het alfabet.

Beginnende gecijferdheid

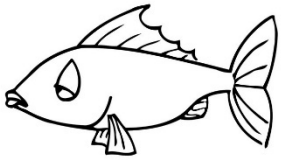
- De Rover
  De leerkracht legt een aantal plastic voorwerpen (flesjes, dopjes, etc) op tafel of in de kring. Hij/zij wijst een rover aan. De kinderen doen de ogen dicht. De rover haalt een aantal plastic voorwerpen weg. Hoeveel plastic voorwerpen zijn verdwenen?
- De kinderen gaan van alles wat van plastic is in het klaslokaal opmeten met behulp van een stuk touw, een liniaal, hun handen etc. Wat hebben ze gevonden wat heel lang was? Wat was kort? Wat is ongeveer net zo lang als 3 handen? Wat als 1 hand? Wat als 10 handen?
- Wegen met de balans
  Nodig: speelgoedweegschaal (balans), gewichtjes, voorwerpen om te wegen.
  De leerkracht zet de balans in de kring. Hij/zij vraagt de kinderen wat dit is. Wie weet hoe dit heet? Wat kun je ermee doen?
  De kinderen wegen plastic voorwerpen. Welk voorwerp is het zwaarst? En het lichtst? Wat zal er gebeuren als....? Welk gewicht denk je dat het zwaarst is?
  De leerkracht zet één voorwerp in een bakje van de balans. Wie kan iets vinden in de klas dat zwaarder weegt dan dit voorwerp? Pak het voorwerp erbij en zet het in een bakje van de balans. Wie kan iets vinden dat lichter is dat dit voorwerp? Hoeveel plastic dopjes zouden we in de balans kunnen leggen zodat deze in evenwicht komt?
- Construeren - Bouwen met dopjes, bouwen met aanwijzingen
  Dit spelletje wordt door twee kinderen gespeeld. De leerkracht zorgt voor twee werkplekken en een tussenschot.
  Eén kind maakt een eenvoudig bouwwerkje van maximaal vijf dopjes. Het andere kind mag dit niet zien. Vervolgens gaat het kind wat een bouwwerk gemaakt heeft omschrijven hoe zijn/haar dopjes staan. Het andere kind heeft ook vijf dopjes en probeert aan de andere kant van het tussenschot hetzelfde bouwwerk te maken. Lukt dit?

Extra ideeën om het onderwerp van de week door te pakken in zelfstandige ateliers

Thema atelier

De zeedieren hebben te veel plastic ingeslikt. Ze worden verzorgd in het zeedierenziekenhuis.

Kunstatelier

		
De kinderen tekenen in de vis allemaal plastic dat in de buik van de vis terecht is gekomen.	De kinderen maken muziekinstrumenten (shakers) door flesjes te vullen met rijst en kralen.	De kinderen maken kunst van flessendopjes en ander plastic afval.

Ontdekatelier

		
Troep in de zandtafel. Maak een strand met een zee. Op een dag ligt er allemaal plastic op het strand en in de zee. De kinderen ruimen het op.	De kinderen spelen met plastic afval op de lichttafel.	Voelbak: Vul een watertafel met water en voeg hier kleine plastic deeltjes aan toe (zoals doppen en rietjes). De kinderen vissen met een schepnetje of een grijper de 'plastic soep' op.

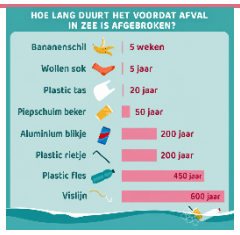
Bouwatelier

			
De kinderen bouwen een machine die plastic uit de zee haalt.	Er drijft overal plastic in de zee. De kinderen bouwen een boot die zoveel mogelijk plastic kan verzamelen.	De vissen kunnen niet meer veilig zwemmen door al het plastic. Bouw een tunnel of veilige route zonder plastic.	De kinderen bouwen met plastic afval.

Puzzelatelier

	
Plastic soep puzzel van Heutink. https://www.heutinkvoorthuis.nl/nl/klimaat-plastic-soep-educo-legpuzzel-100-puzzelstukken-natuurlijk/product/31538/	De kinderen maken het plastic soep doolhof 📎.

Rekenatelier

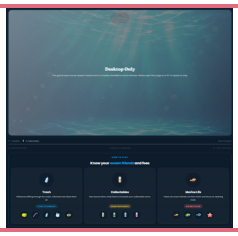
	
Maak met een blauw A3 vel een zee. Leg er allemaal plastic spullen op. De kinderen dobbelen met één of twee dobbelstenen. Dit is het aantal stukken plastic dat zij uit de zee mogen halen. De kinderen gaan door tot al het plastic verzameld is. Wie heeft het meest verzameld?	De kinderen maken met blokjes inzichtelijk hoelang het voor elk stuk afval duurt voordat het afgebroken is.

Schrijfatelier

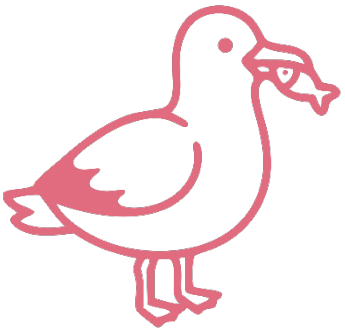
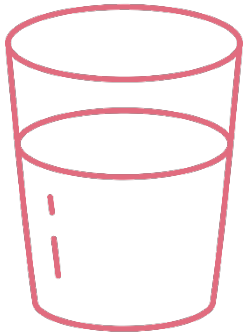
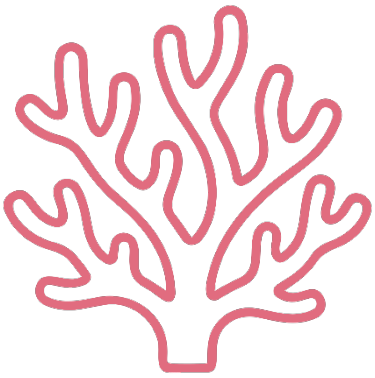

De kinderen stempelen themawoorden en maken er een passende tekening bij.

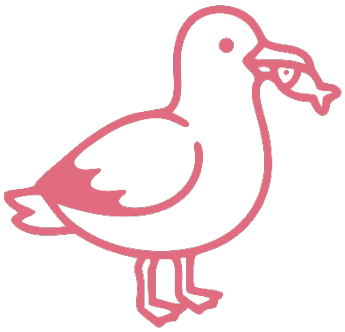
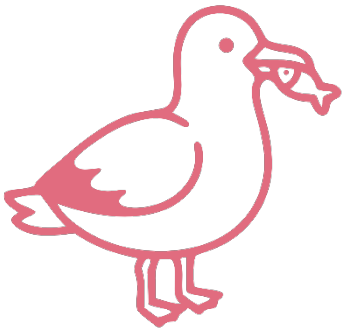
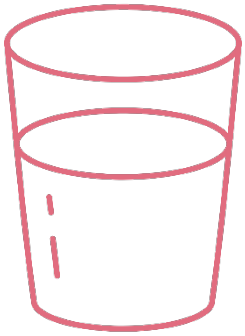
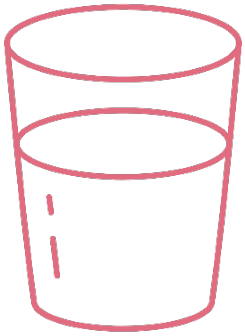
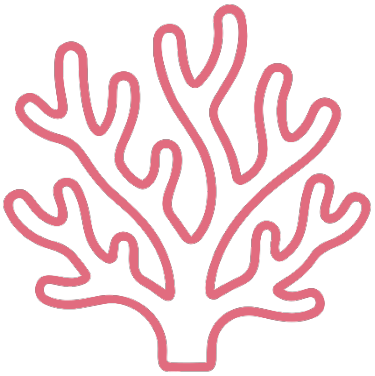
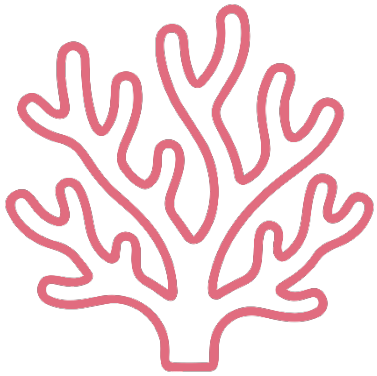
ICT atelier

		
De kinderen spelen het clean-ocean spel. https://www.cokogames.com/clean-ocean/play/	De kinderen spelen het ocean-cleanup spel. https://www.purenorwaywater.com/minigame	De kinderen spelen het smurfen oceaan opruimen spel. https://www.kids.agame.com/game/the-smurfs-ocean-cleanup

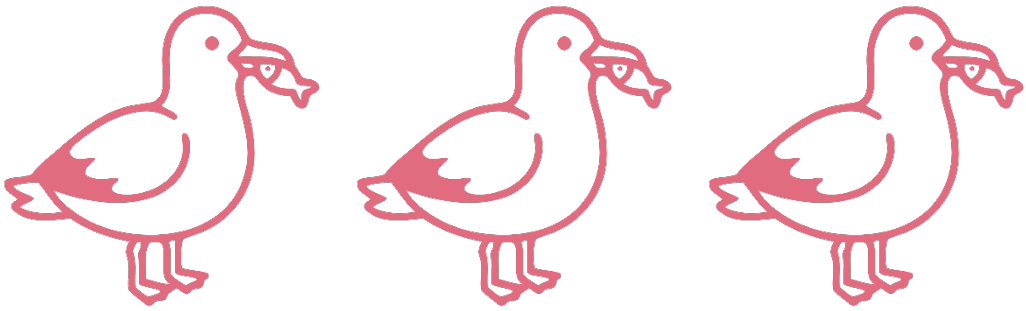
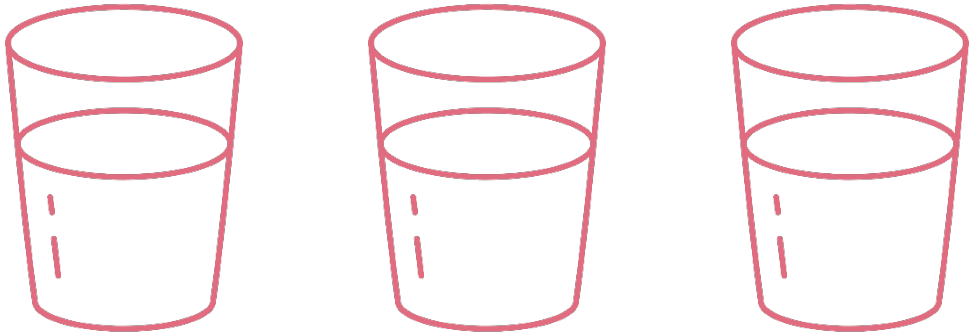
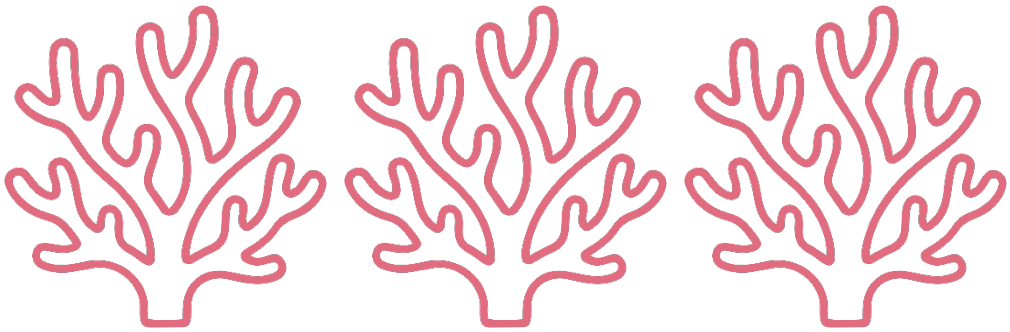
Weektaak

week 1	
week 2	
week 3	
week 4	

Weektaak

week 1	
week 2	
week 3	
week 4	

Weektaak

week 1	
week 2	
week 3	
week 4	

Afsluitende week: doel en activiteiten

Verhalend ontwerp

Pip zit in zijn nest met een grote glimlach.

Pip vertelt:
Weet je nog... toen ik voor het eerst in de klas kwam? Ik wist zóveel over de oceaan dat ik alles door elkaar vertelde. Gelukkig hielpen jullie mij om iedere week één zeeweetje te leren.

Samen zijn we steeds weer door het gat gekropen. We hebben ontdekt welke dieren er in de oceaan leven, we zijn echte onderzoekers geworden, we hebben bijzondere zeedieren bedacht, Octo de octopus ontmoet, zeevogels verzorgd, proefjes gedaan met zeewater, het koraal weer kleur gegeven en de plastic soep opgeruimd.

Dankzij jullie weet ik nu nog veel meer over de oceaan. Maar het allerbelangrijkste wat ik heb geleerd, is dat we goed voor de zee en alle dieren moeten zorgen.
Ik ga weer terug naar het strand. Als ik weer door de golven loop, zal ik aan jullie denken. En iedere keer als jullie een schelp vinden, de zee zien of een bijzonder zeedier tegenkomen, hoop ik dat jullie ook even aan mij denken.

Bedankt dat jullie mijn Oceaanteam wilden zijn!

Pip neemt afscheid van de kinderen. De kinderen kruipen nog één keer door het gat en krijgen door een 'Oceaanteam van Pip'-diploma als herinnering aan alle avonturen die ze samen hebben beleefd.

Waarom is de afsluitende week een belangrijk leeronderdeel?

Het doel van de afsluitende week is dat de leerlingen terugkijken op alles wat ze tijdens het (deel)thema hebben geleerd. Hiermee versterken de kinderen hun geheugen en krijgen ze overzicht.

Onderdelen van de afsluitende week:

- Laat de leerlingen hun werk afmaken en mooi maken.
- Vind antwoorden op de laatste vragen van de vragenmuur.
- Maak een overzicht van alles dat de leerlingen hebben geleerd tijdens het (deel)thema.
- Organiseer een afsluitende activiteit met alles wat de leerlingen hebben geleerd.
- Bereid de eindpresentatie aan de ouders voor.

Overzicht van alles wat er is geleerd tijdens het (deel)thema:

Loop met de kinderen langs de themamuur. Bekijk foto's, werkjes en boeken van het afgelopen thema en bespreek met de kinderen wat jullie de afgelopen weken hebben gedaan en geleerd.
Leg een afbeelding van een centraal onderwerp in de kring en vraag de kinderen wat ze ervan weten. Schrijf of teken dit erbij.

Verwerkingsspellen bij het overzicht

Pas alles wat de leerlingen hebben geleerd toe in een activiteit. Deze staan uitgewerkt op de portal in het boekje stappenplan bij het Fundamenteel Leer Model.

- Quiz, ga staan/zitten, ren naar de juiste hoek.
- Dans en ren naar het juiste kaartje/voorwerp
- Hoepels
- Vliegen-mep-spel
- Papegaaienspel

- Bingo
- Fluister-doorgeefspel
- Kunstopdracht
- Mix & koppel
- Opdrachtenestafette
- Vossenjacht met quizvragen/opdrachten

Eindpresentatie aan de ouders

Presenteer alles wat de leerlingen hebben geleerd aan de ouders. Hier zijn verschillende vormen voor, bijvoorbeeld:

- Vlog met een impressie van het thema
- Themakrant
- Quiz met vragen die de kinderen hebben bedacht bij het thema
- Kraampjesmarkt
- Ren je rot
- Optredens
- Museum/tentoonstelling

Overzicht ontwikkellijnen onderbouw thema Oceanen

Begeleiding bij het atelier van de week **Ontwikkellijn**	Puzzel-/reken Atelier (1)	Ontdek Atelier (1)	Kunst Atelier (1)	Bouw Atelier (1)	Thema Atelier (2)	Ontdek Atelier (2)	Kunst Atelier (2)	Puzzel Atelier (2)
Spelontwikkeling					X			
Kleine motoriek			X				X	
Tekenontwikkeling		X					X	
Visuele waarneming			X			X		
Auditieve waarneming	Wekelijks terugkerend met het versje en liedje van de week.							
Mondelinge taalontwikkeling				X	X			
Beginnende geletterdheid						X		
Ruimtelijke oriëntatie				X				X
Beginnende gecijferdheid	X	X						
Logisch denken	X							X
Tijdsoriëntatie	Dagen van de week en de maanden komen wekelijks aanbod tijdens het dag routine in de kring.							
Grote motoriek	De leerlijn grote motoriek komt aan bod tijdens de gymles.							

Let op!

1. De leerlijn mondelinge taalontwikkeling komt aan bod tijdens elke begeleide activiteit van de week. Deze wordt tijdens deelthema 1 en deelthema 2 één keer geobserveerd en geregistreerd.
2. De leerlijn beginnende gecijferdheid/getalsoriëntatie kan aan vrijwel alle activiteiten toegevoegd worden. Deze wordt tijdens deelthema 1 en deelthema 2 één keer geobserveerd en geregistreerd.
3. De leerlijnen beginnende geletterdheid, beginnende gecijferdheid, visuele waarneming, auditieve waarneming, logisch denken en ruimtelijke oriëntatie zitten ook verwerkt in de werkvormen bij inspiratie deel 2 die je uitvoert in de grote kring. Hiervan registreer je alleen de opvallendheden.